

Veilige paardensport

Lisette Arends

Veilige paardensport

Wat is het belang voor paardensporters en ondernemers dat Hippische accommodaties een officiële erkenning voor veiligheid hebben?

Lisette Arends
Paardenhouderij, management en sport
Mei 2015
Afstudeerdocent: G.W.Stoffer

Voorwoord

Deze afstudeerscriptie is met veel plezier en interesse gerealiseerd. Omdat ikzelf werkzaam ben ik de paardenhouderij en dagelijks te maken heb met veilig werken en sporten op hippische accommodaties is dit een uitdagende en leerzame scriptie geweest om te schrijven.

Deze scriptie is geschreven ter afronding van de HBO opleiding Paardenhouderij, management en sport aan de CAH te Dronten.

Het doel van de scriptie betreft het in de praktijk brengen van de vergaarde kennis uit de colleges en studiematerialen van de vier jaar durende opleiding.

Allereerst wordt het onderwerp met de aanleiding en de probleemstelling kort toegelicht, waarna de onderzoeksresultaten worden geanalyseerd en er uiteindelijk een conclusie en aanbevelingen worden gedaan.

Ik wil graag dhr. G. W. Stoffer bedanken voor zijn hulp als afstudeerbegeleider. Daarnaast wil ik de Stichting Veilige Paardensport, de FNRS, Aequor en meerdere hippische ondernemers bedanken voor de kennis en ervaring die zij met mij wilden delen.

Beverwijk, 2015
Lisette Arends

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting.....	6
1. Inleiding	7
2 Aanleiding.....	8
2.1 Probleemstelling.....	10
2.2 Doel van de scriptie	11
2.3 Onderzoeksvragen	11
3 Onderzoeksmethodiek	13
4 Verkenning onderzoeksgebied Hippische sector	14
4.1 Sector paardenhouderij.....	14
4.2 Organisaties in de paardensector.....	14
4.3 Bedrijfstypen in de Hippische sector.....	16
4.4 Het economische belang van de sector	16
4.4.1 Paardensport	17
4.4.2 Hippische ondernemers	17
5 Resultaten literatuur/bronnen onderzoek m.b.t. verschillende certificaten/keurmerken	18
5.1 Verschillen digitale branche RI&E, Veiligheidscertificaat & Arbocatalogus	19
5.2 Kosten certificeringssystemen voor veiligheid	19
5.3 Opvallende punten.....	20
6 Certificeringssysteem van andere sporten en sectoren.....	22
6.1 Andere sporten.....	22
6.2 Andere sectoren met dieren	23
6.3 Andere sporten met dieren	24
6.4 Overeenkomst keuringssystemen	24
7 Resultaten veldonderzoek.....	26
7.1 Verwerken en uitwerken enquêtes.....	26
7.1.1 Hippische ondernemers	26
7.1.2 Klanten (Paardensporters / houders).....	31
8 Analyse & discussie	35
8.1 Vergelijking uitspraken ondernemers - klanten	35
8.2 Discussie over Aequor	36

8.2.1 Aequor – Hippische ondernemers.....	37
8.2.2 Kostenvergelijking wel/geen veiligheidscertificaat	38
8.3 Arbocatalogus.....	38
9 Conclusie	39
9.1 Beantwoorden deelvragen	39
9.2 Eindconclusie op de hoofdvraag	43
10 Aanbevelingen.....	45
Bronnenlijst	46
Bijlagen	48
A Tabel verschillen arbocatalogus Paardenhouderij, Handboek SVP & branche RI&E	49
B RI&E paardenhouderij	50
C Politieke partijen over een specifieke wetgeving.....	51
D Enquête klanten	52
E Enquête ondernemers.....	55
F Uitslag Enquête klanten	60
G Uitslag enquête ondernemers.....	75
H Vragenlijst FNRS	86
I Vragenlijst Aequor	87
Schriftelijke rapportage – checklist	90
1. Rapport.....	90
2. Voorblad.....	90
4. Voorwoord.....	90
5. Inhoudsopgave	90
8. Kern: opbouw hoofdstukken, paragrafen	91
10. Literatuurlijst	91
11. Bijlagen	91
12.Bronnen	91
Toelichting plagiaat	92
Goedgekeurde Engelse Samenvatting.....	93

Samenvatting

In de huidige maatschappij is het belangrijk om vanuit de sector aan te tonen dat er serieus met veiligheid en kwaliteit wordt omgegaan. Er zijn bedrijven met hippische accommodaties die veel klanten over de vloer krijgen en tevens werknemers in dienst hebben. Voor deze bedrijven is het belangrijk om bewust met de veiligheid van paard, mens en de omgeving bezig te zijn. Hieruit volgt de vraagstelling *wat het belang is van een officiële erkenning voor veiligheid van hippische accommodaties voor ondernemers en paardensporters*. Er wordt onderzocht of een officiële erkenning een toegevoegde waarde heeft voor beide partijen.

De informatie die voor dit verslag nodig was is door verschillende bronnen verkregen. Door middel van kwalitatief en kwantitatief onderzoek is er veel informatie vergaard. Het kwalitatieve onderzoek bestaat uit interviews en literatuuronderzoek. Er is hierbij gekeken naar de huidige keuringssystemen in de sector en buiten de sector. Tevens zijn er interviews gehouden met verschillende organisaties die met veiligheid in de sector te maken hebben, zoals Aequor, FNRS en de Stichting Veilige Paardensport. Het kwantitatieve onderzoek bestaat uit enquêtes die onder paardensporters en hippische ondernemers zijn gehouden. Door beide partijen te enquêteren ontstaat er een realistischer beeld van de manier waarop er wordt gekeken naar een officiële erkenning voor veiligheid.

De conclusie is dat een officiële erkenning voor hippische accommodaties vooral van belang is voor de hippische ondernemers. Het draagt bij aan de professionaliteit en aan bewustwording. Er moet worden gekeken naar een keuringssysteem specifiek voor de verschillende bedrijfstypen. Pensionstallen ondervinden weinig meerwaarde van het veiligheidscertificaat. Het belang van een officiële erkenning voor veiligheid is voor maneges groot, omdat zij op deze manier lid kunnen worden van de FNRS en zo kunnen profiteren van ledenvoordelen en promotie materiaal. Bij paardensporters is de meerwaarde van het veiligheidscertificaat vrijwel onbekend. Hierdoor wordt het certificaat ook niet bemind en ondervinden de ondernemers hier geen concurrentievoordeel van.

Een aantal aanbevelingen die volgen uit de conclusies zijn:

- Door in het bezit te zijn van de RI&E voldoen ondernemers aan de Arbowet. De huidige sportmodule in de RI&E voor de paardenhouderij kan worden aangevuld met de eisen van het Veiligheidscertificaat. Hierdoor ontstaat 1 certificeringssysteem.
- Een aanbeveling zou zijn om meer te doen aan de promotie van veilige paardensport. Dit zou vanuit de sportbond en verschillende brancheorganisaties moeten komen. Tevens zouden de hippische ondernemers zelf meer kunnen doen aan promotie om zo het belang van veilige paardensport bij klanten onder de aandacht te brengen. Dit door middel van flyers, posters en het duidelijk zichtbaar voor klanten op te hangen. Maak het veiligheidscertificaat van onbemind > bemind!
- Ondernemers bewust maken van het feit dat een veiligheidscertificaat ook meerwaarde heeft. Het bezit hiervan heeft als gevolg dat een ondernemer anders naar zijn bedrijf gaat kijken. Verder voorkomt het bedrijfsblindheid. Dit kan worden gedaan door een officiële erkenning voor veiligheid als item op bijeenkomsten en vergaderingen aan de orde te laten komen.
- Vanuit scholen eisen stellen met een duidelijke visie naar stage bedrijven, waaronder het verplicht stellen van een veiligheidscertificaat. Dit draagt bij aan de professionalisering van de hippische sector en zorgt ervoor dat ondernemers hun verantwoordelijkheid nemen. De scholen zijn hier een belangrijke factor in. Beter samenwerken met organisaties in de hippische sector, waaronder Aequor.

1. Inleiding

Door de grote populariteit van de paardensport binnen Nederland wordt er door een groeiende groep inwoners met een steeds kritischer oog naar de paardenhouderij gekeken. Paardrijden wordt toegankelijk voor een breder publiek en dit houdt ook in dat mensen zonder ervaring steeds vaker in aanraking komen met het paard. Georganiseerde hippische ondernemingen die veiligheid en kwaliteit waarborgen worden daarom steeds belangrijker. De ontwikkelingen in de paardensector op het gebied van professionalisering en deze nieuwe doelgroep van paardensporters, is een aanleiding voor de totstandkoming van dit onderzoek

In het eerste deel van het verslag wordt voornamelijk de basis gelegd, er wordt ingegaan op de aanleiding en probleemstelling van het onderzoek. Tevens zal de gebruikte onderzoeksmethode worden besproken.

In het tweede deel van het verslag wordt er dieper ingegaan op het onderzoeksgebied en zal de literatuurstudie besproken worden.

Uiteindelijk worden de resultaten van het veldonderzoek uitgewerkt en geanalyseerd, waarna een eindconclusie volgt met aanbevelingen.

2 Aanleiding

In de sportwereld is veilig kunnen sporten erg belangrijk. Vanuit de maatschappij is hier veel aandacht voor en dit is afgeleid van het aantal ongevallen.

Paardrijden is een sport met een kleine kans op een blessure. Het aantal blessures per 1.000 uur paardrijden is laag. Daar staat tegenover dat veel blessures ernstig zijn. Het aantal Spoedeisende Hulp (SEH-)behandelingen is relatief groot (9.900 in 2012), evenals het aandeel en aantal acute ziekenhuisopnamen. In 2012 werd zeventien procent (1.600) van de slachtoffers na behandeling op de SEH-afdeling in het ziekenhuis opgenomen. Dit is aanmerkelijk meer dan het opnamepercentage van een gemiddelde sportblessure (6%). Jaarlijks overlijdt gemiddeld tenminste één ruiter. Sinds 2005 lijkt het aantal SEH-behandelingen voor een paardensportblessure, na een daling vanaf de eeuwwisseling, weer toe te nemen¹.

Uit onderzoek komt naar voren dat een manege de belangrijkste plaats is om de paardensport te beoefenen (58%). Dit is de plek waar jong en oud kunnen leren paardrijden. 80% van de ruiters is vrouw en relatief jong: 45% is tussen de 8 en 19 jaar².

In Nederland zijn er rond de 1692 maneges³. Daarvan zijn ongeveer 1100 hippische accommodaties met het veiligheidscertificaat⁴. Maneges met het veiligheidscertificaat zullen zich hoogst waarschijnlijk ook hebben aangesloten bij de FNRS, omdat hier veel voordelen aan zitten voor een manegebedrijf.

Voor paardensporters is het belangrijk om in een veilige en kwaliteitsvolle sportomgeving te kunnen paardrijden.

Er zijn nog steeds maneges (rijscholen) die geen veiligheidscertificaat hebben en dus ook niet aangemeld zijn bij de FNRS (hiervoor moet je een veiligheidscertificaat hebben). Hierdoor worden er ruiters opgeleid die in een mogelijke onprofessionele omgeving worden getraind, waarbij geen mogelijkheid is tot het volgen van leerzame cursussen voor de werknemers (FNRS opleidingen), en er ook geen controle op veiligheid met betrekking tot het lesgeven en het welzijn van de paarden is. Deze maneges maken zich hierdoor niet sterk voor het professionaliseren van de hippische sector en het goed opleiden van ruiters met voldoende kennis met betrekking tot het welzijn. Ondernemers hebben de verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor een veilige omgeving van zowel de klant als het personeel.

De Stichting Veilige Paardensport (SVP) geeft het veiligheidscertificaat uit. Deze stichting is opgericht in 2001 en kwam tot stand met de steun van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en De Lotto. De SVP heeft geen winstoogmerk. De kosten die worden gemaakt, onder meer in verband met de keuringen, worden doorberekend aan de accommodatiehouders. Bestuur en medewerkers van SVP streven ernaar, waar mogelijk, alle hippische accommodaties certificaat houdend te maken en hiermee de veiligheid in de paardensport te bevorderen⁵.

Om de veiligheid van een hippische accommodatie te kunnen garanderen naar klanten en personeel zijn er verschillende certificeringen te behalen. Zo is er het Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) waar veiligheid aan de orde komt, het veiligheidscertificaat en bij het behalen van het veiligheidscertificaat is er ook de mogelijkheid om aan te sluiten bij de

¹ <http://voorkomblessures.veiligheid.nl/paardrijden>

² Hippische monitor, versterken door te verbinden, HAS hogeschool 2014

³ <http://www.ondernemersplein.nl/brancheinformatie/branche/sport/>

⁴ <http://www.veiligpaardrijden.nl/pages/veiligheidscertificaat.php>

⁵ <http://www.veiligpaardrijden.nl/>

FNRS, deze brancheorganisatie werkt met een sterrenstelsel en heeft ook weer verschillende veiligheidsaspecten⁶. Doordat er verschillende veiligheidscertificaten in omloop zijn wordt het voor de klanten niet makkelijk gemaakt. Er ontstaat onduidelijkheid. Voor de maatschappij is het belangrijk dat de paardensport laat zien dat ze bewust bezig zijn met de veiligheid van de paardensporters en van de paarden. Een certificering die het aantal ongelukken beperkt en voorkomt is het veiligheidscertificaat. Dit certificaat stelt bepaalde eisen, zoals het rijden met cap en gediplomeerde instructie. Daarmee kan bovendien regulering van overheidswege worden voorkomen. Voor wettelijke voorschriften bestaat namelijk geen enkele aanleiding indien de sector overgaat tot zelfregulering.

De paardensporters moeten meer bewust worden gemaakt van het belang van veilig kunnen paardrijden, zodat zij een juiste keuze kunnen maken voor de hippische accommodatie waar zij de paardensport willen beoefenen. Tevens hebben hippische ondernemers die bewust bezig zijn met de veiligheid van hun onderneming gediplomeerde instructie, wat bijdraagt aan een goede opleiding van de paardensporters. Ook is het voor de werknemers belangrijk dat een hippische onderneming een officiële erkenning voor veiligheid heeft (zoals het RI&E), zodat het personeel gegarandeerd is van een veilige werkomgeving.

Aequor heeft besloten om de verplichting van het veiligheidscertificaat voor hippische leerbedrijven te laten vervallen. Deze beslissing is genomen, doordat er een tekort aan hippische leerbedrijven dreigt⁷. Deze beslissing is niet in het belang van de hippische sector en in het bijzonder niet van de stagiaires, die bij bedrijven zonder veiligheidscertificaat worden geplaatst.

Onderstaande column omschrijft duidelijk onveilige situaties waar men tegen aanloopt bij maneges zonder een officiële erkenning voor veiligheid.

Bronvermelding:

Carolien Tesselhof, hoofdredacteur

Deze column verscheen vrijdag 8 juli 2011 in De Paardenkrant

Een leuk tafereeltje. Een buitenbak vol met braaf rond sjokkende pony's. Op hun rug enthousiaste, breed lachende en ietwat onhandig ogende kinderen. Het typische beeld van een manege. Op het eerste gezicht lijkt er oog te zijn voor veiligheid. De kinderen dragen een cap en hebben een bodyprotector aan. Hier mag mijn kind wel leren ponyrijden .

Hier kom ik snel van terug. Langs de bak staan namelijk grote betonnen blokken met uitstekende stalen punten. Levensgevaarlijk! Een kind, zelfs beschermd met bodyprotector en cap, kan zich hier lelijk aan bezeren en dan druk ik het nog zacht uit. En de ouders? Die lijken het niet te beseffen. Ze zijn zich in elk geval niet bewust van het gevaar, anders zouden ze hun dierbaarste bezit niet op deze manege laten ponyrijden. Dit is nog niet alles. Er is een minicamping bij de manege. Totaal ongeschikt voor kleine kinderen, want die lopen zo zonder te bukken onder de schamele omheining door de wei van de paarden in.

Ineens dringt tot me door hoe belangrijk het is dat iemand hier toezicht op houdt, want blijkbaar ziet de leek de gevaren niet. Iedereen die thuis lessen verzorgt, mag zich manege noemen. Er is geen controle op. De gemeente controleert wel de vergunningen en brandveiligheid, maar niet op de veiligheid voor ruiter en paard. Het zijn vaak de maneges die met een paar pony's beginnen. Ze geven wat lesjes, er komen steeds meer pony's en meer ruitertjes. Langzaamaan ontstaat een manegebedrijf dat ook onder die naam in de markt wordt gezet, zonder dat er aan strenge regels moet worden voldaan. Ik denk niet dat het zozeer onwil is, maar meer bedrijfsblindheid.

⁶ <http://www.fnrs.nl/fnrs-diensten/organisatie/sterrenstelsel/>

⁷ <http://www.aequor.nl/over-aequor/nieuws/veiligheidscertificaat-hippische-leerbedrijven>

De betere maneges zijn aangesloten bij de FNRS. Elke aangesloten manege heeft een veiligheidscertificaat. Natuurlijk sluit je hiermee geen ongevallen uit, maar de omgeving is in elk geval veilig en daarop gecontroleerd. Het is belangrijk dat ouders weten dat er zoiets als een veiligheidscertificaat bestaat. Een soort keurmerk voor veiligheid. Hier ligt misschien nog een taak voor de FNRS. Ouders kunnen ook de site Stichting Veilige Paardensport raadplegen. Daarop staan alle certificaathouders bij elkaar. Iedere ouder kan controleren of de manege waar zijn of haar kind lest, aan bepaalde veiligheidsnormen voldoet. Op die manier eindigt een leuke ponyrijles tenminste niet in een drama dat makkelijk voorkomen had kunnen worden.

2.1 Probleemstelling

Opgemerkt moet worden dat een veilige accommodatie in het kader staat van 'veilig paardrijden'. In dit rapport wordt het onderzoek over 'veilige paardensport' beperkt tot alleen de hippische accommodaties.

Het veiligheidscertificaat is een bekende certificering met betrekking tot veilig paardrijden. Hierover is al een hoop bekend. Tevens is het al verplicht gesteld door bepaalde instanties. Alle informatie hierover is te vinden op de website van de stichting veilige paardensport⁸. Tevens is er onderzoek gedaan naar de veiligheid in de sector. Hieruit komt als advies naar voren om te gaan paardrijden bij een accommodatie met het veiligheidscertificaat⁹. Deze onderzoeken zijn te vinden in de bronnenlijst.

Voor hippische ondernemingen die als leerbedrijf willen fungeren stelde Aequor begin 2013 het veiligheidscertificaat verplicht. Nog geen twee jaar later, in augustus 2014, is de verplichting van dit certificaat al weer van de baan. Blijkbaar is hetgene wat Aequor in het verleden als belangrijk achten, ineens niet meer zo belangrijk geworden. De focus lag eerst duidelijk op het waarborgen en zeker stellen van de veiligheid van stagiaires om goed te kunnen leren op hippische bedrijven. Dit is ineens afgeschaft met het idee dat de ondernemers zelf kunnen aantonen dat hun accommodatie veilig genoeg is en hier alles aan doet. Wanneer een ondernemer echt alles zou doen aan de veiligheid op zijn/haar bedrijf, zou dit betekenen dat het verkrijgen van het veiligheidscertificaat zeer makkelijk zou moeten zijn! Ondernemers worden op deze manier niet meer op hun verantwoordelijkheden gewezen. Een belangrijk punt voor leerbedrijven om zich te kunnen onderscheiden wordt nu weggelaten. De leerbedrijven die geen veiligheidscertificaat hebben, maar nu door Aequor ook wel goed en veilig worden bevonden, worden dus eigenlijk beloond voor hun halsstarrigheid. Hippische bedrijven moeten nu voldoen aan het huidige erkenningsreglement van Aequor, zie de volgende link:

<http://www.aequor.nl/getmedia/5fc1e6cb-8e0d-449e-8c7c-d4e9dbadef83/Erkeningsreglement-september-2014.pdf> . Om een erkend leerbedrijf te worden moeten bedrijven over een RI&E beschikken. Hierbij wordt niet periodiek gecontroleerd, hetgeen bij het hebben van een veiligheidscertificaat wel het geval is.

De Stichting Veilige Paardensport (SVP) heeft geen vertegenwoordiger in het bestuur van Aequor. Het bestuur van Aequor heeft het genomen besluit zonder voorafgaand overleg met de SVP genomen, terwijl het overgrote deel van de bij Aequor aangesloten bedrijven al over een veiligheidscertificaat beschikt. De SVP zegt: "SVP betreurt de beslissing van Aequor zeer en meent dat deze beslissing niet in het belang is van de hippische sector en in het bijzonder niet van de stagiaires, die bij bedrijven zonder VHC worden geplaatst"¹⁰.

⁸ www.veiligpaardrijden.nl

⁹ http://www.sportzorg.nl/_asset/_public/Files/BIS/Paardensport

<http://www.burgerservicenummer.org/onderwerpen/sport-en-bewegen/veilig-sporten>

<http://www.horsus.nl/?p=nieuws&i=8033-regelgeving-en-voorlichting-hard-nodig-voor-het-verbeteren-van-paardenwelzijn>

¹⁰ www.horses.nl/SVP

Blijkbaar erkennen de verschillende instanties elkaar niet en vindt er onderling geen samenwerking plaats. Het is niet duidelijk welke veiligheidseisen Aequor verder als norm stelt voor hippische bedrijven. In bijlage I is een interview te vinden met Aequor over dit onderwerp en in paragraaf 8.2 volgt er een discussie over dit onderwerp.

De paardensport zit in de lift. De paardensportpopulatie is de laatste vijf jaar met 2 procent gestegen. De frequentie van de paardensportbeoefening steeg zelfs met 8 procent tot bijna 36 miljoen keer in 2011. De populariteit stijgt en ondanks tijden van recessie is het paardenbezit toegenomen. Paardensport is geen elitesport meer. De KNHS-directeur stelt dat de paardensport een van de grootste sporten van het land is, met bijna 500.000 beoefenaars. De paardensport staat dan ook midden in de samenleving¹¹.

Door de grote populariteit van de paardensport binnen Nederland wordt er door een groeiende groep inwoners met een steeds kritischer oog naar de paardenhouderij gekeken. Georganiseerde hippische ondernemingen die veiligheid en kwaliteit waarborgen worden daarom steeds belangrijker. Het is de verantwoordelijkheid van de ondernemer om de veiligheid en kwaliteit te waarborgen voor klanten en personeel.

Er zijn nog veel ondernemers die een officiële erkenning voor veiligheid een onnodige investering vinden. Hierom moet er gekeken worden naar de opzet van de huidige keurmerken. Voldoen deze keursystemen ook aan de wensen van de klanten. Tevens moeten klanten bewuster worden gemaakt van het belang van een officiële erkenning voor veiligheid, zodat ondernemers zich met deze certificering kunnen onderscheiden. Ondernemers kunnen dan aantonen dat zij de veiligheid van hun paarden, personeel en klanten belangrijk vinden en hier aandacht aan besteden.

2.2 Doel van de scriptie

Het doel is om inzicht te krijgen in de mate van het belang voor paardensporters en ondernemers dat hippische accommodaties een officiële erkenning voor veiligheid hebben. Er wordt onderzocht of de officiële erkenning bijdraagt om de hippische sector in een beter daglicht te krijgen bij de maatschappij en deze sector door middel van veiligheidseisen en welzijnsnormen te professionaliseren. Er wordt gekeken naar de voordelen voor de ondernemers en of het wat bijdraagt aan de veiligheid, kwaliteit, het klantenbestand en of het een onderdeel is van duurzaam ondernemen. Er wordt in algemene zin niet naar de veiligheid in de paardensport gekeken, maar het wordt beperkt tot accommodaties waar de paardensport beoefend wordt.

2.3 Onderzoekvragen

De hoofdvraag die is afgeleid van de doelstelling is:

In hoeverre is een officiële erkenning voor de veiligheid van hippische accommodaties van belang voor de paardensporter en voor de ondernemer?

1. Wat is de waarde van de bestaande keurmerken? Overlap Veiligheidscertificaat, Arbocatalogus en RI&E?
2. Wat vinden klanten van veilig en kwalitatief paardrijden?
3. Hoe wordt een officiële erkenning voor veilig paardrijden gepromoot richting de klanten?
4. Hoe bewust zijn klanten en ondernemers bezig met veiligheid op een accommodatie?
5. Hoe draagt het certificaat positief bij aan de professionalisering van de hippische sector?

¹¹ Ondernemersmonitor 2012, Professionele passie voor paarden; de ondernemer maakt het verschil.

6. Hoe doen andere sporten en sectoren dit?
7. Welke waarde hechten hippische ondernemers aan een officiële erkenning van veilig paardrijden voor hun onderneming (zowel voor als nadelig)?
8. Wat is het belang van een officiële erkenning van veiligheid voor de werknemers?

3 Onderzoeksmethodiek

In dit hoofdstuk wordt de gebruikte onderzoeksmethode beschreven. Door middel van de juiste onderzoeken te gebruiken ontstaat een bewijsbaar resultaat.

Om antwoord te kunnen geven op de probleemstelling en de deelvragen is het doen van onderzoek noodzakelijk.

Om het doel van dit onderzoek te bereiken is gekozen voor kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Het kwantitatieve onderzoek bestaat uit enquêtes die met behulp van www.thesis-tools.com zijn ontworpen. De enquêtes zijn via sociale media verspreid, waaronder Facebook.

Er zijn twee verschillende enquêtes verspreid. Een enquête voor paardensporters/houders en een enquête voor hippische ondernemers. Deze enquêtes zijn te vinden in de volgende bijlagen:

- Enquête klanten zie bijlage D
- Enquête hippische ondernemers zie bijlage E.

Er zijn ongeveer 500.000 paardensportbeoefenaars¹². Deze kunnen nooit allemaal bereikt worden. Door de link via sociale media te verspreiden zijn er 125 enquêtes door paardensporters/houders ingevuld. De hippische ondernemers zijn persoonlijk benaderd of via email. Er zijn ongeveer 300 e-mails verstuurd. Er zijn 50 enquêtes ingevuld. Dit is 16%. De uitslagen van de enquêtes zijn te vinden in de volgende bijlagen:

- Uitslag enquête klanten zie bijlage F
- Uitslag enquête hippische ondernemers zie bijlage G

Het kwalitatieve onderzoek bestaat uit interviews en literatuuronderzoek. De interviews zijn gehouden bij verschillende organisaties. Deze zijn te vinden in de volgende bijlagen:

- Literatuuronderzoek zie bijlage A
- Interview politieke partijen zie bijlage C
- Interview FNRS zie bijlage H
- Interview Aequor zie bijlage I

Om tot een goed resultaat van dit onderzoek te komen zijn er verschillende respondenten groepen gebruikt. Hiervoor is gekozen om het onderwerp vanuit verschillende standpunten te bekijken. Veilige paardensport heeft betrekking op verschillende instanties en doelgroepen en daarom is het belangrijk om deze groepen hierbij te betrekken.

¹² <https://www.knhs.nl/over-knhs/feiten-en-cijfers>

4 Verkenning onderzoeksgebied Hippische sector

4.1 Sector paardenhouderij

De paardenhouderij in Nederland is een bedrijfstak met enorme diversiteit en veel mogelijkheden. Het is een sector waar agrarische, sportieve en recreatieve elementen samenkomen. De organisatie van de Nederlandse paardenhouderij is zeer complex. De paardenhouderij onderscheidt zich daarom van de andere dierlijke sectoren vanwege diversiteit in de aard van de bedrijven. Verder gaan hobby en beroep in elkaar over. Dit maakt de paardenhouderij uniek¹³.

4.2 Organisaties in de paardensector

De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS) is de grootste Nederlandse sportfederatie voor de paardensport. De KNHS is lid van de internationale paardensportorganisatie Fédération Equestre Internationale (FEI). De KNHS heeft paardenwelzijn hoog in het vaandel staan. Mede daarom is het KNHS aangesloten bij de Sectorraad paarden en volgt de richtlijnen uit de Gids voor Goede Praktijken (GvGP). Deze GvGP gaat vooral in op het welzijn van het paard en betreft daarin een klein gedeelte van de veiligheid van de accommodatie. Daarom stelt het KNHS ook eisen aan bedrijven met hippische accommodaties, zo zijn alle KNHS verenigingen per 1 januari 2008 verplicht hun activiteiten in een accommodatie met een veiligheidscertificaat te houden¹⁴.

De Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS) is een brancheorganisatie voor ondernemers in de paardenhouderij. Ze behartigt hun belangen bij overheid, gemeenten en andere ambtelijke instellingen die invloed hebben op het ondernemen binnen de paardensector. Om lid te worden van de FNRS moet de onderneming over het veiligheidscertificaat beschikken. FNRS Ruitersportcentra worden eenmaal in de 2,5 jaar gekeurd voor het veiligheidscertificaat en het sterrenstelsel door een onafhankelijke inspecteur¹⁵.

LTO¹⁶

De Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) is een ondernemers- en werkgeversorganisatie. De LTO vertegenwoordigt de sector paardenhouderij in de Europese commissie COPA COGECA Working Party Horses. De vakgroep paardenhouderij vertegenwoordigt de leden die geheel of gedeeltelijk hun inkomen verwerven uit het fokken, het houden van paarden of het aanbieden van pensionstalling. LTO is een van de partners van de Sectorraad Paarden (SRP) en werkt samen met de Federatie Nederlandse Hippische Ondernemers (FNHO).

De Nederlandse paardenfokkerij staat internationaal in hoog aanzien. Toch missen veel ondernemers nog handvatten voor een optimale bedrijfsvoering. Vergeleken met andere dierlijke sectoren vindt er weinig uitwisseling van kennis plaats. De LTO-vakgroep wil daar verandering in brengen door de oprichting van studieclubs en een digitaal kenniscentrum. Samen met de FNHO, accountants en de Rabobank werkt de vakgroep aan het opstellen van bedrijfseconomische kengetallen. Dit zijn de ideale waarden voor allerlei aspecten van de bedrijfsvoering. Ondernemers kunnen de kengetallen gebruiken als richtlijn.

¹³ <http://www.lto.nl/over-lto/sectoren/Paardenhouderij>

¹⁴ www.knhs.nl

¹⁵ www.fnrs.nl

¹⁶ <http://www.lto.nl/over-lto/sectoren/Paardenhouderij>

Tevens zet de vakgroep paardenhouderij zich in voor diergezondheid en dierenwelzijn. Samen met de sector en andere belanghebbende heeft de vakgroep een Gids voor Goede Praktijken ontwikkeld, zie hieronder: Sectorraad Paarden.

Sectorraad Paarden¹⁷

De Sectorraad Paarden (SRP) is een zelfstandige stichting (sinds 1 januari 2007). De Sectorraad Paarden is:

- hét aanspreekpunt voor de paardensector richting overheid
- dé spreekbuis van de paardensector richting overheid
- behartigt de collectieve belangen van de paardensector in Nederland
- wordt gevormd door samenwerkende partijen in de Nederlandse paardensector
- behartigt de gemeenschappelijke belangen vanuit een samenwerking tussen de sport, de fokkerij en de ondernemers

In de Sectorraad Paarden werken de volgende partijen samen:

- Sport: KNHS
- Fokkerij: KWPN en Koepel fokkerij
- Ondernemers: o.a. FNHO en FNRS
- LTO

De SRP heeft in opdracht van staatssecretaris Bleker van Economie, Landbouw en Innovatie de Gids voor Goede Praktijken (GvGP) ontwikkeld. Hierin staan 12 richtlijnen voor paardenhouders die te maken hebben met de volgende onderwerpen:

- Adequate voeding
- Boxoppervlakte
- Beweging
- Lichthoeveelheid
- Stallen en Weides
- Adequate preventie en behandeling
- Couperen
- Paardenmarkten
- Paarden houden
- Spenen
- Stereotiep gedrag
- Zweepgebruik

In de GvGP wordt regelmatig verwezen naar het handboek veilig paardrijden van de Stichting Veilige Paardensport. In de GvGP worden voornamelijk eisen gesteld aan het welzijn van de paarden. Het veiligheidscertificaat gaat in op de veiligheid van de hippische accommodaties en sluit hierop goed aan.

FNHO

De Federatie van Nederlandse Hippische Ondernemers is de overkoepelende vereniging van hippische brancheorganisaties. De FNHO behartigt de belangen van alle hippische ondernemers in Nederland en is gevestigd in Ermelo. De FNHO bevordert de samenwerking tussen de sporters, de fokkerijen en de ondernemers in de hippische sector¹⁸.

Stichting Veilige Paardensport¹⁹

Stichting Veilige Paardensport is in 2001 opgericht en kwam tot stand met de steun van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en De Lotto.

¹⁷ www.sectorraadpaarden.nl

¹⁸ <http://www.fnho.nl/>

¹⁹ <http://www.veiligpaardrijden.nl/>

In 2002 is gestart met het invoeren van het veiligheidscertificaat. Het veiligheidscertificaat is in eerste instantie ontwikkeld als certificaat voor maneges. Inmiddels heeft het zich ontwikkeld tot een certificaat voor alle hippische accommodaties zoals maneges, verenigingen, menaccommodaties, pension- en africhtingsstallen, handelsstallen, fokkerijen, stoeterijen, enz. Op dit moment zijn er circa 1180 hippische accommodaties in Nederland met het veiligheidscertificaat. De Stichting Veilige Paardensport heeft geen winstoogmerk. De kosten die worden gemaakt, onder meer in verband met de keuringen, worden doorberekend aan de accommodatiehouders. Een substantiële toename van het aantal aangesloten hippische accommodaties zal een wijziging van de kosten met zich brengen.

Stichting Veilige Paardensport geeft het veiligheidscertificaat uit. De inspecteurs van de Stichting Veilige Paardensport worden ingeschakeld bij het keuren van hippische accommodaties in verband met toekenning of verlenging van het veiligheidscertificaat. Tijdens de keuring wordt vastgesteld of de accommodatie nog voldoet aan de eisen zoals vermeld in het handboek Veilig Paardrijden. De keuring wordt jaarlijks onaangekondigd gehouden.

Voorwaarde om lid te kunnen zijn van de FNRS is het in bezit hebben van een geldig veiligheidscertificaat. Sinds januari 2008 heeft de KNHS aan al haar verenigingen met een binnenaccommodatie laten weten dat ook zij moeten beschikken over een veiligheidscertificaat. Het veiligheidscertificaat is ook voor de SRR voorwaarden voor het aanvragen en organiseren van ruiters- en koetsiersexamens.

4.3 Bedrijfstypen in de Hippische sector

De hippische sector heeft vele verschillende bedrijfstypen. Om hier een beeld van te geven worden ze hieronder genoemd:

- Pensionstal
- Manege
- Africhtingsstal
- Handelsstal
- Trainings-wedstrijd stal (dressuur/springen)
- Melkerij
- Hengstenhouderij
- Dekstation
- Merriehouderij
- Opfokbedrijf
- Fokkerij en Embryotransplantatie

4.4 Het economische belang van de sector

Er zijn naar schatting 400.000 paarden in Nederland en ongeveer 6600 bedrijven. Bijna 130.000 paardensporters hebben minimaal 1 paard/pony in bezit²⁰.

De export van toppaarden is een van de belangrijke inkomstenbronnen voor de sector, die een van de sterkst groeiende agrarische activiteiten in ons land is. Paardenhandel, manegebedrijven, fokkerijen en particulier paardenbezit zijn goed voor een omzet van ruim 1,5 miljard euro, een verdubbeling sinds 1995²¹.

²⁰ Boek: HAS Hogeschool, Hippische monitor versterken door te verbinden, Trendpanel paard, 2014

²¹ http://www.sectorraadpaarden.nl/nieuwsarchief-2009.html?news_item_id=11

4.4.1 Paardensport

Het aantal actieve paardensporters is vrij constant: 466.000 actieve paardensporters (rijden gemiddeld 6,4 keer per maand). De groei van de paardensport daalt: tussen 2001 en 2006 nam het aantal paardensporters met 16% toe. Tussen 2006-2011 slechts 2%.

Bezit van een eigen paard kost gemiddeld 400 euro per maand (eigen paard). Paardrijden kan ook bij de manege voor 15 euro per week.

De totale besteding paardensport is 650 miljoen per jaar.

De manege is de belangrijkste plaats om de sport te beoefenen (58%)²².

4.4.2 Hippische ondernemers

De impact van internet op consumentengedrag groeit. Ook op dat van de paardensporter. En daarmee heeft het ook effect op ondernemen in de hippische sector. Ontwikkelingen volgen elkaar in snel tempo op, de marktomstandigheden zijn dynamisch en turbulent.

Ruiters en paardeneigenaren kunnen veel kennis zelf opdoen, wat betekent dat de hippische ondernemer van de toekomst klanten aan zich bindt door meer te bieden dan stalling alleen.

Uit het HAS Ruiteronderzoek 2013 komt sterk naar voren dat paardensporters veel behoefte hebben aan maatwerk en dat zij bereid zijn om hier extra voor te betalen. Maatwerk in de vorm van een persoonlijke benadering, maar ook in de vorm van aandacht voor de 'bijzondere' behoeften van het paard. Voor een ondernemer in de hippische sector speelt daarin nog een extra dimensie mee: oog voor de relatie tussen ruiter en paard.

Dierenwelzijn is voor de nieuwe generatie paardensporters een basisvoorwaarde om voor een bedrijf te kiezen. Uit het ruiteronderzoek 2013 blijkt dat 60% van de paardensporters dierenwelzijn het belangrijkste aspect vindt om voor een bepaalde stal of manege te kiezen²³.

²² Boek: HAS Hogeschool, Hippische monitor versterken door te verbinden, Trendpanel paard, 2014

²³ HAS Hogeschool, Ondernemersmonitor professioneel passie voor paarden, ZLTO en FNRS, 2012

5 Resultaten literatuur/bronnen onderzoek m.b.t. verschillende certificaten/keurmerken

In deze paragraaf worden drie verschillende keursystemen bekeken, namelijk: de digitale branche RI&E, het veiligheidscertificaat en de arbocatalogus. Deze hebben alle betrekking op hippische accommodaties.

Risico Inventarisatie & Evaluatie²⁴

De risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) is al sinds 1 januari 1994 verplicht voor alle werkgevers (uitgezonderd ZZP'ers). Het plan van aanpak is een verplicht onderdeel van de RI&E. Dat staat in de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet). De RI&E is ontwikkeld, zodat bedrijven met personeel verplicht moeten (laten) onderzoeken of het werk gevaar kan opleveren of schade kan veroorzaken aan de gezondheid van de werknemers. Het is dus een keurmerk ter bescherming van de werknemer.

Organisaties met ten hoogste 40 uur arbeid per week (alle werknemers bij elkaar opgeteld) zijn ook verplicht een RI&E op te stellen. Zij kunnen gebruik maken van een branche RI&E instrument maar zij mogen in plaats daarvan ook gebruik maken van de 'Checklist Gezondheidsrisico's'. Dit is een verkorte versie van de RI&E.

Het kenniscentrum Aequor stelt het hebben van een RI&E verplicht aan alle leerbedrijven²⁵. In augustus 2007 heeft de Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS) ervoor gezorgd dat er een erkende Risico Inventarisatie- en Evaluatie is ontwikkeld, volledig gericht op de sector paardenhouderij²⁶.

In het hoofdstuk 'resultaten veldonderzoek' wordt bekeken of er bedrijven zijn die beschikken over een RI&E zonder lid te zijn van de FNRS. Zo wordt er gekeken naar de mate van invloed van de FNRS en het beschikbaar stellen van een RI&E gericht op de paardenhouderij.

Veiligheidscertificaat

De Stichting Veilige Paardensport (SVP) wilt, door middel van het veiligheidscertificaat, bereiken dat meer hippische accommodaties het maximale doen om de paardensport zo veilig mogelijk te maken. Het veiligheidscertificaat is vanuit de wet niet verplicht. Door middel van een gevelbord wordt het voor klanten duidelijk dat het bedrijf over het veiligheidscertificaat beschikt.

Het Veiligheidscertificaat is voornamelijk gericht op alles wat te maken heeft met veilig paardrijden voor zowel paard als ruiter op de hippische accommodatie. Als basis geldt het Handboek Veilig Paardrijden.

Vanaf 1 januari 2013 diende ieder Aequor gecertificeerd leerbedrijf dat aangemerkt wordt als hippische accommodatie in het bezit van een veiligheidscertificaat te zijn²⁷.

In augustus 2014 is de verplichting al weer afgeschaft, omdat er een tekort ontstond aan goede leerbedrijven²⁸.

Arbocatalogus Paardenhouderij²⁹

De arbocatalogus is een *praktisch hulpmiddel* bij het opzetten van een gezonde en veilige bedrijfsvoering. De arbocatalogus is geschreven voor iedereen die werkt in de agrarische en groene sector. Voor de meest voorkomende knelpunten en aandachtsgebieden in het werk hebben werknemers- en werkgeversorganisaties samen oplossingen en aanbevelingen op

²⁴ <http://www.rie.nl/wetgeving/>

²⁵ <http://www.aequor.nl/>

²⁶ <http://www.fnrs.nl/nieuws/arbo-risico-inventarisatie-evaluatie-rie/#.VVjR1fntmkp>

²⁷ www.veiligpaardrijden.nl

²⁸ <http://www.aequor.nl/over-aequor/nieuws/veiligheidscertificaat-hippische-leerbedrijven>

²⁹ <http://www.agroarbo.nl/paardenhouderij-1/>

een rij gezet. Deze arbocatalogus is samengesteld in opdracht van en in samenwerking met LTO Nederland, FNRS, FNHO, FNV en CNV Vakmensen door Stigas.

5.1 Verschillen digitale branche RI&E, Veiligheidscertificaat & Arbocatalogus

Door alle drie de documenten te vergelijken is een tabel ontstaan waarin de verschillen onderling af te lezen zijn. Zie bijlage A voor het totaaloverzicht. Hierdoor is te zien waarin de certificaten/keurmerken elkaar overlappen.

RI&E - Arbocatalogus

De arbocatalogus omschrijft wat goede werkwijzen zijn op sectorniveau. De RI&E inventariseert veiligheids- en gezondheidsknelpunten op bedrijfsniveau. De arbocatalogus biedt oplossingen bij de aandachtspunten die uit de RI&E naar voren komen.

RI&E - Veiligheidscertificaat

In het document van de digitale branche RI&E wordt bij “werken binnen een hippische onderneming, Arbo- en Milieubeleid algemeen” verwezen naar het sterren kwaliteitsmanagementsysteem en het veiligheidscertificaat³⁰. Zie bijlage B.

In het veiligheidscertificaat wordt weinig aandacht besteed aan de arbeidsomstandigheden van de werknemer. Hieronder valt ook het verzorgen van de paarden met de daarbij behorende risico's. Het veiligheidscertificaat is niet verplicht, daarnaast voldoen de ondernemers hiermee nog niet aan de eisen van de Arbowet.

Arbocatalogus – Veiligheidscertificaat

In de arbocatalogus paardenhouderij is weinig aandacht voor hippische accommodaties. Er wordt bij een tweetal onderwerpen namelijk “veiligheid in omgang met paarden” en “werkschoeisel/uitglijden” verwezen naar het Handboek Veilig Paardrijden van de SVP. Er wordt verwezen naar een document zonder wettelijke kaders. De arbocatalogus besteedt wel (minimaal) aandacht aan de omgang met paarden. Dit mist het veiligheidscertificaat.

5.2 Kosten certificeringssystemen voor veiligheid

De hippische ondernemers moeten voldoen aan de eisen van het certificaat en hiervoor ook de zonnodige aanpassingen en kosten maken.

RI&E

Bedrijven stellen de RI&E zelf op. De grootte van het bedrijf bepaalt hoe dat gebeurt. Bedrijven met meer dan 25 werknemers hebben een preventiemedewerker in dienst die de RI&E opstelt. Een gecertificeerde arbodeskundige toetst de RI&E en het plan van aanpak dat erbij hoort. Kleine bedrijven (minder dan 25 werknemers) hoeven de risico-inventarisatie en – evaluatie niet te laten beoordelen door een arbodeskundige. Voorwaarde is wel dat zij gebruikmaken van een erkend RI&E-instrument uit hun branche.

Voor de RI&E geldt dat bedrijven met maximaal 25 werknemers die gebruikmaken van de branche RI&E Paardenhouderij het voordeel krijgen in aanmerking te komen voor toetsingsvrijstelling. Toetsingsvrijstelling houdt in dat de RI&E van het bedrijf niet getoetst hoeft te worden door een arbodienst. Voor bedrijven leidt dit tot kostenbesparing en minder administratieve handelingen. Ieder bedrijf is verplicht een RI&E op te stellen. Als een bedrijf meer dan 25 werknemers in dienst heeft moet de branche RI&E ook getoetst worden door

³⁰ <http://instrumenten.rie.nl/nl/paardenhouderij/ri-e-paardenhouderij-versie-augustus-2013/identification/report>

een arbodienst. Het programma is uitsluitend bestemd voor hippische ondernemers. Voor FNRS-leden is het programma gratis te verkrijgen op de besloten pagina's³¹.

Veiligheidscertificaat

De kosten voor het veiligheidscertificaat worden gefactureerd en dienen te worden voldaan alvorens de inspectie van de hippische accommodatie plaatsvindt. De kosten zijn verschillend voor een accommodatie met of zonder stallen. Daarnaast berekenen zij jaarlijkse kosten waarin de periodieke onaangekondigde keuring is opgenomen. Deze worden berekend vanaf de maand volgend op de maand waarin het veiligheidscertificaat is aangevraagd. Ook hier is een onderscheid gemaakt tussen een accommodatie met en zonder stallen.

Stel de manege heeft een accommodatie met stallen en vraagt het veiligheidscertificaat aan op 26 mei 2015. De onderneming ontvangt dan een factuur van € 518,50. Deze bestaat uit 445,= voor de eerste keuring en € 73,50 voor de resterende jaarlijkse kosten (7 maanden x € 10,50 per maand). De betalingstermijn bedraagt 10 werkdagen, te rekenen vanaf de dag van verzending door de Stichting Veilige Paardensport.

	1e keuring*	Jaarlijkse kosten*
Accommodatie met stallen	€ 445,=	€ 126,=

*Prijswijziging onder voorbehoud³²

Om in aanmerking te komen voor het veiligheidscertificaat moet een hippische accommodatie aan verschillende eisen voldoen. Een aantal eisen zijn:

- Calamiteitenkaart, calamiteitenplan, vluchtplan, bhv-er, ehbo verbanddoos, kleine blusmiddelen
- Eisen over het erf, de omheining, melden van bezoekers en een rookverbod
- Het publiceren van huisregels, rijbaanregels en regels voor het buitenrijden
- Verlichting
- Afmeting rijbaan, toegang tot rijbaan, omheining van buitenrijbaan en wanden van de binnenbaan
- Eisen aan afmeting stalgangen, deuren en toegangen
- Gediplomeerde instructie
- Eisen rondom het dragen van goede schoeisel incl. veiligheidscap

5.3 Opvallende punten

Het veiligheidscertificaat is speciaal ontwikkeld voor hippische accommodaties om een veilige omgeving te garanderen op basis van criteria die opgesteld zijn door de instanties die de certificaten uitdelen. Het is een kwaliteitskeurmerk voor de klant.

Er wordt weinig tot geen aandacht besteed aan de veiligheid van:

- gebouwen
- verzorgen van de paarden met de daarbij behorende risico's
- psychosociale arbeidsomstandigheden (PSA) van de werknemers
- Arbeidsomstandigheden van de werknemer
- Het Veiligheidscertificaat is eigendom van de KNHS, SRR en FNRS. Het Veiligheidscertificaat heeft geen wettelijke grondslag. De ondernemers voldoen hiermee nog niet aan de eisen die de Arbowet stelt.

In het overzicht is te zien dat er mede door verwijzing naar het Veiligheidscertificaat er niets in de RI&E is opgenomen over de volgende onderwerpen:

³¹ <http://www.fnrs.nl/fnrs-diensten/collectieve-voordelen-2/personeel/arbo-risico-inventarisatie-evaluatie/>

³² <http://www.veiligpaardrijden.nl/pages/tarieven.php>

- Instructie en lessen aan ruiters
- Specifieke zaken over afmetingen rijbanen/springtuin
- Richtlijnen mensen met een handicap die geen veiligheidschap kunnen dragen
- Tuigen, ruituigen en kleding van de menner
- Eisen met betrekking tot calamiteiten
- Eisen interne organisatie
- Procedure en beroep

In de arbocatalogus is vrijwel niets opgenomen over hippische accommodaties. De arbocatalogus is vooral van toegevoegde waarde om de aandachtspunten die uit de RI&E naar voren komen op te lossen.

Bij stagiaires is sprake van een werknemer-werkgeversrelatie dus is de Arbowet van toepassing. Door als bedrijf over zowel een RI&E als een veiligheidscertificaat te moeten beschikken *kan* overlap ontstaan en extra administratieve druk voor de stage bedrijven. Een aanbeveling kan zijn om een kwaliteitssorgsysteem op te zetten met de aanvullende eisen van het veiligheidscertificaat. Hiermee wordt een keurmerk verkregen dat op wettelijke grondslag is gebaseerd. Voor bedrijven die beschikken over een RI&E zou het motiverend kunnen zijn om deze kwaliteit zichtbaar te maken door middel van een keurmerk met logo.

6. Certificeringssysteem van andere sporten en sectoren

Voor dit hoofdstuk is er een kleine selectie van sporten en andere sectoren bekeken, omdat het anders te breed werd. Een kleine greep uit de selectie van sporten is gedaan om zo een beeld te krijgen hoe andere sporten het certificeringssysteem geregeld hebben. De selectie van sectoren omvat alleen dierlijke, zodat het makkelijker te vergelijken is met de hippische sector.

6.1 Andere sporten

Een voorbeeld is de certificeren waar zwembaden aan moeten voldoen. Alle zwembaden in Nederland dienen te voldoen aan gestelde wet- en regelgeving. Met het Keurmerk Veilig & Schoon geeft de zwembadbranche gehoor aan wensen en eisen die klanten, eigenaren, zwembadmanagement en overheden stellen aan zwembaden. Het realiseren van structurele kwaliteitsverbetering op deze wijze onderscheidt zwembaden³³. Het Keurmerk is een niet-verplichte regeling met het wettelijk kader als ondergrens en daarboven op een aantal extra kwaliteitseisen. Het Keurmerk Veilig & Schoon wordt beheerd door de Stichting Zwembadkeur, geïnitieerd door de brancheorganisaties Vereniging Sport en Gemeenten, RECRON (Vereniging van Recreatieondernemers Nederland) en WVBZ (Werkgeversvereniging voor Bad- en Zweminrichtingen) onder onafhankelijk voorzitterschap. Officiële keuring vindt plaats door de onafhankelijke en deskundige certificerende instellingen KIWA en LLOYD's³⁴. Op basis van een checklist worden punten gegeven voor alle aanwezige voorzieningen in het zwembad. Het puntentotaal bepaalt de categorie waarin het zwembad wordt ingedeeld. De tariefbepaling vindt eveneens plaats aan de hand van de categorie-indeling. Een voorbeeld van de tarieven die gehanteerd worden:

- Tarieven eerste keuring, Categorie A (excl. BTW) : € 1.383,00
- Tarieven audit 2^e en 3^e jaar, Categorie A (excl. BTW) : € 693,00

Het Keurmerk wordt afgegeven voor een periode van drie jaar als aan alle criteria van het Keurmerk Veilig & Schoon is voldaan. Na de keuring in jaar 1 vindt in jaar 2 en 3 een audit plaats. De audit is een steekproefvisitatie ter controle van waarborging van kwaliteit. De controles worden voor een periode van maximaal drie jaar door dezelfde certificerende instelling uitgevoerd, na deze periode wisselt de keurmerkhouders van certificerende instelling³⁵.

Fitnesscentrums werken ook met een certificering. Het Keurmerk Fitness stelt vast of een sport-, beweging-, fitness- of wellnesscentrum voldoet aan kwaliteitseisen die aan professionele bedrijven in deze branche gesteld mogen worden. Toezichthouder is de stichting Landelijke Erkenningen Regeling Fitness (LERF). Een onafhankelijke, door de brancheorganisatie Fitvak i.s.m. het NOC*NSF en de ministeries van EZ en VWS in het leven geroepen stichting, die bestaat uit vertegenwoordigers van eigenaren van sport-, beweging-, fitness- en wellnesscentra, opleidingscentra, werknemersorganisatie en de brancheorganisatie. Naast het toetsen van (minimale) kwaliteitseisen worden centra ook gestimuleerd tot verdere groei en implementatie van kwaliteitssystemen. Ook deze certificering is niet verplicht. De stichting LERF is verantwoordelijk voor de inschakeling van een bureau dat de kwaliteitsverificaties uitvoert. Naast affiniteit met sport is dit bureau in het bezit van het IRCA (International Register of Certificated Auditors). Het beoordelen van de onderzoeksresultaten is voorbehouden aan de onafhankelijke Stichting LERF. Bij een positieve beoordeling wordt het centrum voor een periode van 3 jaar gecertificeerd. Door middel van tussentijdse verificaties (onaangekondigd) kan de certificering met 2 jaar

³³ <http://www.zwembadkeur.nl/>

³⁴ <https://www.consuwijzer.nl/keurmerken/keurmerk-veilig-schoon-voor-zwembaden>

³⁵ www.zwembadkeur.nl

verlengd worden. Eens in de vijf jaar wordt een centrum uitgebreid op locatie geverifieerd³⁶. De keuringskosten staan niet aangegeven op de webpagina.

6.2 Andere sectoren met dieren

Voor een dierenspecialzaak, dierenpension, trimsalon of tuincentrum met een dierenafdeling bestaat er een keurmerk. Dat keurmerk heet Dierbaar. Een Dierbaar-gecertificeerde ondernemer heeft bewezen de wettelijk vereiste basiskennis van gezelschapsdieren in huis te hebben. Het Dierbaar-certificaat geeft ook aan dat de kennis van de ondernemer veel verder reikt dan de wettelijke eisen. Zo beschikt hij over gespecialiseerde kennis van verschillende diergroepen, weet hij alles over kwalitatieve huisvesting en dier-voeding, en is hij in staat een gedegen advies te geven over diergeneesmiddelen en bestrijdingsmiddelen. Bovendien heeft een Dierbaar-gecertificeerde ondernemer altijd een vaste relatie met een dierenarts om de gezondheid van de huisdieren te waarborgen. Een inspecteur van Dierbaar gaat één keer per jaar na of het bedrijf nog werkt volgens de vastgestelde instructies. Hierbij wordt ook gecheckt of deze instructies nog steeds voldoen aan het vereiste niveau. Om het keurmerk te behalen moet de onderneming voldoen aan de norm. Dit is een overzicht van eisen en voorwaarden waaraan een gecertificeerde onderneming moet voldoen. De normen voor de verschillende bedrijfstypen zijn vastgesteld door de Commissie van Deskundigen. Dierbaar heeft geen winstoogmerk. Alle tarieven zijn louter kostendekkend³⁷:

	Standaardtarief	Tarief voor Dibevo-leden
Kosten certificering	€ 500	€ 375
Bijdrage promotiefonds	€ 100	€ 100
Totaal (per jaar)	€ 600	€ 475

Tevens is er een dierbaar promotiefonds opgericht. Het Dierbaar-promotiefonds is opgericht om de naamsbekendheid van het Dierbaar-keurmerk te promoten bij de consument. Van dit fonds is o.a. een folder ontwikkeld waarin de voordelen van een gecertificeerde onderneming staan beschreven³⁸. Ook deze certificering is niet verplicht.

Voor koeienstallen is er ook een certificering, namelijk een Maatlat Duurzame Veehouderij. SMK (kompas voor duurzamer ondernemen) ontwikkelt en beheert het certificaat. Tevens niet verplicht. Een Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV)-stal is een veestal met een lagere milieubelasting, met maatregelen voor diergezondheid en dierenwelzijn en draagt daardoor bij aan verduurzaming van de veehouderij. Veestallen die het certificaat behalen kunnen deelnemen aan bepaalde fiscale regelingen. De veestallen worden door onafhankelijke certificatie-instellingen gecontroleerd op basis van het MDV-certificatieschema. Voor MDV heeft SMK met certificatie instellingen een licentieovereenkomst gesloten. Deze instellingen zijn geaccrediteerd door de Raad voor Accreditatie en tonen daarmee aan dat ze deskundig, betrouwbaar en onpartijdig controleren. De uitvoering van die controles vindt plaats volgens Europese normen voor productcertificatie. Per aanvrager worden via de certificatie instelling eenmalig aanmeldingskosten afgedragen aan SMK. Dit tarief bedraagt 117.50 excl. BTW.

³⁶ <http://keurmerkfitness.nl/>

³⁷ <http://www.dibevo.nl/>

³⁸ www.dibevo.nl

Tevens wordt per kalenderjaar via de certificatie-instelling een afdracht betaald aan SMK. Dit tarief is afhankelijk van de omvang van het bedrijf³⁹.

6.3 Andere sporten met dieren

De meeste andere sporten waar dieren bij worden betrokken vallen onder de jachtsport. Om te jagen moet men over een jachtvergunning beschikken én toestemming hebben van de gemeente in kwestie. Deze vergunning heeft betrekking op het dierenwelzijn in de zin dat er alleen op bepaalde diersoorten geschoten mag worden, in bepaalde gebieden en met voorgeschreven middelen, tussen bepaalde tijden (zonsopkomst en schemer). Deze laatste twee regels hebben vooral met veiligheid te maken. De eerst genoemde regels hebben voornamelijk betrekking op het dierenwelzijn. Jagers hebben een eigen gedragscode, de weidelijkheidsregels. Zo moet een jager alles doen om een dier niet onnodig te laten lijden. Hij dient veilig om te gaan met zijn geweer en zich respectvol op te stellen tegenover plant, mens en dier⁴⁰.

Verder hebben (sport en recreatie)visserij een verplichte visvergunning/vispas nodig. Deze kan men krijgen door zich aan te sluiten bij een hengelsportvereniging. De visser ontvangt dan ook een boekje waarin duidelijk onder andere de toegestane visplaatsen staan omschreven, welke vissen in welke wateren voorkomen en welke vissen met rust gelaten dienen te worden⁴¹.

6.4 Overeenkomst keuringssystemen

De tabel op de volgende pagina (tabel 6.1) laat de overeenkomsten tussen de verschillende keuringssystemen zien. Wat opvalt is dat er weinig aandacht wordt besteed aan de werknemers. Tevens is het hebben van een RI&E bij de meeste certificaten ook niet verplicht. Het veiligheidscertificaat heeft veel onderwerpen meegenomen in het certificaat. Dit geeft aan dat hippische ondernemers aan een behoorlijk eisen pakket moeten voldoen om het certificaat te behalen vergeleken met de keuringssystemen van andere sectoren. Toch betekent dit dat de hippische sector laat zien dat het bewust bezig is met veiligheid en kwaliteit en dit ook wilt doorvoeren op de werkvloer.

De keuringssystemen die besproken zijn hebben geen wettelijke verplichting. De tarieven van de verschillende keuringssystemen zijn erg verschillend. Hieruit blijkt wel dat de kosten van het veiligheidscertificaat vergeleken met andere systemen niet extreem duur zijn. Elk bedrijf met een behaald keuringscertificaat wordt gecontroleerd. Dit gebeurt onaangekondigd. Hieruit blijkt dat er veel overeenkomsten zijn met het certificaat uit de hippische sector.

³⁹ <http://www.maatlatduurzameveehouderij.nl/31/home.html>

⁴⁰ <http://www.knjv.nl/>

⁴¹ http://www.sportvisserijnederland.nl//over_ons/contact/default.asp?page=veelgestelde_vragen&id=85

Tabel 6.1 keuringssystemen van andere sporten / sectoren

	Maatlat duurzame veehouderij	Keurmerk Fitness	Keurmerk veilig & schoon	Keurmerk Dierbaar	Veiligheids certificaat
Eisen					
Algemene inrichting gebouwen, werkplekken, terreinen	+	+		+	+
Arbobeleid		+			
Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden		+			+
Toezicht door leidinggevende		+	+	+	+
Gedrag van werknemers		+		+	
Werkdruk		+			
Onderhoud en keuring arbeidsmiddelen	+	+	+	+	+
Milieuvoorschriften	+		+	+	+
Brandveiligheid (Nood- of ontruimingsplan)	+	+	+	+	+
Bedrijfshulpverlening	+	+	+	+	+
Verlichting	+	+			+
Instructie voor arbeidsmiddelen		+			+
Werknemersomstandigheden (staan, zitten, tillen, duwen, trekken, werkdruk)		+			
Persoonlijke beschermingsmiddelen		+		+	+
Roosters, werktijden, ploegendiensten, pauzes					
Procedures voor veilig werken		+	+		+
Hygiëne	+	+	+	+	+
Beschikken over een RI&E		+	+		

7 Resultaten veldonderzoek

Met de resultaten uit de enquêtes zullen de antwoorden worden geanalyseerd en worden besproken.

Er zijn drie doelgroepen benaderd: de hippische ondernemers, de klanten (paardensporters/houders) en verschillende (branche)organisaties. De (branche)organisaties zijn door middel van kwalitatief onderzoek benaderd. Deze uitslagen zijn te vinden in de bijlagen A,C,H en I.

7.1 Verwerken en uitwerken enquêtes

In deze paragraaf worden de resultaten van de enquêtes uitgewerkt. De verwerking wordt gesplitst in twee delen, namelijk het deel van de paardensporters/houders en het deel van de hippische ondernemers.

7.1.1 Hippische ondernemers

Een groot gedeelte van de hippische bedrijven biedt pensionstalling aan, 91%. Daarna volgt het manegebedrijf met 47%.

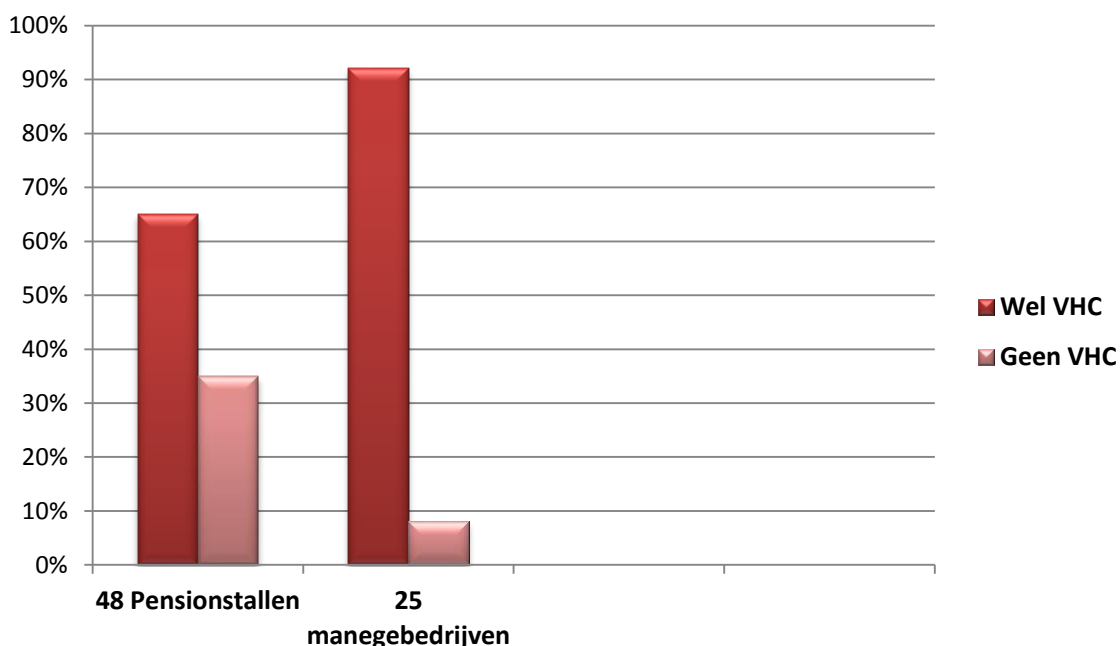
Bedrijven geven aan dat klanten voornamelijk voor het bedrijf kiezen vanwege de manier waarop met het paard wordt omgegaan, 82%, waarna de locatie/omgeving volgt met 65%.

- **Op de vraag: Beschikt u over een veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport?**

Opgemerkt moet worden dat de volgende bedrijfstypen tevens pensionstalling aanbieden en daarom worden meegenomen in de berekening van de pensionstallen:

- handelstallen
- africhtingsstallen
- opfokbedrijven

Opmerking: Het veiligheidscertificaat wordt afgekort met VHC.

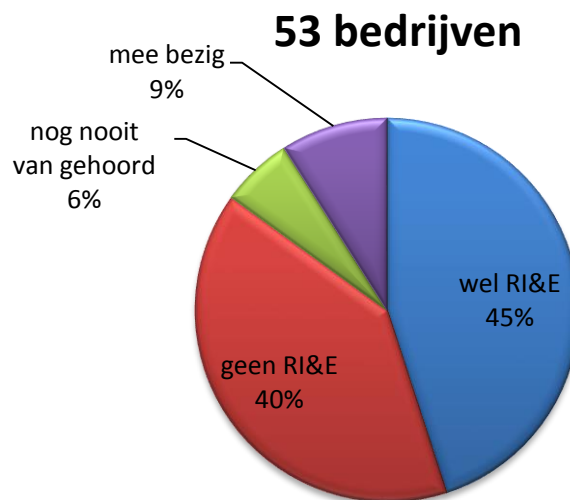
- **Op de vraag: Zijn er redenen vanuit uw omgeving (klanten, concurrenten, leveranciers, afnemers, branchevereniging, sector, wetgeving, overheid) waarom u wel of niet aan veiligheid moet werken?**

Antwoorden tweeëntwintig bedrijven (42%) met **ja**. Hiervan beschikt 68% over een RI&E en 77% over het veiligheidscertificaat. Als redenen worden opgegeven:

- klanten zowel mens als dier
- wetgeving
- media
- certificaat SVP
- algemeen belang
- FNRS, Aequor, SRR
- veiligheid draagt bij aan kwaliteit en goede belevingsfactor
- verzekering
- milieu en intrinsieke waarde.

Ondanks dat de ondernemers aangeven dat er voldoende redenen zijn om aan veiligheid te moeten werken, geven 30 bedrijven (58%) aan dit niet nodig te vinden. Hiervan beschikt 27% over een RI&E en 40% over het veiligheidscertificaat.

- **Op de vraag: Beschikt u over een Risico Inventarisatie en Evaluatie?**

Van de 24 bedrijven die **wel** over een RI&E beschikken, heeft 83% personeel. De 21 bedrijven die **geen** RI&E hebben, beschikken voor 62% aan personeel.

Van de 30 bedrijven die beschikken over een veiligheidscertificaat, heeft 80% personeel in dienst. Van de **pensionstallen** met veiligheidscertificaat beschikt **40%** over een RI&E. **Manegebedrijven** met veiligheidscertificaat scoren hierop hoger, **72%** beschikt over een RI&E.

- **Op de vraag: Waar denkt u over 5 jaar te staan met uw bedrijf?**

Antwoorden 21 bedrijven (41%) *verbreding binnen de paardenhouderij* en 19 bedrijven (37%) antwoorden *hetzelfde als nu*.

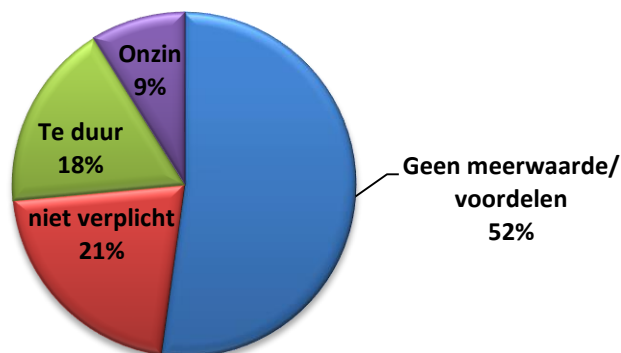
Van de bedrijven die beschikken over het veiligheidscertificaat heeft:

- 67% gekozen voor verbreding binnen de paardenhouderij.

Van de bedrijven die niet beschikken over het veiligheidscertificaat heeft:

- 19% gekozen voor verbreding binnen de paardenhouderij

➤ **Op de vraag: Waarom beschikt u niet over een veiligheidscertificaat?**

➤ **Op de vraag: Vindt u dat het veiligheidscertificaat een meerwaarde heeft en waarom wel/niet?**

Ja	Geen reactie	Geen mening	Nee
27 (54%)	7 (14%)	1 (2%)	15 (30%)

De ondernemers die **Ja** antwoorde hebben de volgende redenen:

- Wel voor je wedstrijden te kunnen houden, maar lastige regels voor de klant
- De controle houdt ons scherp t.a.v. veiligheid en biedt een waarborg richting klanten
- Geeft steun aan klanten voor het kiezen van een juiste manege
- Ja voor de leerlingen stuk vertrouwen dat alles in orde is
- Ja, toch kleine punten ontdekt waar we zelf niet aan gedacht hadden
- Ja, tonen aan dat wij garant staan voor veilige paardensport op onze manege waar we veel buitenritten organiseren
- Ja, heeft meerwaarde t.o.v. bedrijven die het certificaat niet hebben. Het is heel belangrijk dat je je houdt aan alle veiligheidsaspecten en er ook weer regelmatig op gewezen wordt
- Het voorkomt dat er een vorm van bedrijfsblindheid ontstaat, omdat meer weten er meer dan een
- Absoluut, op een zeer goedkope manier houdt het jezelf en het personeel scherp door de onaangekondigde controles, vindt het alleen jammer dat het certificaat niet wordt gedragen en ondersteund door de gehele sector en onderwijs

De ondernemers die **Nee** zeiden hadden de volgende redenen:

- Qua doelstellingen wel, maar wij houden ons hier evengoed aan. Wij voldoen aan (95%) van de eisen. De bij het certificaat behorende kosten zijn echter erg hoog en onze klanten vinden het geen extra meerwaarde. Als wij een manegebedrijf waren geweest dan zouden wij ons hier wel voor inzetten.
- een goede wel niet de huidige
- Nee, bijna ieder bedrijf heeft het dus het kaf wordt niet van de koren gescheiden.
- Nee maar verplicht

- Niet op alle vlakken en soms voor een pensionstal overbodig
- nee geldklopperij is voor de verzekering niet nodig, je krijg geen polis korting als je hem wel hebt, voor stagiaires niet meer nodig alleen nog verplicht voor KNHS wedstrijden en bij buitenwedstrijden hoeft een vereniging er geen te hebben terwijl dat wel gevaarlijker is
- Mocht er vanuit de klant of verzekering eisen aan worden gesteld wel. Tot op heden vanuit beide is hierover nooit een vraag gesteld.
- Nee, ons bedrijf voldoet aan de veiligheid, en wij doen er alles aan om zo veilig mogelijk te werken. Daar brengt het certificaat geen verandering in, alleen extra kosten.
- nee, is maar een "papiertje"

➤ **Op de vraag: Maakt u gebruik van veiligheidsvoorschriften op het bedrijf? Hoe zijn deze veiligheidsvoorschriften tot stand gekomen? Hoe gebeurt de communicatie over deze voorschriften op het bedrijf?**

36 Bedrijven (71%) maken gebruik van veiligheidsvoorschriften. Deze zijn tot stand gekomen door:

- 40% Gebruikt de veiligheidsvoorschriften van de SVP (Stichting Veilige Paardensport)
- 35% Gebruikt de veiligheidsvoorschriften van de FNRS (Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra)
- 25% Van de bedrijven heeft ze zelf opgesteld

De communicatie van deze voorschriften gebeurt voornamelijk (35%) door het op A4 papier op te hangen bij de rijbanen en stallen. Daarna volgt met 26% het mondelinge verspreiden en met 16% is een prikbord ook nog een regelmatig gebruikte manier.

➤ **Op de vraag: Welke andere manieren worden gebruikt om uw klanten bewust te maken van veiligheid?**

Antwoorden 63% dat er andere manier worden gebruikt, namelijk:

- Facebook
- Email
- Schriftelijk. in de vorm van een overeenkomst tussen het bedrijf en de klant
- Whatsapp (berichten via de telefoon)

➤ **Op de vraag: In hoeverre is veiligheid een issue in het dagelijkse werk voor u?**

Antwoorden 40 bedrijven (75%) **altijd**. Slechts 7 bedrijven (13%) antwoorden vaak, 5 bedrijven antwoorden soms en 1 bedrijf antwoorde nooit.

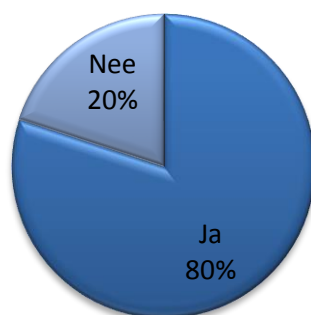
➤ **Op de vraag: Hoe kijkt u tegen veiligheid op uw bedrijf aan?**

Antwoorden tevens 40 bedrijven (75%) **zeer belangrijk**. 13 Bedrijven (25%) gaven aan het belangrijk te vinden.

➤ **Op de vraag: Bent u zelf een voorbeeldfunctie op het gebied van veiligheid?**

Antwoorden 36 bedrijven (68%) ja, zoveel mogelijk. 17 Bedrijven (32%) antwoorden met ja, altijd.

- **Op de vraag: Is er een bedrijfshulpverlener (BHV-er) met certificaat op het bedrijf aanwezig?**

Hiervan houdt **95%** zich aan de periodieke herhaling van het BHV-certificaat.

- **Op de vraag: Wist u dat er een Hippische BHV (Bedrijfs Hulpverlening) Cursus bestaat vanuit de FNRS?**

Antwoorden 33 bedrijven (64%) **Ja**. 36% weet **niet** van het bestaan van deze Cursus af. Dit zou te maken kunnen hebben met het niet lid zijn van de FNRS, waardoor ondernemers bepaalde voordelen missen.

- **Op de vraag: Bent u het ermee eens dat Aequor de verplichting van het veiligheidscertificaat voor leerbedrijven heeft afgeschaft? Wat is u mening hierover?**

Mee eens	Geen reactie	Geen mening	Oneens
13 (26%)	7 (14%)	10 (20%)	20 (40%)

De meningen die ondernemers hierover hebben gegeven zijn:

Mee eens

- Mee eens, wij zien concurrenten met het veiligheidscertificaat aan de gevel terwijl zij niet aan alle eisen voldoen. Wij voldoen aan zeer veel eisen en zouden i.v.m. de kosten die wij niet aan het certificaat bereid zijn uit te geven geen leerbedrijf kunnen zijn, terwijl het bedrijf veilig is en wij over veel kennis beschikken. Stage lopers zullen nu het verplichten van het certificaat afgeschaft is waarschijnlijk ook dicht bij huis een stageplaats kunnen vinden. Wat ik wel reëel vind is dat de school met het stage bedrijf kennismakt om zelf te beoordelen of dit een geschikte plek is.
- Mee eens, een bedrijf zonder veiligheidscertificaat kan net zo veilig zijn.
- Ja er zijn genoeg goede leerbedrijven zonder certificaat
- ja heeft geen meerwaarde en is niet nodig voor de verzekering
- Het is beter zo, het was verschrikkelijk duur en ik hoef niet zo nodig een stagiaire
- Eens, onredelijke eisen

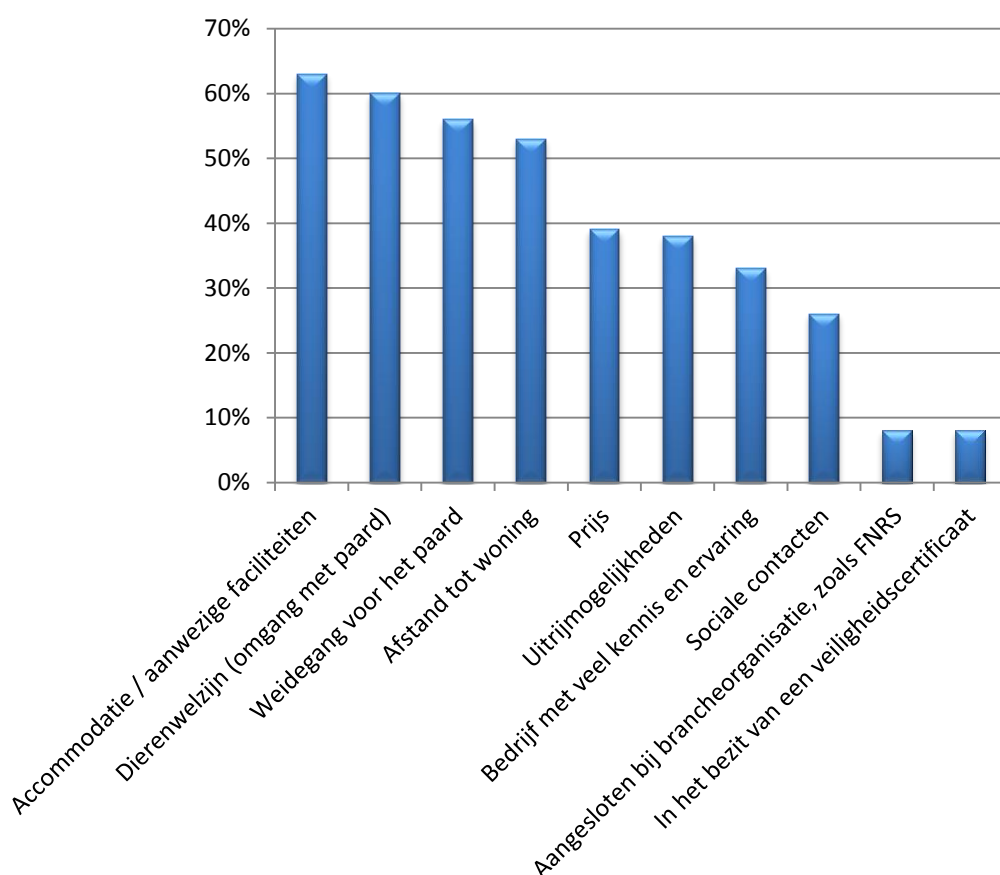
Oneens

- Nee, zeer slechte ontwikkeling !
- Nee het gaf een meerwaarde aangaande veiligheid
- Erg jammer. Ik denk dat het meerwaarde geeft wel een veiligheidscertificaat te bieden.
- Absoluut niet mee eens!!!!

- Nee erg slechte zaak. Als we goede mensen willen opleiden moet dat op kwaliteitsbedrijven die iedere dag met veiligheid bezig zijn. Als een bedrijf het dan het veiligheidscertificaat te duur vindt moet dit bedrijf geen mensen willen opleiden.
- Nee, wij vinden het hebben van een veiligheidscertificaat heel belangrijk, zeker bij een leerbedrijf waar een stagiair toch zeker alles betreffende veiligheid moet worden bijgebracht
- Nee, vind ik echt onzin. Als je je bedrijf goed voor elkaar hebt is het veiligheidscertificaat goed te behalen.
- Het is echt een gemiste kans dat deze organisatie geen ballen heeft getoond, en geen duidelijke visie heeft op hoe om te gaan met hippische leerbedrijven en welke eisen je mag/kan eisen aan deze leerbedrijven.
- Nee, nu zijn er geen vaste richtlijnen meer. Sommige ondernemers hebben kosten gemaakt en moeite genomen om aan regels te voldoen, en nu wordt het afgeschaft. De gemaakte kosten worden vervolgens niet vergoed. Daarnaast moeten organisaties/ accommodaties welke (KNHS)wedstrijden willen organiseren nog wel aan de eisen voldoen. Dit zou dan ook afgeschaft mogen worden m.i. De klant selecteert dan zelf wel. Dus of allemaal wel, of allemaal niet.

7.1.2 Klanten (Paardensporters / houders)

De meeste klanten staan bij een pensionstal, 71%. Daarna volgt het manegebedrijf met 20%. Klanten geven aan dat de redenen waarom zij voor een stal kiezen zijn:

- **Op de vraag: Hoe kijkt u tegen veiligheid en kwaliteit op een paardenbedrijf aan?**

Antwoorden 67 klanten (53%) **zeer belangrijk**. 55 Klanten (44%) antwoorden belangrijk en 6 klanten antwoorden enigszins belangrijk.

- **Op de vraag: Zijn er veiligheidsvoorschriften op het bedrijf aanwezig? (stalregels, rijbaanregels etc.)**

Het grootste aantal antwoorden **ja** met 86%. Slechts 13% antwoorden nee.

- **Op de vraag: Zijn er nog andere manieren waarop het bedrijf u bewust probeert te maken van veiligheid op het bedrijf?**

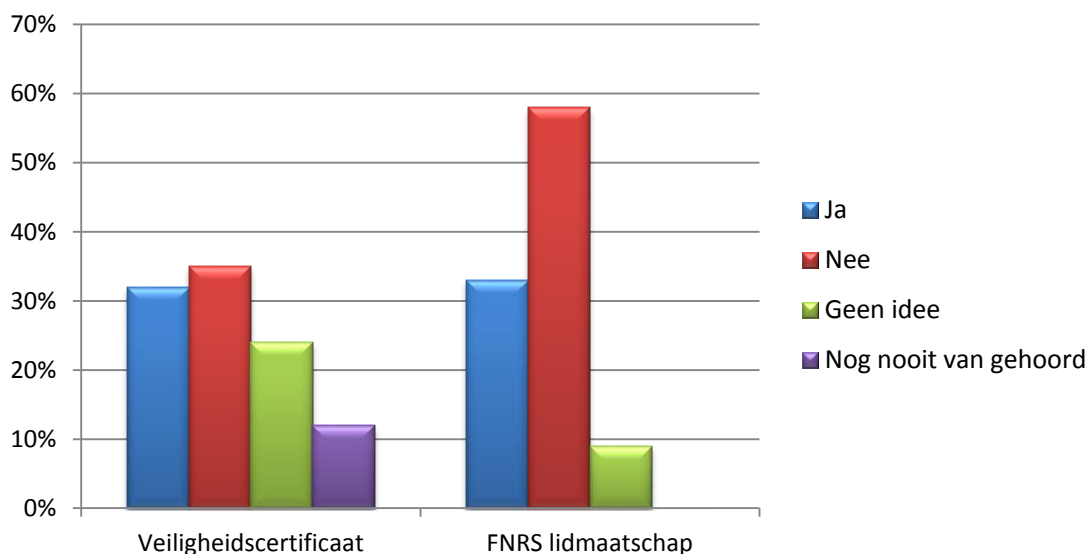
Antwoorden het merendeel (62%) met *overig*:

- Veiligheidscertificaat
- Af en toe een vergadering en een stal app waar soms aandacht wordt gevraagd voor het een en ander
- stalgenoten onderling (o.a. cap op)
- Instructie zegt het vaak
- Mededelingenbord
- Via een stallogboek met daarin ook de stalregels
- Stal regelement
- Stal app/facebook
- Whatsapp en e-mail
- Contract
- Iedere nieuwe stalgenoot krijgt een versie van de veiligheidsvoorschriften bij het ondertekenen van het stalcontract

- **Op de vraag: Wordt u erop aangesproken als u zich niet aan de regels houdt?**

Antwoorden 80 klanten (65%) **ja**. 12 Klanten (9%) antwoorden nee en 32 klanten (26%) antwoorden soms.

- **Op de vraag: Beschikt het bedrijf over een veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport of een FNRS lidmaatschap?**

- **Op de vraag: Heeft de afwezigheid/aanwezigheid van het veiligheidscertificaat u keuze voor het bedrijf beïnvloed?**

Antwoorden een groot deel van de klanten met **nee**, namelijk 112 klanten (**92%**). Slechts 11 klanten (9%) antwoorden ja.

- **Op de vraag: Hoe is het op u bedrijf gesteld met (geef een cijfer van 1 tot 10) :**

Gemiddelde genomen van 123 ingevulde enquêtes

		Laagste cijfer	Hoogste cijfer
De kwaliteit van de instructie	7,7	3	10
Geschiktheid van de paarden	7,6	4	10
Het onderhoud van het harnachement	7,2	4	10
Naleven van de voorschriften	7,7	2	10
De inrichting van de stallen	7,8	4	10
De inrichting van de rijbaan	8	5	10
De inrichting van het buitenterrein	7,6	4	10

Hieruit blijkt dat klanten over het algemeen goed tevreden zijn over belangrijke punten m.b.t. veiligheid op de hippische accommodaties waar zij hun paard hebben gestald.

- **Op de vraag: Vindt u dat het veiligheidscertificaat een meerwaarde heeft en waarom wel/niet?**

Ja	Geen idee	Nee
61 (48%)	19 (15%)	46 (37%)

De klanten die vinden dat het veiligheidscertificaat een meerwaarde heeft gaven als reden:

- Ja een stukje bewustwording waar je mee bezig bent
- Dat heeft alleen een meerwaarde als er niet alleen tijdens controles e.d. moeite word gedaan om een certificaat te halen/behouden
- Ja, omdat er wordt gekeken naar de kwaliteit en onderhoud van het harnachement en er is controle van de instructie of deze met papieren in de baan staan.
- Ja wel voor een manege. Niet voor een pensionstal.
- Ja het spreekt mensen meer aan. Vooral ouders die hun kinderen op paardrijden laten.
- Ja op een groter bedrijf wel, op een kleine pensionstal niet perse.
- Ja, hierdoor kan je aangeven als privéstal dat je veiligheid goed voor mekaar is
- Ja, dit waarborgt dat alle factoren buiten mijzelf om zoveel mogelijk gecontroleerd worden.
- Ja, het geeft een teken dat ze serieus met regels en voorschriften omgaan

- Jawel, maar is niet van toepassing op kleine pensionstallen

De klanten die vinden dat het veiligheidscertificaat geen meerwaarde heeft gaven de volgende redenen:

- Dat heeft alleen een meerwaarde als er niet alleen tijdens controles e.d. moeite word gedaan om een certificaat te halen/behouden
- Heeft voor mij geen meerwaarde het welzijn van mijn paard staat voorop
- Voor mij persoonlijk niet. Als iedereen zich aan de stal regels houd kunnen er ook al veel ongevallen voorkomen worden.
- Nee, te weinig controle
- Nee niet op een pension stalling
- Op een kleinschalige privéstal heeft het geen waarde
- Nee, naar mijn mening is dat meer een commercieel middel vanuit de bond en is het een beetje geld klopperij. Over het algemeen gelden er overal regels en wordt veiligheid sowieso voorop gesteld voor zowel paard als ruiter.
- Wel bij de grotere bedrijven maar bij een kleinschalige stalling bij een boer is dat niet haalbaar.
- Nee, mijn ervaring is dat dingen tijdens de keuring goed geregeld zijn, maar in het dagelijkse leven minder.
- Volkomen onbelangrijk voor een stal met voornamelijk paddocks
- Niet echt merkbaar, want het is mij niet duidelijk wat het certificaat toevoegt, ik snap niet wat het inhoud.
- Nee, ik kijk zelf wat ik belangrijk vind voor mijn paard qua veiligheid.

➤ **Op de vraag: Zou u het nuttig vinden als er meer promotie komt over het hebben van een erkend veiligheidscertificaat?**

De klanten die dit wel nuttig zouden vinden antwoorden hierop:

- Ja, het is goed dat mensen bewust worden welke gevaren het met zich mee kan brengen
- Ja + aantrekkelijker qua prijs
- Ja meer bedrijven moeten worden gekeurd
- Ja. Zo worden mensen zich ervan bewust en kijken ze eens om zich heen hoe het gesteld is met de veiligheid.
- Ja wel i.v.m. veiligheid en professionaliteit geeft meer kaders en daarbij zekerheid.
- Ja, dan zou je dat kunnen mee nemen in je keuze voor een paardenbedrijf

De klanten die het nut van meer promotie van het veiligheidscertificaat niet inzien antwoorden hierop:

- Nee niet echt . Grote bedrijven voldoen al vaak aan dit certificaat.
- Nee, niet echt, de keuze voor een bedrijf valt of staat niet met dit certificaat. Het is wel mooi meegenomen als het bedrijf het heeft, maar geen must.
- Nee, dat zegt niks over de naleving ervan
- Nee, want ik vind het niet nodig
- Nee ik denk niet dat het heel veel uithaalt. Maar het zet de mensen wel even aan het denken en ze worden weer bewust gemaakt over hoe het hoort
- Nee vind dat het regelmatig word behandeld

➤ **Op de vraag: Zou u als paardenhouder/sporter bewuster willen worden gemaakt van het belang van veilig en kwalitatief paardrijden?**

Antwoorden 73 klanten (60%) ja. De overige 50 klanten (40%) antwoorden nee.

8 Analyse & discussie

In deze paragraaf worden uitspraken van de diverse doelgroepen met elkaar vergeleken.

8.1 Vergelijking uitspraken ondernemers - klanten

Bedrijven geven aan dat klanten voornamelijk voor het bedrijf kiezen vanwege de manier waarop met het paard wordt omgegaan, 82%, waarna de locatie/omgeving volgt met 65%.

Uit de resultaten van de klanten blijkt dat de ondernemers een goed beeld van de keuze van de klanten hebben. Klanten geven de omgang met het paard met 60% een belangrijke waarde voor de keuze van de stalling. Toch zijn de aanwezige faciliteiten en de accommodatie de belangrijkste factor (63%) om voor een bepaalde stalling te kiezen. Het dierenwelzijn scoort ook hoog en dit heeft tevens te maken met de omgang van het paard.

➤ *Het veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport*

De hippische ondernemers (met name de manegebedrijven) scoren hoog op het bezit van een veiligheidscertificaat. De klanten daarentegen antwoorden met 35% dat zij niet op een stal staan die in het bezit is van het veiligheidscertificaat. Bijna gelijk zijn het aantal klanten die ja hebben ingevuld, 32%. Het aantal klanten die hebben ingevuld geen idee te hebben is ook relatief hoog, 30 klanten (24%). Het lijkt dat de ondernemers bewuster bezig zijn met de veilige paardensport dan de klanten.

Een deel van de klanten (48%) heeft aangegeven dat zij de meerwaarde / voordelen van het veiligheidscertificaat inzien. Voornamelijk om de kwaliteit van manegebedrijven te kunnen beoordelen.

Uit de resultaten van de ondernemers is te lezen dat de meeste bedrijven zonder veiligheidscertificaat vinden dat er geen meerwaarde/voordelen aan zitten en daarom hier niet over te beschikken. Uit de antwoorden van de ondernemers komt naar voren dat er voor pensionstallen soms overbodige onderwerpen in staan.

In de antwoorden van de klanten komt naar voren dat het belang van een veiligheidscertificaat voor (kleine) pensionstallen als niet belangrijk wordt ervaren. Voor een manege wordt dit wel belangrijk geacht. De klanten geven aan **(92%)** de aanwezigheid van het veiligheidscertificaat niet mee te laten wegen in de beslissing van de stalling voor hun paard.

Hieruit is te concluderen dat het veiligheidscertificaat nihil bijdraagt aan het klantenbestand. Zowel de ondernemers als de klanten zien weinig meerwaarde/ voordelen van het veiligheidscertificaat voor pensionstallen. Hieruit is te concluderen dat er gekeken moet worden naar de huidige opzet van het certificaat voor verschillende typen hippische bedrijven.

➤ *Veiligheid op het bedrijf?*

Antwoorden de meerderheid **zeer belangrijk**:

- Hippische ondernemers > 75%
- Paardensporters (klanten) > 53%

Hieruit blijkt dat beide partijen de veiligheid op een hippische accommodatie zeer belangrijk achten. Wel moet hierbij genoemd worden dat er is geantwoord vanuit verschillende perspectieven en dat veiligheid op het bedrijf niet betekent dat het veiligheidscertificaat hierin bijdraagt. Uit de enquête is te lezen dat sommige *ondernemers* het veiligheidscertificaat een onnodige kostenpost vinden. Zij zeggen zelf al voldoende aan veiligheid te werken en vinden

dat het certificaat hier geen verandering in brengt. Bepaalde *klanten* vinden juist dat het veiligheidscertificaat duidelijke regels en voorschriften voortbrengt en dat het daardoor veiliger op het bedrijf is. Het andere deel van de klanten vindt dat zij zelf beoordelen of het veilig is op het bedrijf. Als iedereen zich op stal aan de huisregels houdt vinden deze klanten het voldoende veilig. Het blijkt dus voornamelijk uit de antwoorden van de klanten dat het belangrijk wordt geacht als je zelf je normen en kaders m.b.t. veiligheid mag vaststellen.

Aandachtspunt: Ten aanzien van het hebben van een veiligheidscertificaat scoort het manegebedrijf het best met 92%. De pensionstallen daarentegen scoren met 65% beduidend lager.

De eis van het FNRS om over een veiligheidscertificaat te beschikken speelt hierbij mogelijk een rol. Het FNRS certificaat is een toegevoegde waarde voor de maneges, omdat zij de ruiters een FNRS Ruiteropleiding kunnen aanbieden, wat meer uitdaging biedt voor de sport en zorgt voor klantenbinding. Daarnaast heeft het lid zijn van de FNRS nog vele voordelen. Denk hierbij aan gestandaardiseerde contracten en overeenkomsten, collectieve voordelen en advies op maat. Zie bijlage H.

8.2 Discussie over Aequor

Voor hippische ondernemingen die als leerbedrijf willen fungeren stelde Aequor begin 2013 het veiligheidscertificaat verplicht. Nog geen twee jaar later, in augustus 2014, is de verplichting van dit certificaat al weer van de baan.

Aandachtspunt:

1. Blijkbaar is hetgene wat Aequor in het verleden als belangrijk achten, ineens niet meer zo belangrijk geworden.
2. De focus lag eerst duidelijk op het waarborgen en zeker stellen van de veiligheid van stagiaires om goed te kunnen leren op hippische bedrijven. Dit is ineens afgeschaft met het idee dat de ondernemers zelf kunnen aantonen dat hun accommodatie veilig genoeg is en hier alles aan doet. Wanneer een ondernemer echt alles zou doen aan de veiligheid op zijn/haar bedrijf, zou dit betekenen dat het verkrijgen van het veiligheidscertificaat zeer makkelijk zou moeten zijn!
3. Een belangrijk punt voor leerbedrijven om zich te kunnen onderscheiden wordt nu weggenomen. De leerbedrijven die geen veiligheidscertificaat hebben, maar nu door Aequor ook wel goed en veilig worden bevonden, worden dus eigenlijk beloond voor hun halsstarrigheid.

Aequor antwoord hierop:

1. In eerste instantie werd het verplicht gesteld, omdat Aequor werkt met sectorale commissies die input leveren aan Aequor. Voor de sector paard hebben afgevaardigden van enkele hippische brancheorganisaties en scholen met hippische opleidingen zitting in deze commissie. Vanuit deze sectorcommissie kwam het dringende advies om het veiligheidscertificaat verplicht onderdeel te laten zijn van de erkenning voor hippische leerbedrijven.
Voor Aequor is veiligheid altijd een belangrijk onderdeel van de erkenning geweest. Het is niet voor niets het eerste criterium uit ons erkenningsreglement.
De huidige erkenningscriteria van Aequor zijn van kracht waarvan veiligheid een belangrijk onderdeel uitmaakt. Daarnaast dienen alle bedrijven uiteraard te voldoen aan de Nederlandse wet- en regelgeving. Eén van de eisen die de wet aan bedrijven

stelt is het beschikken over een RIE, een Risico-Inventarisatie en Evaluatie. Onze bedrijfsadviseurs vragen tijdens de bedrijfsbezoeken onder meer naar de RIE.

2. Bedrijven die voldoen aan de huidige criteria uit het erkenningsreglement van Aequor, maar niet beschikken over het veiligheidscertificaat, kunnen met het vervallen van de verplichting in principe leerbedrijf zijn. Bedrijven die hieraan niet voldoen zijn niet 'leerbedrijf waardig' en worden ook nu niet erkend. Nogmaals: veiligheid is altijd een belangrijk onderdeel van de erkenning geweest. Het beschikken over het veiligheidscertificaat is een middel om aan te tonen dat er kritisch is gekeken en nog steeds wordt gekeken naar de veiligheid op het bedrijf en voor Aequor is het een indicatie voor de veiligheid op het bedrijf. Maar ook een (getoetste) RIE is een indicatie. Bovendien kunnen hippische bedrijven middels het veiligheidscertificaat zich blijven onderscheiden van andere bedrijven. Tot slot, Aequor is van mening dat het investeren in veiligheid van meerwaarde is voor alle medewerkers van het bedrijf, naar de samenleving en bezoekers en een zeer positieve uitstraling voor de sector heeft. Hoe de sector dit doel wil bereiken is uiteindelijk aan de sector.
3. Onzes inziens zijn de investeringen nooit voor niets geweest. Op grond van de verkregen erkenning zijn de bedrijven akkoord gegaan met de voorwaarden en hebben daarmee ook de voorwaarde ten aanzien van de verplichting van het veiligheidscertificaat onderschreven. Bedrijven hebben een eigen keuze gehad om te voldoen aan de erkenningscriteria, inclusief de verplichting van het veiligheidscertificaat, om zodoende aan de eisen voor het zijn van leerbedrijf te voldoen.

8.2.1 Aequor – Hippische ondernemers

- **Op de vraag: Bent u het ermee eens dat Aequor de verplichting van het veiligheidscertificaat voor leerbedrijven heeft afgeschaft?**

Mee eens	Geen reactie	Geen mening	Oneens
13 (26%)	7 (14%)	10 (20%)	20 (40%)

Uit de enquête is te lezen dat de meningen van de ondernemers zijn verdeeld, maar uit de cijfers blijkt toch dat 40% het oneens is met het besluit van Aequor. Daar tegenover staan 26% van de ondernemers die het er wel mee eens zijn.

In bijlage I is het interview met Aequor terug te lezen. Hierin staat dat een van de redenen om de verplichting van het veiligheidscertificaat af te schaffen is geweest dat bij een aantal branches binnen de hippische sector onvoldoende draagvlak was voor het veiligheidscertificaat en dat de meerwaarde van het certificaat voor die specifieke branches onvoldoende werd gevoeld.

Uit de antwoorden van de ondernemers blijkt dat juist degene die het oneens zijn met de afschaffing aangeven het veiligheidscertificaat een meerwaarde te vinden aangaande veiligheid. De ondernemers die het eens zijn geven aan dat er onredelijke eisen worden gesteld en dat een bedrijf zonder veiligheidscertificaat net zo veilig kan zijn.

Een deel van de ondernemers vindt dat een bedrijf net zo veilig kan zijn zonder veiligheidscertificaat. Ook wordt genoemd dat er bedrijven zijn met het veiligheidscertificaat aan de gevel terwijl zij (volgens de ondernemers) niet aan alle eisen voldoen. Regelmatig wordt genoemd dat de kosten van het veiligheidscertificaat te hoog zijn.

Het gedeelte van de ondernemers die het oneens zijn met de beslissing van Aequor noemen ook verschillende aandachtspunten op. Deze ondernemers vinden het een slechte ontwikkeling. De ondernemers noemen als reden: "Als we goede mensen willen opleiden

moet dat op kwaliteitsbedrijven die iedere dag met veiligheid bezig zijn. Als een bedrijf het dan het veiligheidscertificaat te duur vindt moet dit bedrijf geen mensen willen opleiden.” Ondernemers vinden dat er nu geen vaste richtlijnen meer zijn. Tevens hebben sommige ondernemers kosten gemaakt en moeite genomen om aan regels te voldoen, en nu wordt het afgeschaft. De gemaakte kosten worden vervolgens niet vergoed. Uit de antwoorden van Aequor (zie 8.2, punt 3) komt naar voren dat zij vinden dat de investeringen nooit voor niets zijn geweest en dat de bedrijven een eigen keuze hebben gehad om te voldoen aan de criteria.

8.2.2 Kostenvergelijking wel/geen veiligheidscertificaat

Meerdere ondernemers vinden dat er teveel kosten moeten worden gemaakt om aan de eisen van het veiligheidscertificaat te voldoen. Bedrijven zonder veiligheidscertificaat hoeven aan minder eisen te voldoen en hebben daardoor vaak een lagere prijs voor de stalling. De prijs voor het veiligheidscertificaat is te vinden in paragraaf 5.2. De hoogste kosten zullen worden gemaakt door de aanpassingen alvorens de goedkeuring. Bedrijven met veiligheidscertificaat betalen jaarlijks een bedrag van 126 euro.

De gemiddelde prijs van bedrijven **met** veiligheidscertificaat is **€ 300 - € 400**.

Dit antwoord is voortgekomen doormiddel van onderzoek naar webpagina's van verschillende bedrijven, waaronder africhtingsstal van Buggenum, Ruitersportcentrum de Schimmelkroft en pensionstal de Watertoren.

De gemiddelde prijs van bedrijven **zonder** veiligheidscertificaat is **€ 200**. Deze informatie is voornamelijk verkregen door bedrijfsbezoeken. De bedrijven zonder veiligheidscertificaat hebben grotendeels geen webpagina en tevens geen tarievenlijst. De stallen die voor de informatie zijn gebruikt betreffen: Stal Kuijs, Stal de Ruiter, Manege Heemskerk, Stal Veld en Stal de Nesse.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat bedrijven zonder veiligheidscertificaat een lagere stallingsprijs vragen. Dit heeft mede te maken met de aanwezige faciliteiten. Opvalt dat de bedrijven met veiligheidscertificaat veelal over meerdere faciliteiten beschikken.

8.3 Arbocatalogus

In een arbocatalogus beschrijven werkgevers en werknemers op eigen initiatief hoe ze zullen voldoen aan doelvoorschriften van de overheid voor gezond en veilig werken. Een doelvoorschrift is een norm in de wet waaraan bedrijven zich moeten houden. Bijvoorbeeld het maximale geluidsniveau⁴².

Uit het overzicht (Bijlage A) blijkt dat er in de arbocatalogus paardenhouderij weinig tot geen aandacht is voor hippische accommodaties zaken. Er wordt bij een tweetal onderwerpen namelijk “veiligheid in omgang met paarden” en “werkschoeisel/uitglijden” verwezen naar het Handboek Veilig Paardrijden. Hier geldt dat er verwezen wordt naar een document zonder wettelijke kaders. Dit valt gezien de status van de arbocatalogus niet aan te bevelen.

Relatie Arbocatalogus – RI&E

De arbocatalogus omschrijft wat goede werkwijzen zijn op sectorniveau. De RI&E inventariseert veiligheids- en gezondheidsknelpunten op bedrijfsniveau. De arbocatalogus biedt oplossingen bij de aandachtspunten die uit de RI&E naar voren komen.

➤ **Op de vraag: Bent u bekend met de Arbocatalogus voor de paardenhouderij?**

Antwoorden 32 bedrijven (60%) **Nee**. Slecht 21 bedrijven (40%) antwoorden **Ja**.

Aandachtspunt: De arbocatalogus is voor veel hippische ondernemers een onbekend document. 60% is hier niet bekend mee. Tevens is uit de resultaten van de enquêtes te lezen dat 40% ook niet beschikt over een RI&E. Dit zou een reden kunnen zijn waarom de arbocatalogus onder hippische ondernemers zo onbekend is. De arbocatalogus is vooral van toegevoegde waarde om de aandachtspunten die uit de RI&E naar voren komen op te lossen.

9 Conclusie

In deze paragraaf worden de deelvragen en de conclusie besproken.

Paardrijden is een populaire sport die in de loop der jaren toegankelijk is geworden voor een breder publiek. Dit houdt ook in dat mensen zonder ervaring steeds vaker in aanraking komen met het paard. Het toenemende aantal ongevallen waarbij een paard is betrokken en de ontwikkeling van deze nieuwe doelgroep, leidt tot de vraag wat het belang is voor de paardensporters en de hippische ondernemers van een officiële erkenning voor veilige paardensport op hippische accommodaties.

Hippische ondernemers:

55% beschikt over een veiligheidscertificaat. 4% is er mee bezig. 7% heeft er nog nooit van gehoord.

44% beschikt over een RI&E. 10% is er mee bezig. 6% heeft er nog nooit van gehoord.

Klanten:

33% staat bij een bedrijf met het veiligheidscertificaat. 12% heeft er nog nooit van gehoord. 24% heeft geen idee.

9.1 Beantwoorden deelvragen

1. Wat is de waarde van de bestaande keurmerken? (Veiligheidscertificaat, Arbocatalogus en RI&E)

In bijlage A vindt u een overzicht van de keurmerken met overeenkomsten en verschillen. Een aantal opvallende punten zijn:

- Het veiligheidscertificaat is speciaal ontwikkeld voor hippische accommodaties om een veilige omgeving te garanderen op basis van criteria die opgesteld zijn door de instanties die de certificaten uitdelen. Het is een kwaliteitskeurmerk voor de **klant**.
- Het veiligheidscertificaat heeft geen aandacht voor personeel. Tevens wordt het hebben van een RI&E niet verplicht gesteld.
- In de RI&E wordt regelmatig verwezen naar het veiligheidscertificaat.
- De arbocatalogus is een aanvulling op de punten uit de RI&E
- Er valt op dat er vanuit verschillende instanties aandacht is voor de veiligheid van accommodaties. Deels overlappen en deels niet, wat verwarrend en kostenverhogend werkt voor ondernemers, waardoor ze het vervolgens niet doen.

2. Wat vinden klanten van veilig en kwalitatief paardrijden?

Op de vraag: Hoe kijkt u tegen veiligheid en kwaliteit op een paardenbedrijf aan?

Antwoorden 67 klanten (53%) **zeer belangrijk**.

Op de vraag: Heeft de afwezigheid/aanwezigheid van het veiligheidscertificaat u keuze voor het bedrijf beïnvloed?

De klanten antwoorden voor een groot deel **Nee**, namelijk 112 klanten (92%). Slechts 11 klanten (9%) antwoorden **Ja**.

In de antwoorden van de klanten (zie Bijlage F) komt naar voren dat het belang van een veiligheidscertificaat voor (kleine) pensionstallen als **niet belangrijk** wordt gezien. Voor een manege wordt dit **wel belangrijk** geacht.

De klanten geven aan (92%) de aanwezigheid van het veiligheidscertificaat niet mee te laten wegen in de beslissing van de stalling voor hun paard.

Hieruit is te concluderen dat het veiligheidscertificaat nihil bijdraagt aan het klantenbestand. Anderzijds geven klanten aan veiligheid op een paardenbedrijf zeer belangrijk te vinden. De klanten leggen hierbij nog geen link tussen veiligheid en het belang hierbij van een veiligheidscertificaat.

3. Hoe wordt een officiële erkenning voor veilig paardrijden gepromoot richting de klanten?

Een groot aantal van de bedrijven maakt gebruik van veiligheidsvoorschriften. De meest gebruikte hiervoor zijn die van de SVP (40%).

Verder worden er door de ondernemer vrijwel geen extra dingen ondernomen om het veiligheidscertificaat te promoten. Het bord met het keurmerklogo hangt zichtbaar bij de bedrijven aan de muur, maar daar blijft het verder bij. Het zou mogelijk zijn, dat wanneer er vanuit de klanten behoefte aan is, er meer aan promotie gedaan zou moeten worden, ook vanuit de brancheorganisaties en de sportbond.

Klanten laten regelmatig in hun antwoord naar voren komen dat zij vinden dat de naleving van de eisen van het certificaat beter door de ondernemers moet worden nageleefd. De meningen over het veiligheidscertificaat zijn hierdoor erg verdeeld en veel klanten zien de voordelen en het belang van het certificaat niet. Er wordt veel genoemd dat het alleen van toepassing is op manegebedrijven. Toch is er ook een aangepaste versie voor o.a. pensionstallen. Door gebrek aan kennis bij de klanten wordt het veiligheidscertificaat onvoldoende gewaardeerd. Ondanks de uiteenlopende meningen van de klanten m.b.t. het veiligheidscertificaat blijkt toch dat het merendeel (**60%**) bewuster zou willen worden gemaakt van het belang van veilig paardrijden.

Tevens is promotie nodig, omdat er nog steeds klanten zijn die nog nooit van het veiligheidscertificaat hebben gehoord of niet weten wat de eisen hiervoor zijn.

Beschikt het bedrijf over het veiligheidscertificaat: 24% geen idee. 12% nog nooit van gehoord.

Beschikt het bedrijf over een FNRS lidmaatschap: 59% Nee. 9% nog nooit van gehoord.

In bijlage H staat een kort interview met de FNRS. Eén van de vragen is:

Hoe wordt een officiële erkenning voor veilig paardrijden gepromoot richting de klanten?

Als een bedrijf het Veiligheidscertificaat heeft en een lidmaatschap bij de FNRS heeft men een gevelbord hangen. Hierdoor is het goed zichtbaar voor de klant dat het bedrijf bij ons is aangesloten. Het is natuurlijk verder aan de ondernemer hoe die het promoot, maar vaak worden de logo's ook mee genomen via de communicatie uitingen van een bedrijf.

4. Hoe bewust zijn klanten en ondernemers bezig met veiligheid op een accommodatie?

Het besef van het belang van veiligheid stijgt naar mate bedrijven in het bezit zijn van de RI&E en het veiligheidscertificaat. Van de bedrijven die beschikken over een RI&E geeft 92% aan veiligheid zeer belangrijk te vinden. De bedrijven die beschikken over een veiligheidscertificaat geeft 100% veiligheid zeer belangrijk te vinden.

De volgende punten tonen het bewustzijn van veiligheid onder hippische ondernemers aan:

- Ondernemers die beschikken over een RI&E zijn veelal ook in het bezit van een veiligheidscertificaat. Slechts 8% van de bedrijven die beschikken over een RI&E heeft geen veiligheidscertificaat en is dus ook geen lid van de FNRS.
- Bedrijven die over vijf jaar ook nog bedrijfsmatig met paarden willen werken zijn bewuster met hun bedrijf en ook met veiligheid bezig. Dit is te zien aan het aantal certificaat houders.
- Een groot aantal van de bedrijven maakt gebruik van veiligheidsvoorschriften. De meest gebruikte hiervoor zijn die van de Stichting Veilige Paardensport (40%).
- Uit de enquête blijkt (bijlage G) dat veiligheid voor de meeste ondernemers een zeer belangrijke rol speelt in het werk. Ondanks dat een aantal bedrijven geen veiligheidscertificaat hebben, is de veiligheid een duidelijk punt van belangrijke waarde bij ondernemers. Het niet hebben van het veiligheidscertificaat zou te maken kunnen hebben met de gemiste meerwaarde en voordelen en niet met het belang van veiligheid.

Uit de enquête voor klanten blijkt dat zij over het algemeen goed tevreden zijn over belangrijke punten m.b.t. veiligheid op de hippische accommodaties waar zij hun paard hebben gestald. Klanten hechten vooral veel waarde aan de punten wat *hun* onder veiligheid verstaan. De eigen normen en kaders zijn belangrijker voor de veiligheid dan het hebben van een veiligheidscertificaat.

Aandachtspunt: Het is duidelijk dat ondernemers die externe redenen hebben om aan veiligheid te moeten werken hoger scoren in het hebben van een RI&E (68% tegen 27%) en een veiligheidscertificaat (77% tegen 40%).

Ook het besef van het belang van veiligheid stijgt naar mate bedrijven in het bezit zijn van de RI&E en het veiligheidscertificaat. Van de bedrijven die beschikken over een RI&E geeft 92% aan veiligheid zeer belangrijk te vinden. De bedrijven die beschikken over een veiligheidscertificaat geeft 100% aan veiligheid zeer belangrijk te vinden.

5. Hoe draagt het certificaat positief bij aan de professionalisering van de hippische sector?

Ten eerste moet er bewustwording worden opgebouwd zodat mensen gemotiveerd raken om in beweging te komen om workshops, bijeenkomsten en informatie te bezoeken.

- **Aantal blessures verminderen:**

Uit het Letsel Informatie Systeem van VeiligheidNL blijkt dat 45% van alle ruiterblessures op maneges ontstonden⁴³. Hier kan uit worden opgemaakt dat de beginnende manegeruiters de meeste blessures oplopen. Dit is een belangrijk gegeven, wellicht zou het verplicht stellen van het veiligheidscertificaat aan maneges het blessurepercentage door middel van de veilige accommodatie en gediplomeerde instructie kunnen laten dalen.

⁴³ <http://www.veiligheid.nl/>

- **Innoveren en motiveren**

Bedrijven welke niet over het veiligheidscertificaat beschikken, zijn ook niet aangemeld bij de KNHS en FNRS. De KNHS is de sportbond voor de hippische sector en zij maakt zich sterk voor de belangen van de paardensporters in Nederland. Zij is het directe aanspreekpunt voor de NOC*NSF. Maneges die niet bij de KNHS zijn aangesloten kunnen door deze sportbond niet worden bereikt en lopen hierdoor kennis en innovaties binnen de sector mis.

De FNRS is de brancheorganisatie voor hippische ondernemers in Nederland.

- **Ledenaantal KNHS behouden en stimuleren**

De instantie die direct in verbinding staat met de overheid is NOC*NSF. Dit is dus een belangrijk contactpersoon voor de KNHS. Daarom is het ledenaantal van de KNHS ook uiterst belangrijk om een stem te behouden in de NOC*NSF.

Nederlands Olympisch Comité* Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) is de bundeling van de georganiseerde sport in Nederland. De negentig aangesloten landelijke sportorganisaties vertegenwoordigen samen ongeveer 25.000 verenigingen met in totaal ruim 4,8 miljoen georganiseerde sporters⁴⁴.

- **Aansluiten op wensen vanuit de NOC*NSF**

De NOC*NSF heeft sportparticipatie hoog op de agenda staan. Sterke verenigingen, sportaanbod op maat, **aantrekkelijke accommodaties**, meer en beter betaald kader en lokale samenwerking staan hierbij hoog op de agenda.

De sportbonden en NOC*NSF en hebben in de Sportagenda 2016 de ambitie uitgesproken om de sportparticipatie te verhogen naar 75 procent. Dit betekent: meer mensen, vaker, actief te laten sporten, gedurende een langere periode in hun leven. Met actief wordt bedoeld; het aantal %sporters dat deelneemt aan **competities en wedstrijden met 10% verhogen**⁴⁵.

Het veiligheidscertificaat is in deze punten belangrijk. Het veiligheidscertificaat verplicht gediplomeerde instructeurs. Deze instructeurs beschikken over de nodige kennis om te mogen lesgeven wat de kwaliteit ten goede komt en het wedstrijd rijden zou kunnen verhogen. Daarnaast is het voor een manegebedrijf een makkelijke stap om na de aanschaf van het veiligheidscertificaat zich aan te sluiten bij de FNRS. De FNRS biedt ook wedstrijdpakketten aan, waardoor ruiters worden gestimuleerd in het rijden van competities en hierin ervaring kunnen opdoen⁴⁶.

- **Regulering vanuit de overheid voorkomen**

Uit cijfers van Consument en Veiligheid blijkt dat er jaarlijks circa 9.100 mensen op de Spoedeisende Eerste Hulpafdeling (SEH) van een ziekenhuis behandeld worden voor een paardrijblessure. Dit bedraagt 6% van alle slachtoffers die voor een sportblessure op een SEH-afdeling terechtkomen. In de periode **2002-2006** nam het aantal paardrijblessures op de SEH-afdelingen met **14% af**⁴⁷. De invoering van het veiligheidscertificaat voor accommodaties en het verplichten van het dragen van een veiligheidshelm tijdens wedstrijden lijkt daarmee zijn vruchten af te werpen. Het TNO/SVP onderzoek maakt echter duidelijk dat de aandacht voor **preventie** van blessures onverminderd aandacht verdient. Voor de overheid betekent veilig sporten> beperken risico op sportblessures> vermindert medische kosten!

⁴⁴ <http://www.nocnsf.nl/home>

⁴⁵ <http://www.nocnsf.nl/home>

⁴⁶ <http://www.fnrs.nl/>

⁴⁷ <http://www.veiligheid.nl/cijfers/paardrijblessures>

6. Welke waarde hechten hippische ondernemers aan een officiële erkenning van veilig paardrijden voor hun onderneming?

De bedrijven die niet beschikken over een veiligheidscertificaat geven aan hier geen meerwaarde of voordelen in te zien. Tevens is in eerdere resultaten te zien dat pensionstallen lager scoren in het hebben van het certificaat. In de antwoorden van de ondernemers die vinden dat het certificaat geen meerwaarde heeft, komt ook weer naar voren dat er voor pensionstallen soms overbodige onderwerpen in staan. Ook wordt genoemd dat bedrijven al veel aan veiligheid werken en dat het veiligheidscertificaat hier geen verandering in brengt. De andere kant is dat ondernemers noemen dat het certificaat bedrijfsblindheid voorkomt, aantoont dat het bedrijf garant staat voor veilige paardensport, het jezelf en het personeel scherp houdt m.b.t. veiligheid en het steun geeft aan klanten.

7. Wat is het belang van een officiële erkenning van veiligheid voor de werknemers?

Het veiligheidscertificaat stelt eisen aan de veiligheid van de accommodatie. Tevens zijn er regels en procedures opgesteld en deze moeten zichtbaar op de accommodatie hangen. Deze maatregelen zorgen ervoor dat een werknemer veilig zijn werk kan uitvoeren.

Met een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) worden de veiligheids- en gezondheidsrisico's binnen een bedrijf in kaart gebracht⁴⁸.

Het veiligheidscertificaat stelt geen verplichting om in het bezit te zijn van een RI&E.

Aan de andere kant moet het plan van aanpak van een RI&E wel worden uitgevoerd, anders wordt de werkomgeving alsnog niet veiliger en dit wordt niet gecontroleerd.

Daarentegen wordt het veiligheidscertificaat pas behaald als het bedrijf echt aan de eisen voldoet. Wanneer een bedrijf over een officiële erkenning voor veiligheid beschikt geeft dit aan dat veiligheid een van de speerpunten van het bedrijf is. Voor een werknemer is dit een stukje zekerheid voor het werken in een veilige werkomgeving.

Aandachtspunt: Ondernemers die beschikken over een RI&E zijn veelal ook in het bezit van een veiligheidscertificaat (92%). Slechts **8%** van de bedrijven die beschikken over een RI&E heeft geen veiligheidscertificaat en is dus ook geen lid van de FNRS. Er zijn nog steeds bedrijven zonder RI&E die wel personeel in dienst hebben. Dit blijkt **62%** te zijn. Wel blijkt uit de gegevens dat de bedrijven met personeel hoger scoren in het hebben van een RI&E en het veiligheidscertificaat.

9.2 Eindconclusie op de hoofdvraag

De conclusie is dat een officiële erkenning voor hippische accommodaties vooral van belang is voor de hippische ondernemers. Het draagt bij aan de professionaliteit en aan bewustwording over het belang van veilig werken op hippische accommodaties. Er moet worden gekeken naar een keuringssysteem specifiek voor de verschillende bedrijfstypen. Pensionstallen ondervinden weinig meerwaarde van het veiligheidscertificaat. Het belang van een officiële erkenning voor veiligheid is voor maneges groot, omdat zij op deze manier lid kunnen worden van de FNRS en zo kunnen profiteren van ledenvoordelen en promotie materiaal.

Bij de klanten (de paardenhouders/sporters) is de meerwaarde van het veiligheidscertificaat vrijwel onbekend. Er is behoefte aan promotie richting de klanten. Uit de resultaten blijkt (zie paragraaf 7.1.2) dat 60% van de klanten behoefte heeft aan bewustwording van het belang

⁴⁸ <http://www.rie.nl/voor-werknemers/de-risico-inventarisatie-en-evaluatie/>

van veilige accommodaties. Door de onbekendheid van het veiligheidscertificaat wordt het certificaat ook niet bemind en ondervinden de ondernemers hier geen concurrentievoordeel van.

Door het veiligheidscertificaat wordt er ingespeeld op de maatschappelijke belangen van veiligheid. De overheid is gebaat bij de preventie van blessures en ongelukken m.b.t. het verminderen van de medische kosten.

Er blijkt dat er via verschillende instanties aandacht is voor de veiligheid van accommodaties. Deze overlappen deels, wat verwarrend en kostenverhogend werkt voor ondernemers, waardoor de ondernemers vervolgens geen meerwaarde inzien van een veiligheidscertificaat en er hierdoor voor kiezen om geen certificering te nemen.

10 Aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de aanbevelingen die gebaseerd zijn op de conclusies beschreven. De aanbevelingen worden weergegeven op volgorde van belangrijkheid.

1. Promotie

Er moet meer gedaan worden aan de promotie van veilige paardensport. Dit zou vanuit de sportbond en verschillende brancheorganisaties moeten komen. Tevens zouden de hippische ondernemers zelf meer kunnen doen aan promotie om zo het belang van veilige paardensport bij klanten onder de aandacht te brengen. Dit door middel van flyers, posters en het duidelijk zichtbaar voor klanten op te hangen. Maak het veiligheidscertificaat van onbemind > bemind!

2. Voordelen/meerwaarde duidelijk maken

Ondernemers bewust maken van het feit dat een veiligheidscertificaat ook meerwaarde heeft. Het bezit hiervan heeft als gevolg dat een ondernemer anders naar zijn bedrijf gaat kijken. Verder voorkomt het bedrijfsblindheid. Dit kan worden gedaan door een officiële erkenning voor veiligheid als item op bijeenkomsten en vergaderingen aan de orde te laten komen.

3. Samenwerking vanuit scholen

Vanuit scholen eisen stellen met een duidelijke visie naar stage bedrijven, waaronder het verplicht stellen van een veiligheidscertificaat. Dit draagt bij aan de professionalisering van de hippische sector en zorgt ervoor dat ondernemers hun verantwoordelijkheid nemen. De scholen zijn hier een belangrijke factor in. Beter samenwerken met organisaties in de hippische sector, waaronder Aequor.

4. Eenduidigheid

Expliciet voor accommodaties een certificaat van veiligheid maken. Dit brengt eenduidigheid en gemak. Voor andere aspecten van veilig paardrijden kunnen dan andere instrumenten worden gebruiken

5. Onderscheiden

Een ander certificeringssysteem opzetten, waardoor aan de wensen van de klanten wordt voldaan. Klanten vinden het vooral voor een pensionstalling geen toegevoegde waarde hebben. Hierdoor ondervinden ondernemers geen voordelen van het veiligheidscertificaat. Er moet een certificaat ontstaan wat tevens inspeelt op klantenbinding. Dan ontstaat er een certificaat waarmee ondernemers zich duidelijk kunnen onderscheiden van hippische accommodaties zonder certificaat.

6. Aanvullen RI&E

Door in het bezit te zijn van de RI&E voldoen ondernemers aan de Arbowet. De huidige sportmodule in de RI&E voor de paardenhouderij kan worden aangevuld met de eisen van het Veiligheidscertificaat. Hierdoor ontstaat 1 certificeringssysteem.

Bronnenlijst

Informatiebronnen

- FNRS: Tijhuis. M, Medewerker ondernemerszaken
- Aequor, belangrijke partij inzake veiligheidsbewustzijn en borging van veiligheid op de werkvloer (scholen, werkgevers en stagiaires)
- Politieke partijen

Wetenschappelijk

- Sociaal en Cultureel Planbureau, Rapportage sport, WJH Mulier Instituut, 2008
- Ministerie VWS en stichting veilige paardensport, Blessures in de paardensport, TNO rapport, 2008
- Aken van C, Veiligheidsbarometer sporters: blessurepreventie: de veiligheidsbeleving en het veiligheidsgedrag van sporters, Stichting Consument en Veiligheid, 2009
- W.J.H. Mulier Instituut / Monitor paardensportaanbieders in Nederland 2010

Algemeen

- HAS Hogeschool, Ondernemersmonitor nieuwe kansen, ZLTO en FNRS, 2013
- HAS Hogeschool, Ondernemersmonitor professioneel passie voor paarden, ZLTO en FNRS, 2012
- HAS Hogeschool, Hippische monitor versterken door te verbinden, Trendpanel paard, 2014
- Handboek veilig paardrijden (2015), Stichting Veilige Paardensport
- Arbocatalogus Paardenhouderij (2013), LTO Nederland, FNRS, FNHO, FNV Bondgenoten en CNV Vakmensen door Stigas.

Tijdschriften

- Interview Partij voor de Dieren: 'Paardenwelzijn is een overheidstaak' Hoefslag nr 22 jaargang 2007
- Interview Aequor: 'Aequor over de afschaffing van de verplichting' De Paardenkrant Extra nr.1 jaargang januari/februari 2015

Internet

- <http://www.rie.nl/voor-werknemers/de-risico-inventarisatie-en-evaluatie/> , Risico-Inventarisatie en -Evaluatie
- <http://www.veiligheid.nl/cijfers/paardrijdblessures> , Het aantal paardrijdblessures op de SEH-afdelingen
- http://www.sportzorg.nl/_asset/_public/Files/BIS/Paardensport , Ministerie VWS en stichting veilige paardensport, Blessures in de paardensport, TNO rapport, 2008
- <http://www.fnrs.nl/> , Informatie over FNRS
- <http://www.nocnsf.nl/home> , Informatie over NOC*NSF en doelstellingen in de Sportagenda 2016
- <http://www.veiligheid.nl/> , Het Letsel Informatie Systeem van VeiligheidNL
- <http://www.arboportaal.nl/onderwerpen/arbocatalogi> , Omschrijving arbocatalogi

- http://www.sportvisserijnederland.nl//over_ons/contact/default.asp?page=veelgestelde_vragen&id=85 , Informatie over visvergunning/vispas
- <http://www.knjv.nl/> , Informatie over de jachtsport en jachtvergunning
- <http://www.maatlafduurzameveehouderij.nl/31/home.html> , Informatie over het certificaat voor koeienstallen
- www.dibevo.nl , Informatie over het keurmerk Dierbaar
- <http://keurmerkfitness.nl/> , Informatie over het certificeringssysteem voor fitnesscentrums
- www.zwembadkeur.nl , Informatie over het keurmerk Veilig en schoon voor zwembaden
- <https://www.consuwijzer.nl/keurmerken/keurmerk-veilig-schoon-voor-zwembaden> Informatie over de instellingen KIWA en LLOYD's
- <http://www.veiligpaardrijden.nl> , Informatie over de Stichting Veilige Paardensport en het veiligheidscertificaat
- <http://instrumenten.rie.nl/nl/paardenhouderij/ri-e-paardenhouderij-versie-augustus-2013/identification/report> , Het document van de digitale branche RI&E
- <http://www.agroarbo.nl/paardenhouderij-1/> , Arbocatalogus paardenhouderij
- <http://www.aequor.nl> , Informatie over afschaffing verplichting veiligheidscertificaat
- <http://www.rie.nl> , Informatie over de RI&E
- <http://www.sectorraadpaarden.nl> , Informatie over inkomstenbronnen voor de sector, over de sectorraad paard en de Gids voor Goede Praktijken
- <http://www.fnho.nl/> , Informatie over de Federatie van Nederlandse Hippische Ondernemers
- <http://www.lto.nl> , Informatie over de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland
- www.knhs.nl , Informatie over de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie, over feiten en cijfers
- www.horses.nl/SVP , Artikel over de Stichting Veilige Paardensport en Aequor
- http://www.sportzorg.nl/_asset/_public/Files/BIS/Paardensport , Onderzoek naar de veiligheid in de sector
- <http://www.ondernemersplein.nl/brancheinformatie/branche/sport/> , Aantal maneges in Nederland
- <http://voorkomblessures.veiligheid.nl/paardrijden> , Informatie over het aantal paardensport blessures

Bijlagen

A Tabel verschillen arbocatalogus Paardenhouderij, Handboek SVP & branche RI&E

Arbocatalogus Paardenhouderij	Handboek Veilig Paardrijden	RI & E
----------------------------------	--------------------------------	--------

Eisen

Algemene inrichting gebouwen, werkplekken, terreinen	+	+	+
Arbobeleid			+
Toezicht door leidinggevende		+	+
Diergezondheid	+	+	
Dierenwelzijn	+	+	
Milieuvoorschriften	+	+	+
Brandveiligheid (Nood- of ontruimingsplan)	+	+	+
Bedrijfshulpverlening	+	+	+
Verlichting		+	+
Instructie voor arbeidsmiddelen (waaronder stapmolen)	+	+	
Werknemersomstandigheden (staan, zitten, tillen, duwen, trekken, werkdruk)	+		+
Persoonlijke beschermingsmiddelen (Zoals dragen van een cap)		+	
Roosters, werktijden, ploegendiensten, pauzes			+
Procedures voor veilig werken	+	+	+
Hygiëne			+
Beschikken over een RI&E			+

B RI&E paardenhouderij

1 Werken binnen een hippische onderneming, Arbobeleid algemeen

1.1 Er is een document/bedrijfsreglement of kwaliteitsszorgsysteem aanwezig, waarin werkzaamheden en instructies zijn vastgelegd. Bijvoorbeeld het sterren kwaliteitssysteem van de FNRS of het Veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport.

Eén van de grondbeginselen van de Arbowet is de verplichting van de ondernemer om te zorgen voor een zo goed mogelijke veiligheid, gezondheid en welzijn bij arbeid. Dat begint bij het maken van de risico-inventarisatie en - evaluatie en het uitvoeren van het plan van aanpak. ***Daarnaast kan het van belang zijn om via het kwaliteitssysteem van de FNRS of het Veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport praktische hulp te krijgen in verbeteringen van uw bedrijfsvoering.*** Om dit te bereiken is het belangrijk dat de ondernemer de zorg voor arbeidsomstandigheden op een structurele manier aanpakt.

Ook voor kleine bedrijven is het van belang een aantal zaken schriftelijk vast te leggen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het vastleggen van ziektedagen van het personeel, veiligheidsinstructies voor zowel medewerkers, pensionklanten, vrijwilligers en bezoekers zoals de hoefsmid, dierenarts en vertegenwoordigers.

C Politieke partijen over een specifieke wetgeving

Hieronder geven verschillende instanties hun mening over het inbrengen van een paardenbesluit (specifieke wetgeving)⁴⁹.

Moet er bijvoorbeeld, net als in Zweden, een paardenbesluit komen, oftewel specifieke wetgeving voor paarden?

VVD:

Niet nodig. Paarden vallen in Nederland onder de Wet Dieren, de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren of de identificatievoorschriften voor paarden. Wel is het van belang dat wetgeving ervoor zorgt dat paarden beschermd worden tegen mishandeling en verwaarlozing. De VVD heeft bijvoorbeeld gezorgd voor een houdverbod voor houders van dieren die telkens weer in de fout gaan.

Partij voor de dieren:

Ja, er moet een paardenbesluit komen. Veel van het paardenleed is, zeker in de recreatieve sfeer, onbedoeld. Paarden en pony's verdienen bescherming tegen deze structurele aantasting van hun welzijn. Zou een varkensboer die een centje wil bijverdienen door een paar krakkemikkige paardenstallen te verhuren zich laten tegenhouden door de afspraak van een paar maneges en pensionstallen om hun paarden alleen nog maar deugdelijk te huisvesten? En wie houdt de mensen tegen die het kleine schuurtje in de tuin verbouwen, omdat hun dochter graag een pony wil? Hoe voorkom je dat onervaren ruiters hun paard letterlijk stuk rijden als je geen bindende regels hebt die daar paal en perk aan stellen? Er bestaat een grote angst voor regels. Normen voor huisvesting, training en het berijden van paarden zullen degenen die het beste voor hebben met hun paard niet raken; die voldoen daar gemakkelijk aan. Maar ze zijn broodnodig om paarden en pony's te redden uit de handen van degenen die het niet om het welzijn te doen is.

SP:

De SP juicht de campagne 'Ik zorg goed voor mijn paard. Wat doe jij?' van de Sectorraad Paarden toe. Een belangrijke stap voor een beter paardenwelzijn in Nederland. Daarnaast blijft een wettelijke paardenrichtlijn in de vorm van een paardenbesluit nodig, om minimum welzijnsnormen te garanderen en individuele misstanden aan te pakken. Hierin horen welzijnseisen zoals minimum stalgrootte en hoogte. Een wetenschappelijke basis voor de invulling van het besluit is een vereiste. Daarnaast moet er met input van de Dierenbescherming en de paardensportwereld op praktische, effectieve en niet bureaucratische wijze invulling worden gegeven voor welzijn van alle paarden.

⁴⁹ <http://www.horses.nl/algemeen/stemwijzer-paarden-2/>

D Enquête klanten

Enquête Veilige Paardensport

Beste Paardenhouder/sporter,

Ik wil u vragen om mee te werken aan deze enquête.

Paardrijden is een populaire sport die in de loop der jaren toegankelijk is geworden voor een breder publiek. Dit houdt ook in dat mensen zonder ervaring steeds vaker in aanraking komen met het paard. Het toenemende aantal ongevallen waarbij een paard is betrokken en de ontwikkeling van deze nieuwe doelgroep, is een aanleiding voor de totstandkoming van dit onderzoek.

De enquête is een mix van ja/nee vragen, meerkeuze vragen en open vragen.

Ik hoop van harte dat u zich de tijd vrij wilt maken (ca. 10 minuten) om deze enquêtevragen te beantwoorden.

1. Op welk type stal staat u met uw paard of verzorgt/rijdt u paard? (meerdere antwoorden mogelijk):
 - ☐ Pensionstal
 - ☐ Opfokstal
 - ☐ Handelsstal
 - ☐ Africhtingsstal
 - ☐ Manegebedrijf
 - ☐ Andere agrarische activiteiten nl:
 - ☐ Overige activiteiten nl
2. Waarom heeft u voor dit bedrijf gekozen? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - ☐ Prijs
 - ☐ Accommodatie / aanwezige faciliteiten
 - ☐ Dierenwelzijn (omgang met paard)
 - ☐ Uitrijmogelijkheden
 - ☐ Afstand tot woning
 - ☐ Weidegang voor het paard
 - ☐ Sociale contacten
 - ☐ Bedrijf met veel kennis en ervaring
 - ☐ Aangesloten bij brancheorganisatie, zoals FNRS.
 - ☐ In het bezit van een veiligheidscertificaat
 - ☐ Anders nl,
3. Hoe kijkt u tegen veiligheid en kwaliteit op een paardenbedrijf aan?
 - ☐ Zeer belangrijk
 - ☐ Belangrijk
 - ☐ Enigszins belangrijk
 - ☐ Onbelangrijk
 - ☐ Onzin
4. Wat is voor u veiligheid. Waar denkt u aan?
 - ☐ Het paard
 - ☐ Gevaren rondom het paard
 - ☐ De mens
 - ☐ Risico's van mens rondom het paard
 - ☐ Omgeving

- o Risico's van de omgeving naar het paard
 - o Risico's van de omgeving naar de mens
 - o En aan
5. Zijn er veiligheidsvoorschriften op het bedrijf aanwezig? (stalregels, rijbaanregels etc.)
- o Nee, ga door naar vraag 7
 - o Geen idee, ga door naar vraag 7
 - o Ja
6. Hoe gebeurt de communicatie over deze voorschriften op het bedrijf?
- o Mondeling
 - o Een prikbord
 - o Informatieboekjes
 - o Hangt uitgeprint op A4 papier bij de rijbanen/stallen
 - o Website
 - o Anders nl.....
7. Zijn er nog andere manieren waarop het bedrijf u bewust probeert te maken van veiligheid op het bedrijf?
- o Posters
 - o Flyers
 - o Kranten
 - o Boeken
 - o Tijdschriften
 - o Instructiefilm
 - o Overig.....
8. Wordt u erop aangesproken als u zich niet aan de regels houdt?
- o Ja
 - o Nee
 - o Soms
9. Wat zijn volgens u de belangrijkste taken, die een bedrijf kan doen voor de veiligheid?
- o Goede kwaliteit instructie
 - o Geschiktheid van de paarden
 - o Onderhoud harnachement
 - o Voorschriften naleven
 - o Inrichting stallen
 - o Inrichting rijbaan
 - o Inrichting buitenterrein
 - o Opslag los materiaal
10. Hoe is het op u bedrijf gesteld met:
(geef een cijfer van 1 tot 10)

De kwaliteit van de instructie	
Geschiktheid van de paarden	
Het onderhoud van het harnachement	
Naleven van de voorschriften	
De inrichting van de stallen	
De inrichting van de rijbaan	
De inrichting van het buitenterrein	

11. Beschikt het bedrijf over een veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport?
- ☐ Nee
 - ☐ Nog nooit van gehoord
 - ☐ Geen idee
 - ☐ Ja
12. Beschikt het bedrijf over een FNRS lidmaatschap (FNRS sterren)?
- ☐ Nee
 - ☐ Nog nooit van gehoord
 - ☐ Geen idee
 - ☐ Ja
13. Heeft de afwezigheid/aanwezigheid van het veiligheidscertificaat u keuze voor het bedrijf beïnvloed?
- ☐ Ja
 - ☐ Nee
14. Vindt u dat het veiligheidscertificaat een meerwaarde heeft en waarom wel/niet?
-
-
-
15. Zou u het nuttig vinden als er meer promotie komt over het hebben van een erkend veiligheidscertificaat? Waarom wel/niet?
-
-
-
16. Wat zou u ervan vinden als een certificaat voor veilig paardrijden verplicht gesteld zou worden op accommodaties waar de paardensport beoefend kan worden?
-
-
-
17. Wanneer een bedrijf in het bezit is van het veiligheidscertificaat worden er bepaalde eisen gesteld, waaronder het rijden met cap. Wat vindt u hiervan?
-
-
-
18. Zou u als paardenhouder/sporter bewuster willen worden gemaakt van het belang van veilig en kwalitatief paardrijden?
- ☐ Ja
 - ☐ Nee

E Enquête ondernemers

Enquête Veilige Paardensport

Beste Paardenhouder,

Ik wil u vragen om mee te werken aan deze enquête om inzicht te krijgen hoe er tegen een erkend veiligheidscertificaat wordt aangekeken en hoe bewust paardenhouders met veiligheid bezig zijn.

Paardrijden is een populaire sport die in de loop der jaren toegankelijk is geworden voor een breder publiek. Dit houdt ook in dat mensen zonder ervaring steeds vaker in aanraking komen met het paard. Het toenemende aantal ongevallen waarbij een paard is betrokken en de ontwikkeling van deze nieuwe doelgroep, is een aanleiding voor de totstandkoming van dit onderzoek.

De enquête is een mix van ja/nee vragen, meerkeuze vragen en open vragen.

Ik hoop van harte dat u zich de tijd vrij wilt maken (ca. 10 minuten) om deze enquêtevragen te beantwoorden.

1. Wat voor activiteiten vinden er op uw bedrijf plaats? (meerdere antwoorden mogelijk):
 - ☐ Pensionstal
 - ☐ Opfokstal
 - ☐ Handelsstal
 - ☐ Africhtingsstal
 - ☐ Manegebedrijf
 - ☐ Andere agrarische activiteiten nl:
 - ☐ Overige activiteiten nl
2. Wat maakt uw bedrijf bijzonder dat mensen graag bij u werken of komen? (uniekheid)
 - ☐ Omgang met paard
 - ☐ Locatie / Omgeving
 - ☐ Sociale contacten
 - ☐ Bedrijf met veel kennis en ervaring
 - ☐ Anders nl,
3. Wat is de omvang van uw bedrijf?
 - ☐ aantal paarden.....
 - ☐ ha
 - ☐ overig.....
4. Hoe kijkt u tegen veiligheid op uw bedrijf aan:
 - ☐ Zeer belangrijk
 - ☐ Belangrijk
 - ☐ Enigszins belangrijk
 - ☐ Onbelangrijk
 - ☐ Onzin (bijna) geen ongevallen
5. Zijn er doelstellingen op uw bedrijf op het gebied van veiligheid?
 - ☐ Obstakels beperken die risico's kunnen veroorzaken
 - ☐ Risico's beperken in het werken met paarden
 - ☐ Risico's beperken die te maken hebben met het berijden van paarden
 - ☐ Kwaliteit bieden en duurzaam ondernemen

- o Andere zaken nl.....
6. Beschikt u over een Risico Inventarisatie en Evaluatie?
- ☐ Nee
 - ☐ Nog nooit van gehoord
 - ☐ Mee bezig
 - ☐ Ja
7. Zijn er redenen vanuit uw omgeving (klanten, concurrenten, leveranciers, afnemers, branchevereniging, sector, wetgeving, overheid) waarom u wel of niet aan veiligheid moet werken?
- ☐ Nee
 - ☐ Ja, vanuit welke hoek en benoem deze
8. Waar denkt u over 5 jaar te staan met uw bedrijf?
- ☐ Hetzelfde als nu
 - ☐ Verbreding binnen de paardenhouderij
 - ☐ Verbreding buiten de paardenhouderij
 - ☐ Meer paardenhouden
 - ☐ Meer trainen
 - ☐ Meer fokken
 - ☐ Anders nl....
9. Beschikt u over een veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport?
- ☐ Nee
 - ☐ Nog nooit van gehoord, ga door naar vraag 12
 - ☐ Mee bezig, ga door naar vraag 11
 - ☐ Ja, ga door naar vraag 11
10. Waarom beschikt u niet over een veiligheidscertificaat?
- ☐ Te duur
 - ☐ Teveel aanpassingen
 - ☐ Geen meerwaarde/ voordelen
 - ☐ Omdat het niet verplicht is
 - ☐ Omdat Aequor het niet meer verplicht heeft gesteld
 - ☐ Veiligheidscertificaat is onzin
11. Vindt u dat het veiligheidscertificaat een meerwaarde heeft en waarom wel/niet?
-
-
-
12. Bent u bekend met de Arbocatalogus voor de paardenhouderij?
- ☐ Nee
 - ☐ Ja
13. Is er een bedrijfshulpverlener (BHV-er) met certificaat op het bedrijf aanwezig?
- ☐ Nee, ga door naar vraag 15
 - ☐ Ja
14. Houdt u zich aan de periodieke herhaling van het BHV-certificaat?
- ☐ Nee
 - ☐ Ja

15. Wist u dat er een Hippische BHV (Bedrijfs Hulpverlening) Cursus bestaat vanuit de FNRS?
- ☐ Nee
 - ☐ Ja
16. In hoeverre is veiligheid een issue in het dagelijkse werk voor u?
- ☐ Altijd
 - ☐ Vaak
 - ☐ Soms
 - ☐ Nooit
17. Wat is voor u veiligheid. Waar denkt u aan?
- ☐ Het paard
 - ☐ Gevaren rondom het paard
 - ☐ De mens (uzelf, stagiaire, vrijwilliger)
 - ☐ Risico's van mens rondom het paard
 - ☐ Omgeving
 - ☐ Risico's van de omgeving naar het paard
 - ☐ Risico's van de omgeving naar de mens
 - ☐ En aan
18. Heeft u personeel, stagiaires of vrijwilligers in het bedrijf?
- ☐ Nee
 - ☐ Ja
 - ☐ Medewerker met arbeidscontract (aantal).....
 - ☐ Stagiaires (aantal)
 - ☐ Vrijwilligers (aantal)
19. Bent u het ermee eens dat Aequor de verplichting van het veiligheidscertificaat voor leerbedrijven heeft afgeschaft? Wat is u mening hierover?
-
-
-
20. Zijn uw medewerkers op de hoogte van (veiligheid)procedures, regels t.a.v. veiligheid, RI&E?
- ☐ Nee
 - ☐ Ja, geef aan of dit ook wordt gecontroleerd en geschoold
21. Heeft u de indruk dat uw medewerkers voldoende opleiding en kennis van zaken hebben?
- ☐ Ja, ga naar vraag 23
 - ☐ Nee
22. Zo nee, wat doet u hieraan?
- ☐ Scholing
 - ☐ Cursussen
 - ☐ Trainingen in uw bedrijf
 - ☐ Trainingen door bv opleidingsinstituut
 - ☐ Instructies door collega medewerkers
 - ☐ Anders nl.....

23. Heeft u de indruk dat uw medewerkers voldoende op de hoogte zijn van de veiligheidsaspecten en regels op uw bedrijf? Waaruit concludeert u dit?
- ☐ (Bijna) geen ongevallen
 - ☐ Er zijn schriftelijke instructies en procedures aanwezig
 - ☐ De instructies en procedures worden mondeling goed doorgegeven
 - ☐ Je ziet dat ze veilig werken (gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen)
 - ☐ De medewerkers corrigeren elkaar bij onveilig werken
 - ☐ De medewerkers weten gewoon dat het niet getolereerd wordt als men niet veilig werkt
 - ☐ Iedereen ruimt altijd alles op
 - ☐ Men is zich bewust dat het bedrijf er netjes en opgeruimd dient uit te zien.
 - ☐ Het is het visitekaartje van het bedrijf.
 - ☐ Anders nl
24. Maakt u gebruik van veiligheidsvoorschriften op het bedrijf?
- ☐ Nee, ga door naar vraag 27
 - ☐ Ja
25. Hoe zijn deze veiligheidsvoorschriften tot stand gekomen?
- ☐ Het bedrijf gebruikt de veiligheidsvoorschriften van de SVP (Stichting Veilige Paardensport)
 - ☐ Het bedrijf gebruikt de veiligheidsvoorschriften van de FNRS (Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra)
 - ☐ Het bedrijf heeft ze zelf opgesteld
26. Hoe gebeurt de communicatie over deze voorschriften op het bedrijf?
- ☐ Mondeling
 - ☐ Een prikbord
 - ☐ Informatieboekjes
 - ☐ Hangt uitgeprint op A4 papier bij de rijbanen/stallen
 - ☐ Website
 - ☐ Anders nl.....
27. Welke andere manieren worden gebruikt om uw klanten bewust te maken van veiligheid op het bedrijf?
- ☐ Posters
 - ☐ Flyers
 - ☐ Kranten
 - ☐ Boeken
 - ☐ Tijdschriften
 - ☐ Instructiefilm
 - ☐ Overig.....
28. Bent u zelf een voorbeeldfunctie op het gebied van veiligheid?
- ☐ Ja, altijd
 - ☐ Ja, zoveel mogelijk
 - ☐ Nee, niet altijd
 - ☐ Nee, regelmatig niet
29. Wilt u geïnformeerd worden over de uitslag van deze enquête?
- ☐ Nee
 - ☐ Ja vul uw e-mailadres in

Mocht u verder nog vragen hebben dan kunt u altijd mailen naar lisettearends1990@hotmail.com.

Ik dank u van harte voor uw medewerking! U bent van zeer grote waarde voor de kwaliteit van mijn onderzoek geweest!

F Uitslag Enquête klanten

1. Op welk type stal staat u met uw paard of verzorgt/rijdt u paard? (meerdere antwoorden mogelijk):

Pensionstal		88 (71.54 %)
Opfokstal		3 (2.44 %)
Handelsstal		11 (8.94 %)
Africhtingsstal		15 (12.2 %)
Manegebedrijf		24 (19.51 %)
Andere agrarische activiteiten nl		9 (7.32 %)
Overige activiteiten nl		10 (8.13 %)
	Paarden staan aan huis bij hoefsmederij	
	Stal aan huis	
	Bij iemand aan huis	
	Paard staat particulier op weide, maar ik les ook op manege	
		n = 123 # 160

2. Waarom heeft u voor dit bedrijf gekozen? (meerdere antwoorden mogelijk)

Prijs		48 (39.34 %)
Accommodatie / aanwezige faciliteiten		77 (63.11 %)
Dierenwelzijn (omgang met paard)		72 (59.02 %)
Uitrijmogelijkheden		47 (38.52 %)
Afstand tot woning		65 (53.28 %)
Weidegang voor het paard		70 (57.38 %)
Sociale contacten		31 (25.41 %)
Bedrijf met veel kennis en ervaring		40 (32.79 %)
Aangesloten bij brancheorganisatie, zoals FNRS.		10 (8.2 %)
In het bezit van een veiligheidscertificaat		10 (8.2 %)
Anders nl		13 (10.66 %)
	paard stond daar al	
	ik heb van jongs af aan daar les gehad	
	moeders vorige paarden stonden er ook	
	Ik werk daar!	
	veel zelf kunnen doen	
	Onze paarden staan er al ongeveer 30 jaar , we doen alles zelf	
	kleinschalig, alleen volwassen mensen met paarden.	
	Eigen bedrijf	
		n = 122 # 483

3. Hoe kijkt u tegen veiligheid en kwaliteit op een paardenbedrijf aan?

Zeer belangrijk		66 (53.66 %)
Belangrijk		54 (43.9 %)
Enigszins belangrijk		6 (4.88 %)
Onbelangrijk		0 (0 %)
Onzin		0 (0 %)
		n = 123 # 126

4. Wat is voor u veiligheid. Waar denkt u aan?

Het paard		69 (56.1 %)
Gevaren rondom het paard		86 (69.92 %)
De mens		47 (38.21 %)
Risico's van mens rondom het paard		57 (46.34 %)
Omgeving		53 (43.09 %)
Risico's van de omgeving naar het paard		86 (69.92 %)
Risico's van de omgeving naar de mens		55 (44.72 %)
En aan		6 (4.88 %)
	Cultuur, respectvolle omgang	
	stal en weidemanagement	
	Voldoende veiligheidsmaatregelen	
	goed nadenken over voedsel voor de paarden	
	veiligheidsbesef tussen de oren van de mens. DAAR begint de veiligheid van alle bezigheden!	
	verkeer	
		n = 123 # 459

5. Zijn er veiligheidsvoorschriften op het bedrijf aanwezig? (stalregels, rijbaanregels etc.)

Ja		105 (86.07 %)
Nee, ga door naar vraag 7		17 (13.93 %)
Geen idee, ga door naar vraag 7		0 (0 %)
		n = 122 # 122

6. Hoe gebeurt de communicatie over deze voorschriften op het bedrijf?

Mondeling		60 (56.07 %)
Een prikbord		54 (50.47 %)
Informatieboekjes		9 (8.41 %)
Hangt uitgeprint op A4 papier bij de rijbanen/stallen		67 (62.62 %)
Website		19 (17.76 %)
Anders nl		10 (9.35 %)
	via een stallogboek met daarin ook de stalregels	
	stalregelement	
	stal app/facebook	
	Whatsapp en e-mail	
	contract	
	Iedere nieuwe stalgenoot krijgt een versie bij het ondertekenen van het stalcontract	
		n = 107
		# 219

7. Zijn er nog andere manieren waarop het bedrijf u bewust probeert te maken van veiligheid op het bedrijf?

Posters		11 (16.67 %)
Flyers		9 (13.64 %)
Kranten		2 (3.03 %)
Boeken		5 (7.58 %)
Tijdschriften		5 (7.58 %)
Instructiefilm		0 (0 %)
Overig		41 (62.12 %)
	veiligheidcertificaat	
	nee niet meer manieren	
	af en toe een vergadering en een stal app waar soms aandacht wordt gevraagd voor het een en ander	
	stalgenoten onderling(oa cap op)	
	Instructie zegt het vaak!	
	Mededelingenbord	
		n = 66
		# 73

8. Wordt u erop aangesproken als u zich niet aan de regels houdt?

Ja		79 (65.83 %)
Nee		12 (10 %)
Soms		31 (25.83 %)
		n = 120
		# 122

9. Wat zijn volgens u de belangrijkste taken, die een bedrijf kan doen voor de veiligheid?

Goede kwaliteit instructie		63 (51.64 %)
Geschiktheid van de paarden		50 (40.98 %)
Onderhoud harnachement		50 (40.98 %)
Voorschriften naleven		81 (66.39 %)
Inrichting stallen		97 (79.51 %)
Inrichting rijbaan		80 (65.57 %)
Inrichting buitenterrein		87 (71.31 %)
Opslag los materiaal		78 (63.93 %)
		n = 122 # 586

10. Hoe is het op u bedrijf gesteld met (geef een cijfer van 1 tot 10) :

Gemiddelde genomen van 123 ingevulde enquêtes

		Laagste cijfer	Hoogste cijfer
De kwaliteit van de instructie	7,7	3	10
Geschiktheid van de paarden	7,6	4	10
Het onderhoud van het harnachement	7,2	4	10
Naleven van de voorschriften	7,7	2	10
De inrichting van de stallen	7,8	4	10
De inrichting van de rijbaan	8	5	10
De inrichting van het buitenterrein	7,6	4	10

11. Beschikt het bedrijf over een veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport?

Nee		42 (34.71 %)
Nog nooit van gehoord		15 (12.4 %)
Geen idee		30 (24.79 %)
Ja		39 (32.23 %)
		n = 121 # 126

12. Beschikt het bedrijf over een FNRS lidmaatschap (FNRS sterren)?

Nee		70 (58.33 %)
Nog nooit van gehoord		0 (0 %)
Geen idee		11 (9.17 %)
Ja		39 (32.5 %)
		n = 120 # 120

13. Heeft de afwezigheid/aanwezigheid van het veiligheidscertificaat u keuze voor het bedrijf beïnvloed?

Ja		11 (9.17 %)
Nee		110 (91.67 %)
		n = 120 # 121

Open vragen 14, 15 & 16

	Vindt u dat het veiligheidscertificaat een meerwaarde heeft en waarom wel/niet	Zou u het nuttig vinden als er meer promotie komt over het hebben van een erkend veiligheidscertificaat? Waarom wel/niet?	Wat zou u ervan vinden als een certificaat voor veilig paardrijden verplicht gesteld zou worden op accommodaties waar de paardensport beoefend kan worden?
respondent 1	Ja een stukje bewustwording waar je mee bezig bent	ik persoonlijk niet.	Zou ik niet meer als normaal vinden
respondent 2	Dat heeft alleen een meerwaarde als er niet alleen tijdens controles e.d. moeite word gedaan om een certificaat te halen/behouden	Alleen indien naleving en verantwoordelijkheid bij de ruiters ook gestimeerd worden	belangrijk, nog belangrijker is het dat ook ruiters hiervan weten.
respondent 3	Als er controle komt op de naleving van het veiligheidscertificaat wel, anders niet.	Ja, het is goed dat mensen bewust worden welke gevaren het met zich mee kan brengen	Goed, maar alleen als het ook daadwerkelijk wordt gehandhaaft. Indien er geen controle op is, heeft het minder zin.
respondent 4	Ja, omdat er wordt gekeken naar De kwaliteit en onderhoud van het harnachement en er is controle van de instructie of deze met papieren in de baan staan.	Ja eigenlijk wel, het is een stukje extra kennis wat Zo'n bedrijf heeft.	Heel goed
respondent 5	Heeft voor mij geen meerwaarde het welzijn van mijn paard staat voorop	nee niet nodig	vind ik niet in alle gevallen nodig
respondent 6	Ja wel voor een manege. Niet voor een pensionstal.	Ja + aantrekkelijker qua prijs	Niet goed. Het zegt vaak niks omdat, ze het amper controleren
respondent 7	Ja het spreekt mensen meer aan. Vooral ouders die hun kinderen op paardrijden laten.	Nee	Ja
respondent 8	Voor mij persoonlijk niet. Als iedereen zich aan de stal regels houd kunnen er ook al veel ongevallen voorkomen worden.	Nee niet echt . Grote bedrijven voldoen al vaak aan dit certificaat.	Ik denk dat dit afhankelijk is van wat de organisatie voor doel heeft met zijn of haar stal. Voor grote organisaties zou dit zeker een voorschrift moeten zijn.
respondent 9	Ja je weet dat bedrijf veilig is	Ja meer bedrijven moeten worden gekeurd	Goed
respondent 10	Ja op een groter bedrijf wel, op een kleine pension stal niet persee.	Ja, meer veiligheid is altijd beter	Goed, hoe veiliger de paarden sport hoe beter het is.
respondent 11	Ja.hierdoor kan je aangeven als privestel dat je veiligheid goed voor mekaar is	ja.zoals hierboven genoemd	allen.als er bedrijfsmatig met paarden van het bedrijf wordt gelest.voor privestallen vooral om de veiligheid en kwaliteit positief
respondent 12	Ja, dit waarborgt dat alle factoren buiten mijzelf om zoveel mogelijk gecontroleerd worden.	nee, niet echt, de keuze voor een bedrijf valt of staat niet met dit certificaat. Het is wel mooi meegenomen als het	

Afstudeerscriptie

Veilige Paardensport

		bedrijf het heeft, maar geen must.	
respondent 13	voor mij persoonlijk niet. omdat ik als menner eigenlijk nooit een helm draag en vind het wel prettig om dit zelf te beslissen. Maar als ik op een stal zou staan waar dit verplicht is, heb ik daar ook geen moeite mee.	op mijn stal niet. de eigenaren zijn al oud, dus als zij dood gaan is het waarschijnlijk ook het einde van de stal. Het zal dus geen zin meer hebben, daarnaast zijn de medepensionkanten verschrikkelijk eigenwijs.	prima.. maakt mij niet zoveel uit.
respondent 14	Ja, het geeft een teken dat ze serieus met regels en voorschriften omgaan	Ja, hoe veiliger hoe beter	Zou ik goed vinden
respondent 15	Men kan wel een veiligheidscertificaat hebben, maar dan moeten de regels wel nageleefd, en moet men elkaar er ook op aan kunnen en durven spreken om de veiligheid in de gaten te houden, anders heeft een certificaat, hoe goed de omstandigheden ook veilig zijn ingericht (dat helpt wel mee in de veiligheid uiteraard), nog geen meerwaarde.	Goeie vraag.... een lijst publiceren van bedrijven met een certificaat kan handig zijn, maar ik vraag me af hoeveel mensen die paarden houden zich ook daadwerkelijk laten leiden bij hun keuzen voor een pensionstal voor hun paard. Ik ben bang dat factoren als prijs, faciliteiten, weidegang etc. meer wegen bij de gemiddelde paarden (lees met name recreatieruiters van nu) houder dan de veiligheid.	Een mooi streven... maar ben bang in de praktijk voor veel bedrijven niet haalbaar. Al zou het voor de veiligheid van veel paarden en ruiters (met name van eigenaren die eigenlijk niet zoveel kennis hebben op paarden gebied) wellicht wel goed doen.
respondent 16	Ja. Zo weet je dat een bedrijf aan bepaalde basiseisen voldoet.	Ja. Zo worden mensen zich ervan bewust en kijken ze eens om zich heen hoe het gesteld is met de veiligheid.	Prima!!
respondent 17	In dit geval niet. Zeer professionele eigenaar in ons geval maar ik denk wel dat het doorgaans meerwaarde biedt. Het geeft meer kaders.	Ja wel ivm veiligheid en professionaliteit geeft meer kaders en daarbij zekerheid. Aan de andere kant hangt veiligheid vooral af van de naleving. Anders hebben regels geen zin. Inzicht en naleving is dus belangrijker.	Aan de ene kant goed. Aan de andere kant juist kans op fraude en manipulatie. Wat is de visie van een bedrijf? Hoe wordt er nageleefd en aangesproken. Dat telt. Daar kan geen certificaat tegenop. Een papier moet een middel zijn, geen doel op zich.
respondent 18	Ja maar lift wel aan de hand having Alleen certificaat zegt niet veel	Ja vooral bij stallen die bijvoorbeeld paarden uitlenen maar ook ivm het in gebaar brengen van anderen	Prima
respondent 19	Dat zou het wel moeten zijn. Maar dit is voor mij persoonlijk niet zo, omdat ik geen duidelijk beeld heb waar een bedrijf aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een veiligheidscertificaat. Dus ik heb alleen rekening gehouden met wat voor mij persoonlijk belangrijk.	Ja, dan zou je dat kunnen mee nemen in je keuze voor een paardenbedrijf.	Dit hangt af van de eisen waar het bedrijf aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een certificaat. En hier ben ik onvoldoende bekend mee.
respondent 20	weet ik eigenlijk niet, als je je bewust met de zaken om je heen omgaat is het niet nodig	Het zou nuttig kunnen zijn om mensen te attenderen op veiligheid op en rondom stal	geen goed plan, dan zullen de prijzen van deze toch al dure liefhebberij vast omhoog gaan
respondent 21	ja en nee, elke stal zou aan bepaalde veiligheidseisen moeten voldoen maar ik vind dat hier geen extra kosten aan moeten worden verbonden en dat dit een vereiste moet zijn op	misschien, als er dan meer over wordt nagedacht	zoals eerder genoemd, Ik vind dat dit een vereiste moet zijn voor iedereen die een stal begint. Niet als extra certificaat met dus extra kosten.

	moment dat een stal wordt gebouwd. Dus een gemeentekwestie!		
respondent 22	Ja, het laat je wel met een veiliger gevoel opstappen en nee, als alles perfect nageleefd zou worden zou het een ander verhaal zijn, maar dit is lang niet altijd het geval.	Nee, dat zegt niks over de naleving ervan	Alleen als er ook de regels nageleefd wordt.
respondent 23	Ja omdat het dan structureel gecheckt wordt en als belangrijk wordt ervaren.	Ja, dat vergroot het bewustzijn.	Lijkt me goed, al weet ik nu niet voldoende wat het is en betekent.
respondent 24			
respondent 25	Hey gerandeerd natuurlijk geen veiligheid er kan altijd wat gebeuren met paarden want het blijven wilde dieren	Nee want ik vind het niet nodig	een redelijk goed idee maar zoals ik hierboven al zij je garandeerd er geen veiligheid mee en met een certificaat denken juist wel heel veel menens dat er dan niks kan gebeuren
respondent 26	Ligt er aan wat het certificaat voor inhoud heeft.	Ja, veiligheid rondom paarden vind ik altijd heel belangrijk.	Goede zaak!
respondent 27	Ja dat vind ik wel, doordat je er dan meer bewust van bent om veilig te werken.	Ja, zodat de ongevallen die er gebeuren door onveilig te werk gaan nog minder worden.	Ik zeg doen!
respondent 28	Ja, zodat de directie op de hoogte is van veiligheidsmaatregelen en deze correct kan doorvoeren in het bedrijf	ja, dit is op veel stallen naar mijn mening een nuttige toevoeging	prima.
respondent 29	Nee het gaat er toch om hoe gaan de mensen met elkaar en met de paarden om en hoe is de accommodatie ingericht en opgeruimd.	Nee ik denk niet dat het heel veel uithaalt. Maar het zet de mensen wel even aan het denken en ze worden weer bewust gemaakt over hoe het hoort	Opzich wel goed veel paardenmensen hebben geen idee waar ze mee bezig zijn.
respondent 30	geen idee	wellicht extra stukje bewustwording bij een ieder	er is een stalreglement (o.a. paarden met halster uit het land halen, cap op) en onderling is er ook oog voor veiligheid dus??
respondent 31	Ja, veiligheid voor mens en paard vind ik erg belangrijk	Ja, omdat hier in mijn ogen weinig over bekend is	Daar ben ik het wel mee eens
respondent 32	dit kan ik persoonlijk zelf onderzoeken als ik een stal uit kies. Ik vind een keurmerk niet perse nodig. Voor een manege vind ik dit anders, maar ik ga ervan uit dat op een pension stal iedereen kundig genoeg is.	Voor mij is dit niet noodzakelijk	Ik vind dat je paardenhouders onnodig op kosten jaagt. Voor maneges kan het belangrijk zijn om hen in te dekken.
respondent 33	Ja, voorkomen van incidenten en hooghouden imago paardensport	Bewustwoeding van beginnende ruiters en hun ouders	Prima
respondent 34	Ja, dan weet je waar he aan toe bent	zeker, als stok achter de deur	prima
respondent 35	Ja, ik denk dat een veiligheidscertificaat wel een meerwaarde heeft, zolang deze wel wordt nageleefd.	Ik denk het wel, aangezien op die manier ook vaker de regels omtrent dit certificaat voor de pension- en manegeklanten duidelijker worden.	Goed, zo wordt er overal volgens dezelfde norm rekening gehouden met de veiligheid van de paarden en de mensen.

Afstudeerscriptie

Veilige Paardensport

respondent 36	Het heeft een meerwaarde omdat de veiligheid van iedereen voorop staat.	Nee hoor omdat ik er niet zo heel veel interesse in heb.	Wel goed
respondent 37	Ja. Bewijs dat stalhouder bewust met veiligheidsregels omgaat en het een cursus voor gevolgd heeft en getoetst is v.w veiligheidsaspecten op en rond de stal. Dit lijkt mij qua verantwoordelijkheid en ook juridisch belangrijk	Dat lijkt mij wel. stukje bewustwording. Iedereen met een stuk grond en stal kan boxen verhuren terwijl ze verder geen verstand hebben van paarden.....n.b.Deze enquête is alleen het meest geschikt voor mensen die hun paard op een pensionstal of manege hebben staan. Deze info mis ik bij de introductie. Heb veel vragen daarom niet in kunnen vullen.	Lijkt mij zeer belangrijk. Niet alle mensen die een paard kopen hebben verstand van veiligheid op en rond paard laat staan de onwetende stalhouder. Samen niet zo'n veilige combi.
respondent 38			
respondent 39	Een beetje maar iedereen hoort gewoon de regels na te leven.		Goed idee
respondent 40	Ja. Het heeft wel een meerwaarde. Het bedrijf het bewezen kundig om te kunnen gaan met paarden en andere dieren	Ja,\r\nSommige maneges geven lessen op pony's die niet geschikt zijn, of onjuist harnachement, slechte instructie (mensen weten niet waar ze het over hebben)\r\n	Goed\r\nDuidelijke regels en veiligheid voorop
respondent 41	Ik vind het belangrijk.	Ja zodat meer mensen weten wat het is.	Heel goed!
respondent 42	..	..	Niet nodig voor alle accommodaties
respondent 43	Nee, te weinig controle	Alleen als dit ook gecontroleerd kan worden	Niet nodig
respondent 44	Niet voor de plek waar mijn paarden staan. Is aan huis en geen andere klanten. Dus niet van toepassing	dat wel, ik denk dat bij veel pensionstallen, etc. dit nog niet bekend is en wel een meerwaarde voor het bedrijf kan zijn.	Dat zou ik over de top vinden.. Dan moet straks overal waar ook maar iets met paarden gedaan wordt dit doorgevoerd worden. En dat lijkt mij te gek!\r\n
respondent 45	Voor een grootpaarden bedrijf wel.. je moet je wel aan bepaalde regels houden om iedereen ze veiligheid te garanderen en ervoor te zorgen dat alles vloeiend gaat	Nee vind dat het regelmatig word behandeld	Beetje overdreven als het op elke stal zou moeten
respondent 46	Ja, je voelt je eerder veilig en weet dan dat je paard goed en veilig staat	Ja, bedrijven met meerdere paarden zouden het allemaal moeten hebben	Alleen bij mensen waar meerdere paarden staan
respondent 47	Ja, voor maneges en dergelijke zeker heel waardevol.	Nee niet perse	Heel goed
respondent 48	Ja want dan weet je dat er controle is op een veilige omgeving	ja want veel mensen zijn hier nog niet mee bekend.	goed, zijn heel veel bedrijven waar de veiligheid ver te zoeken is. Vind de abonnement kosten wel erg duur voor de bedrijven.
respondent 49	Ja en nee. Voor mijn persoonlijke niet omdat ik zal een opleiding heb in de paarden en zelf weet van hoe en wat. Maar voor minder opleiden mensen in de paarden, is het wel belangrijk dat alles goed kenbaar word gemaakt!!	Voor ons in het bedrijf zelf niet, maar misschien meer bekendheid bij de onwetende manege ruiters zou misschien handig zijn	geen slecht idee

Afstudeerscriptie

Veilige Paardensport

respondent 50	-	-	-
respondent 51			
respondent 52	Voor maneges wel	Ja, zeker voor mensen die net komen kijken bij de paardensport of niet goed op de hoogte zijn.	goed idee
respondent 53	Controle en naleving ontbreekt.	Als er dan meer controle en naleving plaats vindt zou het nut kunnen hebben.	Goede ontwikkeling
respondent 54	Nee niet op een pension stalling	voor maneges wel omdat het daar gaat om onervaren kinderen met vaak ouders die er niets van begrijpen	onzin niet overal is het nodig lees pensionstal fokkerij handelsstal
respondent 55	Op een kleinschalige privé stal heeft het geen waarde	Ik ben gediplomeerd instructrice, de stal waar ik sta heeft ruimte voor 10 paarden, alle paarden zijn in privé bezit, iedereen rijdt met cap op. Meer hoeft van mij niet.	Hoeft voor mij niet
respondent 56	Je kunt daaraan wel zien dat het bedrijf veel waarde hecht aan veiligheid en het gaat voor de hoogst mogelijke kwaliteit	ja, te weinig info beschikbaar over wat het betekend	ligt aan de kosten die weer worden doorberekend aan de stallen om dit certificaat te behalen. Stallen hebben het al erg moeilijk
respondent 57	Nee	nee	vind ik onzin. zo'n certificaat zegt lang niet alles
respondent 58	nee, naar mijn mening is dat meer een commercieel middel vanuit de bond en is het een beetje geld klopperij. Over het algemeen gelden er overal regels en wordt veiligheid sowieso voorop gesteld voor zowel paard als ruiter.	Nee, zie hierboven	Goed voor maneges, pensionstalhouders hebben sowieso vrij weinig te zeggen over de paarden aangezien deze een eigenaar hebben.
respondent 59	Ja, veiligheid voor alles	Ja, vermindering van de ongelukken in d sport	Heel goed!!
respondent 60	Ja omdat iedereen nu met Cap rijdt -> stuk veiliger	ja	Weer een nieuw diploma wat geld kost maar eigenlijk niets garandeerd
respondent 61			Goed
respondent 62	nee, het gaat om hoe je zaken regelt, certificaat is een theoretisch iets en een momentopname	nee	onzin
respondent 63		Ja wel, omdat bedrijven dan bijna gedwongen worden om dit te krijgen	Prima
respondent 64	Wel bij de grotere bedrijven maar bij een kleinschalige stalling bij een boer is dat niet haalbaar.	Ja	maakt mij niet zoveel uit.
respondent 65	Ja, omdat je dan weet dat je daar verantwoord kunt paardrijden.	Ja, dan weten mensen en stal eigenaren van het bestaan en de meerwaarde.	Belangrijk.
respondent 66	Ja, heeft met de instelling van de eigenaar te maken	alleen als het ook daadwerkelijk nageleefd wordt. En niet alleen voor het certificaat wordt gedaan	prima
respondent 67	VC geef garantie dat deze actueel en adequaat is.	neen	verschil in VC's per bedrijf optimaliseert keuze mogelijkheid.

Afstudeerscriptie

Veilige Paardensport

respondent 68	Zou wel zo moeten zijn	Nee, mensen laten andere zaken als prijs of afstand toch zwaarder wegen.	Niet verkeerd.
respondent 69	Ik denk dat gezond verstand en dat mensen met elkaar praten en niet over elkaar praten belangrijker is.	nee	geen mening
respondent 70	Ja	Ja, is nu bij mij weinig over bekend.	Goed
respondent 71	Als de controle goed uitgevoerd is wel	Voor de klanten zou het fijner zijn dat ze ook weten wat het inhoud	Eigen verantwoording van de ruiter
respondent 72	Ja, zo weet je of er met een kritische blik naar de stalling is gekeken en of het veilig was. Dat vind ik persoonlijk fijner en betrouwbaarder dan dat het niet zo is.	Ja, omdat het belang van veiligheid dan gepromoot wordt en degenen die ervoor hebben gezorgd dat het veilig is, beloond worden.	Goed.
respondent 73	N.v.t. Op kleinschalige pensionstalling bij mensen aan huis		
respondent 74	Nee	nee	niet nodig
respondent 75	Ja, maar minder op een pensionstal dan een manege	Geen idee	Niet verplicht voor alle accommodaties
respondent 76	Deels	Veel particulieren stallen zullen hier niets mee doen	Te veel regels, is er controle op naleving? Zo nee geen enkele zin Bij maneges is het anders, daar wel zinvol, maar een manege kan je niet vergelijken met een pensionstal.
respondent 77	Het veiligheidscertificaat gaat meer in op stalgangen die leeg moeten zijn dan bv. het welzijn van de manegepaarden. Het krijgen van een certificaat daarvan af laten hangen maakt het voor mij niet geloofwaardig. Evenals het klassieke voorbeeld van maneges met FNRS-sterren en stands. Naar mijn mening zijn de certificaten en sterren papieren tijgers.	Nee, onze stal was een dag opgeruimd en dat was op de dag van de controle voor het certificaat. De situatie was al snel als vanouds (en dan doel ik op spullen in de gangen en opslag van het gereedschap).	Bureaucratisch en het vallen van een paard doet niet minder zeer als er een certificaat aanwezig is. De algemene veiligheidsregels zijn iedereen bekend en gelden op bijna alle stallen. Als mensen bewust kiezen om het anders te doen (bv zonder cap rijden) dan is het aan de stalhouder om daar maatregelen voor te nemen en mensen aan te spreken, weg te sturen of om niks te doen.
respondent 78	Nee, mijn ervaring is dat dingen tijdens de keuring goed geregeld zijn, maar in het dagelijkse leven minder.	Nee, zie 14	Nee, zie 14
respondent 79	Het veiligheidscertificaat heeft geen meerwaarde. In de zomer stal ik mijn paard op een kleiner bedrijf waar de veiligheid ook goed in orde is. Mogelijk wel beter dan op het grote bedrijf waar ik in de winter stal. Veiligheidscertificaat is een duur, onnodig ding.	Nee, liever zie ik het veiligheidscertificaat afgeschaft en vervangen door wettelijke regels.	Onnodig. Wettelijke regels zoals die voor andere bedrijfstakken telt, zijn veel effectiever. Wetten verkleinen de ongelijkheid tussen bedrijven en verhoogt de veiligheid veel meer. Ter aanvulling op de volgende vraag: Ik wil niet bewuster worden van veiliger paardrijden. Ik wil dat veilig paardrijden en houden van paarden een gewoonte wordt. Zo gewoon dat we er

Afstudeerscriptie

Veilige Paardensport

			niet eens meer bewust mee bezig hoeven zijn.
respondent 80	Nee vindt dagelijkse veiligheid en controle belangrijker dan de selectie en kwalificatie van het certificaat \r\n	Nee	Niet ok
respondent 81	Neen	neen	Neen
respondent 82	Zeker een meerwaarde, op vastgestelde punten moet het bedrijf voldoende scoren. Hierdoor zijn veel punten in orde. Dit komt de veiligheid en gemakkelijk gebruik maken van de voorzieningen ten goede.	Nee, het is landelijk bekend. Staat regelmatig een gerelateerd artikel in de Paard en Sport. Kleine hobby achtig boeren of bedrijfjes gaan niet in zo'n certificaat investeren. Te kostbaar vermoed ik.	Onrealistisch en onhaalbaar. De verantwoordelijkheid ligt altijd nog bij het persoon zelf. Goed inlezen en zich laten informeren.
respondent 83	Denk het toch wel een beetje.. maar als alles goed voor elkaar is, is het toch niet nodig vind ik.	Nou misschien toch wel..	misschien wel een goed idee.
respondent 84	Ja je weet zeker dat er aan de eisen wordt voldaan en zeker met de omgang van levende dieren is het belangrijk dat dit veilig gedaan wordt.	Nee het bedrijf waar ik sta heeft een certificaat dus promotie is niet nodig	Heel goed als dit wordt ingesteld dit zal veel ongelukken voorkomen en iedereen wordt zich er bewust van wat een veilige omgang met paarden is.
respondent 85	Ja, op manege	Ja	Goed
respondent 86	Nee, voor mij persoonlijk geeft dat geen garantie dat alles naar mijn wens is mbt veiligheid.	nee	Geen toevoeging
respondent 87	Ik vind van niet omdat een bedrijf zonder dit certificaat ook gewoon veilig en goed kan zijn. Dit hangt niet alleen maar van een briefje af.	nee want ik vind dat stalhouders de veiligheid zelf belangrijk moeten vinden en niet dat ze het belangrijk vinden omdat ze dan een briefje krijgen.	beetje apart... iedereen rijdt op zijn eigen manier, en wanneer is het dan veilig of onveilig?
respondent 88	Nee het hoeft niet perse een meerwaarde te hebben, kosten van het verkrijgen van een certificaat zijn erg hoog. Bewustwording door het maken van een risico inventarisatie en verbeteren wat in de mogelijkheden ligt kan ook een optie zijn.	Nee, veiligheid hangt niet van een certificaat af meer van de instelling van het bedrijf	Onzin
respondent 89	nee, het beleid en de naleving op het terrein vind ik belangrijker.	nee, het is belangrijker dat veiligheid hoor in het vaandel staat, het terrein netjes en strak is dan dat er een certificaat hangt waar de veiligheid ver te zoeken is.\r\n	niet belangrijk\r\n
respondent 90	Als je naar een stal opzoek gaat is een veiligheidscertificaat erg belangrijk. Het zegt zoveel over een bedrijf.	Ja, de bedrijven zullen dan ook meer hun best doen om alles op orde te houden.	Goed. Als je een stal hebt met paarden van iemand anders, moet het bedrijf gewoon goed veilig zijn. Wij hebben privestel daar hoeft het niet vind ik.
respondent 91	Ervaring mee op de vereniging waar ik dagelijks te vinden ben, vind een aantal regels wat overdreven en het is lastig om iedereen ze te laten na leven. Bovendien vind ik al die regels te veel van het goede (om het zo te	nee	zonde van de tijd/geld

Afstudeerscriptie

Veilige Paardensport

	bewoorden)		
respondent 92	Jawel maar is niet van toepassing op kleine pensionstallen	Nee. Het kost vast geld en ik zou er niet in investeren om dat te hebben op mijn kleine stal.	Dat zal ongetwijfeld geld gaan kosten terwijl het mijn aanpak richting de paarden en klanten niet zal veranderen.
respondent 93			
respondent 94	Misschien wel. Mijn paard staat particulier, al jaren lang. Daar is geen certificaat en het gaat er prima, het is er ook veilig.	Hangt er vanaf wat voor eisen er gesteld worden.	Waarschijnlijk nuttig.
respondent 95	Ja.	Ja.	Erg verstandig.
respondent 96	Volkomen onbelangrijk voor een paddock paradise	Nee	Voegt niks toe voor mij accommodatie dus zou ik onwenselijk vinden
respondent 97			
respondent 98	Niet echt merkbaar, want het is mij niet duidelijk wat het certificaat toevoegt, ik snap niet wat het inhoud.	Jawel, maar dan wel duidelijk aangegeven waarom en wat voor toevoeging het certificaat heeft.	Goed, het kan geen kwaad.
respondent 99	Niet echt. Voor een grote stal misschien wel, maar aangezien mijn paard gewoon bij iemand in de tuin staat ga ik er niet vanuit dat zij hier een veiligheidscertificaat hebben.	Niet zo zeer, eigenlijk alle grote stallen die ik ken hebben het wel.	Lastig voor de mensen die paarden dus aan huis hebben...
respondent 100	Nee, het betreft geen manege maar pension dus meer eigen verantwoordelijkheid bij manege weeg dit wel zwaar mee.	Ja eigenlijk wel mensen letten er nog niet echt op	Niet nodig, wel vind ik dat bedrijven die het certificaat hebben vaker gecontroleerd mogen worden
respondent 101	Nee, ik kijk zelf wat ik belangrijk vind voor mijn paard qua veiligheid.	Nee, ik kijk zelf wel wat ik belangrijk vind qua veiligheid.	Niet goed, daar wordt het waarschijnlijk alleen maar duurder van.
respondent 102	Nee. Veiligheid bestaat niet in regels. ECHTE veiligheid zit in de mentaliteit van de bedrijfsvoering, het bewustzijn van handelen en het inzicht in reële veiligheidsrisico's.	Zolang veiligheid alleen op papier bestaat, is het zinloos.	In de huidige status is het een nutteloos vodge papier. Werk aan veiligheidsbewustzijn, niet aan regels!
respondent 103	Ik heb geen idee op welke criteria beoordeeld wordt dus voor mij geen meerwaarde	Geen odee	Vind dit niet nodig. Belangrijkste is de omgang met paarden, hoe deze erbij lopen en goede instructie, verder kan je zelf wel min of meer zien of het veilig is
respondent 104			
respondent 105	Nee, het is immers geen garantie.	Nee.	Dat ligt aan de controle op het naleven van dit certificaat.
respondent 106	Ja, het zorgt ook voor bewustwording. Niet alleen van de eigenaar maar ook van de gebruikers. Overigens werd het certificaat toegekend toen ik er al stond. Men was wel al heel goed bezig.	Ja, mits er uitgegaan wordt van redelijke en reële eisen en omstandigheden.	Over het algemeen een goede zaak. Wel afhankelijk van situatie. Klein privébedrijf met enkele pensionpaarden is heel iets anders dan manege of grote pensionstal.
respondent 107	Ik sta op een pensionstal en vind het geen meerwaarde, dingen die ik belangrijk vind zijn amper beschreven, andere dingen moeten aan eisen voldoen	nee	Nogmaals, ik zie dat niet zo in. Bij educatieve instellingen wel, zoals maneges omdat je hier te maken hebt met "onwetende"

	waarvan vind dat daar flexibeler meer omgegaan kan worden of volgens mij weinig toevoegd aan echte veiligheid. \r\nZeker op een pensionstal valt of staat heel veel veiligheid bij de eigenaren van de paarden, daar heeft de pensionhouder weinig of geen invloed op. \r\nDe regels zijn opgesteld met een manege bedrijf in het achterhoofd, bij pensionstallen spelen andere dingen, op rijverenigingen met alleen rijbanen zonder stalling ook. \r\n\r\nDaarnaast is het vaak een wassen neus, bij aanvraag is alles piekfijn in orde, controle is er amper dus daarna verslonst het allemaal. \r\n		klanten die qua veiligheid grotendeels afhankelijk zijn van het bedrijf. \r\n\r\nMaar bijv onze rijvereniging moet dan zoveel investeren dat deze opgedoekt kan worden door de absurde eisen die hier en daar gesteld worden, terwijl het terrein echt wel veilig is, de bakomheining heeft bijv maar een ligger en niet twee. Het is wel afsluitbaar, goed onderhouden, nergens stuk etc etc, maar ja, er hangt geen extra stukje omheining op 50cm hoogte en het is nog van metaal ook, en dus niet van kunststof of hout. En zo nog wel meer dingen. \r\n\r\nVerder bijvoorbeeld: hoe zorg je ervoor als pensionhouder dat er alleen zonder zadel gereden wordt met gediplomeerde instructie als een deel van jouw klanten natural horsemanship aanhangen en dus alleen met bareback pad willen rijden. \r\n\r\nAan de andere kant, er worden geen eisen aan het terrein gesteld bijv paden die vrij zijn van scherpe uitsteeksels, hoe opgeruimd is het terrein en waar worden de gereedschappen bewaard en hoe veilig zijn deze opgeborgen? \r\n\r\nKortom, de regeltjes nog eens goed bekijken op de praktijk en ook eens kijken bij andere bedrijven dan maneges.
respondent 108	Ja omdat je zeker weet dat het veilig is.	Nee het is goed zo.	Zeer goed veiligheid staat op nr 1.
respondent 109	Nee	nee	liever goed geregeld zonder dat\r\n
respondent 110		Ja, tegenwoordig veel mensen die het 'leuk' vinden om een paard te verzorgenn. Maar daar komt natuurlijk veel meer bij kijken. Veiligheid voor alles. Op het moment dat zij zich niet bewust zijn van de gevaren op en rond het paard, zijn zij niet alleen een gevaar voor zichzelf, maar ook zeker voor het paard en voor medestallenoten. Natuurlijk is een paard een dier, waardoor we nooit weten waarop en waarom hij reageert. Maar het verkleinen van risico's lijkt me zeer nuttig.	Wel op grote stallen, zoals manege. Waar veel mensen komen, maar een groot deel van hen niet genoeg van paarden weten om de gevaren te kunnen overzien.

Afstudeerscriptie

Veilige Paardensport

respondent 111			
respondent 112		nee	Nee
respondent 113			
respondent 114	Het zou een meerwaarde kunnen hebben omdat je dan zeker bent dat men met veiligheid bezig is	Ja ik had er nog niet van gehoord, het kan meespelen bij de keuze van de stalling	Goed veiligheid is eigenlijk toch een basisvereiste
respondent 115	Veiligheid nastreven in dagelijkse gang van zaken vind ik het belangrijkste. Dat dit resulteert in een veiligheidscertificaat is dan een gevolg.	Op onze stal niet noodzakelijk. Kan me voorstellen dat dit op n andere stal wel enige promotie kan gebruiken. Meer	Goed idee. Als er meer aandacht is voor veilig paardrijden, zal hierover vanzelf meer communicatie naar manege/pensionklanten plaatsvinden.
respondent 116	Nee, regels soms niet te begrijpen en niet altijd in belang van veiligheid an sich. Aandacht voor veiligheid en toezicht hierop vind ik wel belangrijk.	Nee	Dit vind ik goed als er bij de toekenning van het certificaat dan niet alleen cf de regeltjes gekeken wordt, maar ook naar veilige situaties die daar net buiten vallen. \r\nAls wedstrijdruiter en jury kom ik (indoor) altijd op plaatsen met het certificaat, maar hier zijn soms best wel onveilige situaties aan te wijzen...
respondent 117	Wel, omdat dit aantoont dat een onafhankelijke partij heeft besloten dat het bedrijf veilig is en voldoet aan de door hen gestelde veiligheidseisen.\r\n	Wel, omdat dit het vertrouwen kan vergroten in een bedrijf.	Goede beslissing.\r\n
respondent 118	Hierdoor kan je zien of het bedrijf omgaat met veiligheid dus ik vind het zeker een meerwaarde voor het bedrijf als deze in het bezit is daarvan.	ja zeker weten. Veiligheid is een heel belangrijk aspect van de paardensport.	Een prima idee. Er zijn nog veel te veel maneges of stallen die veel te weinig aan veiligheid hebben gedaan. Ik zou het erg goed vinden als er standaard regels komen voor iedere stal.
respondent 119	Niet van toepassing in België	Niet van toepassing in België	Goed idee! \r\nIk denk dat dit wel vergelijkbaar is met de brevetten die in België gehaald kunnen worden
respondent 120	Ja veiligheid is erg belangrijk	Ja bewustwording en het kaf van het koren scheiden	Goeie zaak
respondent 121	Voor mij niet zo zeer. Maar ik kan me voorstellen dat manegebedrijven daar blij mee zouden kunnen zijn. \r\nHet maakt uiteraard invloed op potentiële klanten.	zie boven.	ik vraag me af of een certificaat bijdraagt aan veilig paardrijden...het heeft in mijn optiek ook veel te maken met verantwoordelijkheidsgevoel.
respondent 122	Ja want dan voldoe je wel aan bepaalde eisen.	Ja, want ik heb geen idee of mijn stal dit bezit.	Licht aan het soort stal. Een manege moet het zeker hebben want die hebben met veel kinderen te maken.
respondent 123	Als het een manege betreft of wedstrijdaccommodatie zou het een meerwaarde hebben. Je weet dat zeker dat je op een correcte manier les krijgt en de accommodatie aan alle veiligheidseisen voldoet.	Nee, er zijn genoeg accommodaties welke het certificaat hebben in de buurt echter zijn deze veel duurder dan de locatie waar ik nu sta.	Onnodig. Je kan beter zeggen hoe kunnen we extra geld loskrijgen voor een document aan de muur.

17. Zou u als paardenhouder/sporter bewuster willen worden gemaakt van het belang van veilig en kwalitatief paardrijden?

Ja		72 (59.5 %)
Nee		49 (40.5 %)
		n = 121
		# 121

Legenda:

n = aantal respondenten dat de vraag heeft gezien

= aantal ontvangen antwoorden

G Uitslag enquête ondernemers

1. Wat voor activiteiten vinden er op uw bedrijf plaats?

Pensionstal		45 (90 %)
Opfokstal		7 (14 %)
Handelsstal		10 (20 %)
Africhtingsstal		9 (18 %)
Manegebedrijf		23 (46 %)
Andere agrarische activiteiten nl		5 (10 %)
	Hengsten	
	schapenhouderij	
	landbouw, tuinbouw en veeteelt	
Overige activiteiten nl		5 (10 %)
	bakkerij en zorg	
	Kampeerboerderij	
	Kinderactiviteiten	
	seminars, clinics etc	
	huifkararrangementen en kinderfeestjes	
		n = 50 # 104

2. Wat maakt uw bedrijf bijzonder dat mensen graag bij u werken of komen? (uniekheid)

Omgang met paard		39 (81.25 %)
Locatie / Omgeving		32 (66.67 %)
Sociale contacten		24 (50 %)
Bedrijf met veel kennis en ervaring		29 (60.42 %)
Anders nl		8 (16.67 %)
	De rustige sfeer en professionaliteit	
	Goed les krijgen	
	biologisch dynamisch bedrijf	
	belevingsfactor	
	Welzijn voor het paard/pony zeer hoog in \t vaandel	
	Uitloop aan iedere stal	
		n = 48 # 132

3. Wat is de omvang van uw bedrijf?

Gemiddelde van 50 enquêtes

Ha	8,5
aantal paarden	50

4. Hoe kijkt u tegen veiligheid op uw bedrijf aan:

Zeer belangrijk		39 (78 %)
Belangrijk		11 (22 %)
Enigszins belangrijk		0 (0 %)
Onbelangrijk		0 (0 %)
Onzin, (bijna) geen ongevallen		0 (0 %)
		n = 50 # 50

5. Zijn er doelstellingen op uw bedrijf op het gebied van veiligheid?

Obstakels beperken die risico's kunnen veroorzaken		39 (78 %)
Risico's beperken in het werken met paarden		31 (62 %)
Risico's beperken die te maken hebben met het berijden van paarden		26 (52 %)
Kwaliteit bieden en duurzaam ondernemen		36 (72 %)
Andere zaken nl		3 (6 %)
	mensen bewust maken van alle risico's op ons bedrijf en daardoor veiligheid creëren	
	bewustwording	
		n = 50 # 135

6. Beschikt u over een Risico Inventarisatie en Evaluatie?

Nee		20 (40 %)
Nog nooit van gehoord		3 (6 %)
Mee bezig		5 (10 %)
Ja		22 (44 %)
		n = 50 # 50

7. Zijn er redenen vanuit uw omgeving (klanten, concurrenten, leveranciers, afnemers, branchevereniging, sector, wetgeving, overheid) waarom u wel of niet aan veiligheid moet werken?

Nee		29 (59.18 %)
Ja, vanuit welke hoek en benoem deze		20 (40.82 %)
	klanten zowel mens als dier, wetgeving, media! etc.	
	Certificaat SVP	
	algemeen belang	
	SVP, FNRS, Aequor, SRR	
	klanten, veiligheid draagt bij aan kwaliteit en goede belevingsfactor	
	verzekering	
	milieu	
	Intrinsieke waarde	
		n = 49 # 49

8. Waar denkt u over 5 jaar te staan met uw bedrijf?

Hetzelfde als nu		19 (39.58 %)
Verbreiding binnen de paardenhouderij		19 (39.58 %)
Verbreiding buiten de paardenhouderij		8 (16.67 %)
Meer paardenhouden		7 (14.58 %)
Meer trainen		6 (12.5 %)
Meer fokken		3 (6.25 %)
Anders nl		5 (10.42 %)
	Groter complex ivm concurrentiekracht	
	100-150 ruiters meer per week	
	Nieuwbouw	
	Nog meer recreatief en minder sport	
		n = 48 # 67

9. Beschikt u over een veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport?

Nee		17 (34 %)
Nog nooit van gehoord, ga door naar vraag 12		4 (8 %)
Mee bezig, ga door naar vraag 11		2 (4 %)
Ja, ga door naar vraag 11		28 (56 %)
		n = 50 # 51

10. Waarom beschikt u niet over een veiligheidscertificaat?

Te duur		4 (25 %)
Teveel aanpassingen		1 (6.25 %)
Geen meerwaarde/voordelen		11 (68.75 %)
Omdat het niet verplicht is		4 (25 %)
Omdat Aequor het niet meer verplicht heeft gesteld		0 (0 %)
Veiligheidscertificaat is onzin		2 (12.5 %)
		n = 16 # 22

11. Vindt u dat het veiligheidscertificaat een meerwaarde heeft en waarom wel/niet?

Ja	Geen reactie	Geen mening	Nee
27 (54%)	7 (14%)	1 (2%)	15 (30%)

respondent 1	Qua doelstellingen wel, maar wij houden ons hier evengoed aan. Wij voldoen aan (95%) van de eisen. De bij het certificaat behorende kosten zijn echter erg hoog en onze klanten vinden het geen extra meerwaarde. Als wij een manegebedrijf waren geweest dan zouden wij ons hier wel voor inzetten.
respondent 2	
respondent 3	wel voor je wedstrijden te kunnen houden, maar lastige regels voor de klant

respondent 4	een goede wel niet de huidige
respondent 5	
respondent 6	De controle houdt ons scherp t.a.v. veiligheid en biedt een waarborg richting klanten.
respondent 7	
respondent 8	
respondent 9	Geeft steun aan klanten voor het kiezen van een juiste manege
respondent 10	Ja, het houdt ons scherp.
respondent 11	Ja
respondent 12	Ja voor de leerlingen stuk vertrouwen dat alles in orde is
respondent 13	geen mening
respondent 14	
respondent 15	Ja, toch kleine punten ontdekt waar we zelf niet aan gedacht hadden.
respondent 16	Ja \r\n
respondent 17	ja, tonen aan dat wij garant staan voor veilige paardensport op onze manege waar we veel buitenritten organiseren
respondent 18	Nee, bijna ieder bedrijf heeft het dus het kaf wordt niet van de koren gescheiden.
respondent 19	Ja heeft meerwaarde tov bedrijven die het certificaat niet hebben. Het is heel belangrijk dat je je houdt aan alle veiligheidsaspecten en er ook weer regelmatig op gewezen wordt.
respondent 20	Het heft wel meer waarde. Alleen ik vindt dat alle bedrijven gelijk moeten worden beoordeeld. En geen voortrekkerij.
respondent 21	het voorkomt dat er een vorm van bedrijfsblindheid ontstaat omdat meer weten er meer dan een
respondent 22	Ik vind het veiligheid certificaat een prima middel om je bewust te houden van eventuele risico's en gevaren. Wel zou ik de regels hier en daar aanpassen als ik het voor het zeggen had.
respondent 23	Nee maar verplicht
respondent 24	Het geeft aan dat de veiligheid in een hoog vaandel staat wat heel belangrijk is in het werken met paarden
respondent 25	op zich wel maar het is ook betrekkelijk. de mens blijft de zwakste schakel en soms wordt er wel heel moeilijk gedaan, het is ook de verantwoordelijkheid van een ieder, dus ook een klant, om wijs om te gaan met alles...
respondent 26	Ja, al is een veiligheidscertificaat geen extra garantie dat het veiliger is op een bedrijf
respondent 27	absoluut, op een zeer goedkope manier houdt het zichzelf en het personeel scherp door de onaangekondigde controles, vindt het alleen jammer dat het certificaat niet wordt gedragen en ondersteund door de gehele sector en onderwijs
respondent 28	Niet op alle vlakken en soms voor een pensionstal overbodig
respondent 29	Wel voor herkenbaarheid. Wij krijgen de meeste klanten door mond tot mond reclame.
respondent 30	Wel voor herkenbaarheid. Wij krijgen de meeste klanten door mond tot mond reclame.
respondent 31	nee, voorheen zagen we zelf al toe op veiligheid
respondent 32	
respondent 33	Ja, erkenning voor klanten en stagiaire's

respondent 34	nee geldklopperij is voor de verzekering niet nodig, je krijg geen polis korting als je hem wel hebt, voor stagiaires niet meer nodig alleen nog verplicht voor KNHS wedstrijden en bij buitenwedstrijden hoeft een vereniging er geen te hebben terwijl dat veel gevaarlijker is
respondent 35	geen meerwaarde!
respondent 36	Mocht er vanuit de klant of verzekering eisen aan worden gesteld wel. Tot op heden vanuit beide is hierover nooit een vraag gesteld.
respondent 37	Ik denk dat het zeker een meerwaarde heeft, daar je denk ik toch bewuster met veiligheid bezig bent en moet blijven !!
respondent 38	Ja zo sta je toch bekend als een veilig bedrijf voor mens en dier.
respondent 39	Nee, want als je je er niet aan houdt heeft het ook geen zin. Wij proberen zo veilig mogelijk alles te doen
respondent 40	Ja en nee want er zijn zat bedrijven die er een hebben maar zich er totaal niet aan houden !!
respondent 41	Nee. ik persoonlijk vind t geen meerwaarde hebben. Wij zijn n pensionstal en de eigenaren van de paarden zijn verantwoordelijk voor hun paard en tuigage. Niet wij als eigenaren van de pensionstalling. Wij organiseren geen knhswedstrijden.
respondent 42	Moet ik nog ondervinden
respondent 43	Wel
respondent 44	Ja, duidelijk certificaat dat aangeeft dat het een veilige accommodatie is.
respondent 45	Ja, maar sommige punten zijn echt voor maneges en vind ik op mijn bedrijf niet belangrijk. Andere punten heeft de arbo al vastgelegd en er zijn dingen die naar mijn idee ontbreken.
respondent 46	Nee, ons bedrijf voldoet aan de veiligheid, en wij doen er alles aan om zo veilig mogelijk te werken. Daar brengt het certificaat geen verandering in, alleen extra kosten.
respondent 47	nee, is maar een "papiertje"
respondent 48	ja het houdt je alert
respondent 49	Nee ben zelf brandweerman en zorg wel dat alles in orde is
respondent 50	Ja, biedt goede richtlijnen als handvat en vormt een beetje een stok achter de deur om veiligheid regelmatig onder de loep te nemen.

12. Bent u bekend met de Arbocatalogus voor de paardenhouderij?

Nee		31 (62 %)
Ja		19 (38 %)
		n = 50 # 50

13. Is er een bedrijfshulpverlener (BHV-er) met certificaat op het bedrijf aanwezig?

Nee, ga door naar vraag 15		10 (20 %)
Ja		40 (80 %)
		n = 50 # 50

14. Houdt u zich aan de periodieke herhaling van het BHV-certificaat?

Nee		2 (5.71 %)
Ja		33 (94.29 %)
		n = 35 # 35

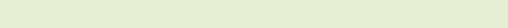
15. Wist u dat er een Hippische BHV (Bedrijfs Hulpverlening) Cursus bestaat vanuit de FNRS?

Nee		19 (38.78 %)
Ja		30 (61.22 %)
		n = 49
		# 49

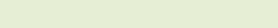
16. In hoeverre is veiligheid een issue in het dagelijkse werk voor u?

Altijd		39 (78 %)
Vaak		6 (12 %)
Soms		4 (8 %)
Nooit		1 (2 %)
		n = 50
		# 50

17. Wat is voor u veiligheid. Waar denkt u aan?

Het paard		38 (76 %)
Gevaren rondom het paard		37 (74 %)
De mens (uzelf, stagiaire, vrijwilliger)		46 (92 %)
Risico's van mens rondom het paard		41 (82 %)
Omgeving		29 (58 %)
Risico's van de omgeving naar het paard		35 (70 %)
Risico's van de omgeving naar de mens		29 (58 %)
En aan		6 (12 %)
	Toezicht, controle	
	begeleiding	
	preventie	
		n = 50
		# 261

18. Heeft u personeel, stagiaires of vrijwilligers in het bedrijf?

Nee		12 (24 %)
Ja		28 (56 %)
Medewerker met arbeidscontract (aantal)		19 (38 %)
Stagiaires		23 (46 %)
Vrijwilligers		18 (36 %)
		n = 50
		# 100

19. Bent u het ermee eens dat Aequor de verplichting van het veiligheidscertificaat voor leerbedrijven heeft afgeschaft? Wat is u mening hierover?

Mee eens	Geen reactie	Geen mening	Oneens
13 (26%)	7 (14%)	10 (20%)	20 (40%)

respondent 1	Mee eens, wij zien concurrenten met het veiligheidscertificaat aan de gevel terwijl zij niet aan alle eisen voldoen. Wij voldoen aan zeer veel eisen en zouden ivm de kosten die wij niet aan het certificaat bereid zijn uit te geven geen leerbedrijf kunnen zijn, terwijl het bedrijf veilig is en wij over veel kennis beschikken. Stagelopers zullen nu het verplichten van het certificaat afgeschaft is waarschijnlijk ook dicht bij huis een stageplaats kunnen vinden. Wat ik wel reëel vind is dat de school met het stagebedrijf kennismaat om zelf te beoordelen of dit een geschikte plek is.
respondent 2	
respondent 3	geen mening
respondent 4	een goede zet maar de vervanger ervan is ook weer niet van toepassing voor onze sector
respondent 5	
respondent 6	-
respondent 7	Mee eens, een bedrijf zonder veiligheidscertificaat kan net zo veilig zijn.
respondent 8	
respondent 9	Geen mening
respondent 10	Jammer.
respondent 11	nee !!\nzeer slechte ontwikkeling !
respondent 12	Nee het gaf een meerwaarde aangaande veiligheid
respondent 13	geen mening
respondent 14	geen kennis hierover, dus geen mening
respondent 15	Erg jammer. Ik denk dat het meerwaarde geeft wel een veiligheidscertificaat te bieden.
respondent 16	Nee
respondent 17	absoluut niet mee eens!!!!
respondent 18	Nee erg slechte zaak. Als we goede mensen willen opleiden moet dat op kwaliteitsbedrijven die iedere dag met veiligheid bezig zijn. Als een bedrijf het dan het veiligheidscertificaat te duur vindt moet dit bedrijf geen mensen willen opleiden.
respondent 19	Nee, wij vinden het hebben van een veiligheidscertificaat heel belangrijk, zeker bij een leerbedrijf waar een stagiair toch zeker alles betreffende veiligheid moet worden bijgebracht
respondent 20	Nee. Belachelijk!!! Waar blijft de veiligheid van de stagiaires
respondent 21	geen directe mening
respondent 22	Nee, vind ik echt onzin. Als je je bedrijf goed voor elkaar hebt is het veiligheid certificaat goed te behalen.
respondent 23	Ja er zijn genoeg goede leerbedrijven zonder certificaat
respondent 24	dat vind ik erbij horen ben je aequor is het heel belangrijk als je met leerlingen werkt dat de veiligheid in een hoog vaandel staat
respondent 25	een certificaat kunnen krijgen is volgens mij niet zo moeilijk dus het is opmerkelijk te noemen, maaar..... ik weet de achtergronden niet van die reden. Gezien de wijze de controles mogelijk soms plaatsvinden kan ik me wel voorstellen dat men er van af ziet. Voor ons is ook de enige reden voor

Afstudeerscriptie

Veilige Paardensport

	het certificaat te nemen dat we stagiaires konden hebben. (we waren overigens in het verleden leerbedrijf van het jaar genomineerd, we zijn dan ook een echt opleidingsbedrijf), ons bedrijf was al heel veilig en netjes en dat zien klanten ook zo wel zonder het certificaat aan de muur.
respondent 26	Zie commentaar bij vraag 11
respondent 27	het is echt een gemiste kans dat deze organisatie geen ballen heeft getoond, en geen duidelijke visie heeft op hoe om te gaan met hippische leerbedrijven en welke eisen je mag/kan eisen aan deze leerbedrijven.
respondent 28	Geen mening
respondent 29	
respondent 30	
respondent 31	Nee, nu zijn er geen vaste richtlijnen meer. Sommige ondernemers hebben kosten gemaakt en moeite genomen om aan regels te voldoen, en nu wordt het afgeschaft. De gemaakte kosten worden vervolgens niet vergoed. Daarnaast moeten organisaties/ accommodaties welke (KNHS)wedstrijden willen organiseren nog wel aan de eisen voldoen. Dit zou dan ook afgeschaft mogen worden m.i. De klant selecteert dan zelf wel. Dus of allemaal wel, of allemaal niet.
respondent 32	Geen mening. Weet er niet genoeg van.
respondent 33	nee absoluut niet!, dit was juist belangrijk voor leerlingen.
respondent 34	ja heeft geen meerwaarde en is niet nodig voor de verzekering
respondent 35	geen meerwaarde.
respondent 36	sorry, geen ervaring mee
respondent 37	Nee, denk dat de bedrijven die als leerbedrijf zich aanmelden toch wel aan veiligheidseisen moeten voldoen !!!!
respondent 38	Ja want je moet de stagiaires een veilige plek bieden.
respondent 39	Het is beter zo, het was verschrikkelijk duur en ik hoef niet zo nodig een stagiaire
respondent 40	Nee niet mee eens maar zoals ik al eerder aangaf zijn er bedrijven die dat hebben maar zich er totaal niet aan houden cq. het uitstralen !!\n
respondent 41	Ik was mij er niet van bewust dat t afgeschaft was. Vind ik n goede zaak.
respondent 42	Eens, onredelijke eisen
respondent 43	Ja
respondent 44	Nee. Ik vind het slecht dat het onderwijs het accepteerd dat leerlingen stagelopen op onveilige bedrijven. Het geeft duidelijk aan dat het onderwijs gaat voor kwantiteit van leerlingen ipv kwaliteit
respondent 45	Daar hadden ze eerder over na moeten denken. Nu hebben er een hoop bedrijven geld uitgegeven voor stagiaires wat achteraf niet nodig bleek te zijn. Ik vind het ook raar dat er toen uitzonderingen werden gemaakt voor bedrijven die naar mijn idee absoluut niet veilig zijn en ik mis bij de svp heel veel punten om het voor stagiaires veilig te maken. Ik vind dus gewoon weer terugdraaien en alle bedrijven verplichten.
respondent 46	Voor leer bedrijven is het wel belangrijk om goed en veilig te werken. dit kun je ook bereiken door leerbedrijven tijdig en met regelmaat te controleren. Een bordje aan de muur geeft geen garantie.
respondent 47	tja toen ik het wilde aanvragen werd ik er door gedemotiveerd omdat er zoveel zaken niet in orde zouden zijn volgens de aequor. (bij geen of lage bakrand moet er een x ruimte om de bak aan wezig zijn, dat hebben wij niet. wij hebben ook (nog) geen poort op het terrein en zo waren er nog een aantal zaken \nverder zouden wij ee nzeer geschikt leer bedrijf kunnen zijn, in mijn ogen. \n\nu geen motivatie meer om met aeqor mee te doen
respondent 48	niet mee eens
respondent 49	Geen mening
respondent 50	neutraal, wat mij betreft hoeft er geen gedwongen koppeling te zijn plaats te vinden. Ook zonder veiligheidscertificaat kan een bedrijf veilig werken.

20. Zijn uw medewerkers op de hoogte van (veiligheid)procedures, regels t.a.v. veiligheid, RI&E?

Nee		9 (20.93 %)
Ja		35 (81.4 %)
		n = 43 # 44

21. Heeft u de indruk dat uw medewerkers voldoende opleiding en kennis van zaken hebben?

Ja, ga naar vraag 23		35 (85.37 %)
Nee		7 (17.07 %)
		n = 41 # 42

22. Zo nee, wat doet u hieraan?

Scholing		2 (25 %)
Cursussen		3 (37.5 %)
Trainingen in uw bedrijf		3 (37.5 %)
Trainingen door bv opleidingsinstituut		2 (25 %)
Instructies door collega medewerkers		5 (62.5 %)
Anders nl		1 (12.5 %)
	Zelf mensen opleiden	
		n = 8 # 16

23. Heeft u de indruk dat uw medewerkers voldoende op de hoogte zijn van de veiligheidsaspecten en regels op uw bedrijf? Waaruit concludeert u dit?

(Bijna) geen ongevallen		25 (60.98 %)
Er zijn schriftelijke instructies en procedures aanwezig		22 (53.66 %)
De instructies en procedures worden mondeling goed doorgegeven		22 (53.66 %)
Je ziet dat ze veilig werken (gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen)		21 (51.22 %)
De medewerkers corrigeren elkaar bij onveilig werken		23 (56.1 %)
De medewerkers weten gewoon dat het niet getolereerd wordt als men niet veilig werkt		20 (48.78 %)
Iedereen ruimt altijd alles op		19 (46.34 %)
Men is zich bewust dat het bedrijf er netjes en		31 (75.61 %)

opgeruimd dient uit te zien.		
Het is het visitekaartje van het bedrijf.		28 (68.29 %)
Anders nl		5 (12.2 %)
	Maandelijkse bespreking	
	eigen waarneming/leidinggevende/instructeurs /stalmedewerkers, ook richting klanten	
		n = 41
		# 216

24. Maakt u gebruik van veiligheidsvoorschriften op het bedrijf?

Nee, ga door naar vraag 27		14 (29.17 %)
Ja		34 (70.83 %)
		n = 48
		# 48

25. Hoe zijn deze veiligheidsvoorschriften tot stand gekomen?

Het bedrijf gebruikt de veiligheidsvoorschriften van de SVP (Stichting Veilige Paardensport)		20 (66.67 %)
Het bedrijf gebruikt de veiligheidsvoorschriften van de FNRS (Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra)		18 (60 %)
Het bedrijf heeft ze zelf opgesteld		13 (43.33 %)
		n = 30
		# 51

26. Hoe gebeurt de communicatie over deze voorschriften op het bedrijf?

Mondeling		20 (62.5 %)
Een prikbord		13 (40.63 %)
Informatieboekjes		3 (9.38 %)
Hangt uitgeprint op A4 papier bij de rijbanen/stallen		28 (87.5 %)
Website		8 (25 %)
Anders nl		5 (15.63 %)
	facebook	
	email	
	schiftelijk. in de vorm van een overeenkomst tussen ons en de klant	
		n = 32
		# 77

27. Welke andere manieren worden gebruikt om uw klanten bewust te maken van veiligheid op het bedrijf?

Posters		9 (22.5 %)
Flyers		10 (25 %)
Kranten		1 (2.5 %)
Boeken		2 (5 %)
Tijdschriften		1 (2.5 %)
Instructiefilm		1 (2.5 %)
Overig		24 (60 %)
		n = 40
		# 48

28. Bent u zelf een voorbeeldfunctie op het gebied van veiligheid?

Ja, altijd		17 (34.69 %)
Ja, zoveel mogelijk		33 (67.35 %)
Nee, niet altijd		0 (0 %)
Nee, regelmatig niet		0 (0 %)
		n = 49
		# 50

29. Wilt u geïnformeerd worden over de uitslag van deze enquête?

Nee		28 (56 %)
Ja, vul uw e-mailadres in		22 (44 %)
		n = 50
		# 50

Legenda:

n = aantal respondenten dat de vraag heeft gezien

= aantal ontvangen antwoorden

H Vragenlijst FNRS

Myrte Tijhuis
Medewerker ondernemerszaken

FNRS
De Beek 125, 3852 PL Ermelo

- **Wat is de waarde van de bestaande keurmerken?**

Naar ons idee is de waarde van de keurmerken dat je hiermee veilig en kwaliteit uitstraalt richting je klanten. Je toont hiermee aan dat je aan bepaalde regels en plichten voldoet en dat een ruiter bijvoorbeeld les krijgt van een gecertificeerde instructeur. Ook is de omgeving van het bedrijf veilig bevonden. Daarnaast is een toegevoegde waarde voor de FNRS maneges dat zij de ruiters een FNRS Ruiteropleiding kunnen aanbieden, wat meer uitdaging biedt voor de sport en zorgt voor klantenbinding. Daarnaast heeft het lid zijn van de FNRS nog vele voordelen. Denk hierbij aan gestandaardiseerde contracten en overeenkomsten, collectieve voordelen en advies op maat. Bekijk voor meer informatie onze website⁵⁰.

- **Hoe wordt een officiële erkenning voor veilig paardrijden gepromoot richting de klanten?**

Als een bedrijf het Veiligheidscertificaat heeft en een lidmaatschap bij de FNRS heeft men een gevelbord hangen. Hierdoor is het goed zichtbaar voor de klant dat het bedrijf bij ons is aangesloten. Het is natuurlijk verder aan de ondernemer hoe die het promoot, maar vaak worden de logo's ook mee genomen via de communicatie uitingen van een bedrijf.

- **Is het hebben van een RI&E al voldoende of moet hier een stuk veilig paardrijden in worden meegenomen?**

Als het bedrijf gecontroleerd wordt is een RI&E verplicht, bekijk <http://www.fnrs.nl/nieuws/arbo-risico-inventarisatie-evaluatie-rie/> voor meer informatie.

⁵⁰ www.fnrs.nl

I Vragenlijst Aequor

Voor hippische ondernemingen die als leerbedrijf willen fungeren stelde Aequor begin 2013 het veiligheidscertificaat verplicht. Nog geen twee jaar later, in augustus 2014, is de verplichting van dit certificaat al weer van de baan. Wat is de reden daarvan en hoe staan de zaken er momenteel voor?

Rianne Roeters, Unitmanager Erkennen & Praktijkleren bij Aequor, beantwoordt hierover een aantal vragen.

1. Wat is de reden geweest om de verplichting van het veiligheidscertificaat na amper twee jaar al weer af te schaffen?

Een ongewenst neveneffect van de verplichting van het veiligheidscertificaat voor hippische leerbedrijven was dat er een tekort ontstond aan goede leerbedrijven. Er ontstond een onbalans tussen de behoefte vanuit de opleiding aan bepaalde typen hippische bedrijven en het aanbod van bedrijven dat wel over een veiligheidscertificaat beschikt.

Eén van de wettelijke taken die Aequor van het Ministerie van Economische Zaken toebedeeld heeft gekregen, is om te voorzien in voldoende leerbedrijven. Dit kon Aequor niet meer garanderen. Met name de scholen in het noorden van het land hebben hier hinder van ondervonden. Ook hebben we gemerkt dat bij een aantal branches binnen de hippische sector onvoldoende draagvlak was voor het veiligheidscertificaat en dat de meerwaarde van het certificaat voor die specifieke branches onvoldoende werd gevoeld. Na de commotie die ontstond, hebben wij de onderwijscommissie van de Sectorraad Paarden gevraagd om met een gedragen voorstel te komen, als alternatief voor het veiligheidscertificaat. Vanwege de verschillende meningen en behoeften, die er met betrekking tot het thema veiligheid in de diverse branches waren, bleek dit echter op redelijke termijn niet haalbaar.

Daarom heeft het bestuur van Aequor zijn verantwoordelijkheid genomen en zelfstandig een besluit genomen om het veiligheidscertificaat los te koppelen van de erkenning als leerbedrijf voor hippische bedrijven. In 2015 gaat de overheid voor alle sectoren de erkenningsreglementen voor leerbedrijven zo veel mogelijk harmoniseren, dit in verband met de reorganisatie van de zeventien kenniscentra naar één stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB).

2. Waarom werd in eerste instantie in januari 2013 het certificaat verplicht gesteld voor leerbedrijven?

Aequor werkt met sectorale commissies die input leveren aan Aequor. Voor de sector paard hebben afgevaardigden van enkele hippische brancheorganisaties en scholen met hippische opleidingen zitting in deze commissie. Vanuit deze sectorcommissie kwam het dringende advies om het veiligheidscertificaat verplicht onderdeel te laten zijn van de erkenning voor hippische leerbedrijven.

3. Waren er uiteindelijk ook meetbaar minder ongelukken op leerbedrijven door de verplichtstelling van het veiligheidscertificaat?

Aequor beschikt niet over de gegevens om hier valide uitspraken over te doen.

4. Hoe staan de zaken er nu voor? Heeft het afschaffen van de verplichting van het veiligheidscertificaat ertoe geleid dat er nu weer voldoende (kwalitatief goede) leerbedrijven zijn?

Op dit moment zijn er bij Aequor geen tekorten in het aantal leerbedrijven bekend, dus wij gaan ervan uit dat er weer sprake is van een balans. Aequor heeft samen met de scholen kritisch gekeken naar de aantallen bedrijven die daadwerkelijk nodig zijn om te kunnen voorzien in de vraag. Daarbij is ook goed gekeken naar de kwaliteit van de leerbedrijven en de mate waarin zij regelmatig een leerling hebben.

5. Hoeveel hippische leerbedrijven waren er voor de invoering van het veiligheidscertificaat, ten tijde van de handhaving van het certificaat en hoeveel hippische leerbedrijven telt Aequor op dit moment?

Voor de invoering van het veiligheidscertificaat hadden wij ongeveer 2.400 leerbedrijven met paardenhouderij- en/of paardensportactiviteiten. Op het moment van invoering van het veiligheidscertificaat op 1 januari 2013 waren dat nog circa 1.200 bedrijven. Gedurende 2013 heeft een aantal bedrijven het veiligheidscertificaat alsnog aangevraagd, dus later in het jaar waren dat er meer. Op dit moment hebben wij ongeveer 1.600 leerbedrijven.

6. Hoe zijn de reacties van leerbedrijven die destijds veel hebben geïnvesteerd om hun leerbedrijf aan alle eisen van het veiligheidscertificaat te laten voldoen en nu te horen hebben gekregen dat het certificaat toch niet meer verplicht is? Hoe gaat Aequor hiermee om?

Er zijn bedrijven die boos en teleurgesteld zijn vanwege de investering die zij blijkbaar enkel hebben gedaan om leerbedrijf te kunnen zijn en om stagiaires te ontvangen. Daarnaast zijn er bedrijven die de investering hebben gedaan, omdat zij de meerwaarde van het veiligheidscertificaat zien voor hun bedrijf en alle medewerkers, ongeacht of dit een verplichting is of niet. Deze groep bedrijven reageert gelaten of is juist teleurgesteld, omdat de verplichting is vervallen. Daarnaast is er nog een derde groep die heel bewust geen leerbedrijf (meer) wilde zijn, omdat de lasten van het veiligheidscertificaat niet zouden opwegen tegen de baten van het zijn van leerbedrijf. Deze laatste groep is blij dat de verplichting is vervallen.

Voor Aequor is veiligheid altijd een belangrijk onderdeel van de erkenning geweest. Het is niet voor niets het eerste criterium uit ons erkenningsreglement. Wij zijn van mening dat het beschikken over het veiligheidscertificaat een belangrijke uitstraling naar buiten heeft, naar de eigen medewerkers en stagiaires en dat dit onderscheidend vermogen geeft voor het betreffende bedrijf. Onzes inziens zijn de investeringen nooit voor niets geweest. Op grond van de verkregen erkenning zijn de bedrijven akkoord gegaan met de voorwaarden en hebben daarmee ook de voorwaarde ten aanzien van de verplichting van het veiligheidscertificaat onderschreven. Bedrijven hebben een eigen keuze gehad om te voldoen aan de erkenningscriteria, inclusief de verplichting van het veiligheidscertificaat, om zodoende aan de eisen voor het zijn van leerbedrijf te voldoen.

7. Wat zijn de huidige eisen die aan een leerbedrijf worden gesteld? Hoe wordt de veiligheid nu gecontroleerd op leerbedrijven?

De huidige erkenningscriteria van Aequor zijn van kracht waarvan veiligheid een belangrijk onderdeel uitmaakt. Daarnaast dienen alle bedrijven uiteraard te voldoen aan de Nederlandse wet- en regelgeving. Eén van de eisen die de wet aan bedrijven stelt is het beschikken over een RIE, een Risico-Inventarisatie en Evaluatie. Onze bedrijfsadviseurs vragen tijdens de bedrijfsbezoeken onder meer naar de RIE.

8. Kan een leerbedrijf dat in het verleden niet 'leerbedrijf waardig' was door het ontbreken van een veiligheidscertificaat nu wel opgenomen worden in het register van erkende leerbedrijven? Hoe leg je dat aan de buitenwereld uit? Er zullen ongetwijfeld mensen zijn die het krom vinden dat een bedrijf eerst 'niet goed genoeg was om als leerbedrijf erkend te worden' en nu ineens wel als leerbedrijf wordt aangemerkt terwijl er ten opzichte van 2012 niet binnen dit bedrijf is veranderd.

Onzes inziens was het voor alle bedrijven een vrijwillige keuze om te voldoen aan de criteria van het veiligheidscertificaat om zodoende geaccepteerd te kunnen worden als erkend leerbedrijf en leerlingen op te kunnen leiden. Bedrijven die voldoen aan de huidige criteria uit het erkenningsreglement van Aequor, maar niet beschikken over het veiligheidscertificaat, kunnen met het vervallen van de verplichting in principe leerbedrijf zijn. Bedrijven die hieraan niet voldoen zijn niet 'leerbedrijf waardig' en worden ook nu niet erkend. Nogmaals: veiligheid is altijd een belangrijk onderdeel van de erkenning geweest. Het beschikken over het

veiligheidscertificaat is een middel om aan te tonen dat er kritisch is gekeken en nog steeds wordt gekeken naar de veiligheid op het bedrijf en voor Aequor is het een indicatie voor de veiligheid op het bedrijf. Maar ook een (getoetste) RIE is een indicatie. Bovendien kunnen hippische bedrijven middels het veiligheidscertificaat zich blijven onderscheiden van andere bedrijven. Tot slot, Aequor is van mening dat het investeren in veiligheid van meerwaarde is voor alle medewerkers van het bedrijf, naar de samenleving en bezoekers en een zeer positieve uitstraling voor de sector heeft. Hoe de sector dit doel wil bereiken is uiteindelijk aan de sector.

Schriftelijke rapportage – checklist

Naam: Lisette Arends
Titel verslag: Veilige Paardensport
Klas: Afstudeerklas
Datum: 21-05-2015 _____

! Checklist moet zelf door de student worden ingevuld (vooraan afvinken) en bij het verslag worden gevoegd. Géén formulier is géén beoordeling.

! Onderdelen met een * aangegeven zijn de zogenaamde **killing points**. Zijn er **meer** dan vijf killing points aangekruist, dan moet het verslag op **alle** onvoldoende onderdelen worden verbeterd en opnieuw **met** de oude versie worden ingeleverd. **Let op: in het afstudeerwerkstuk zijn geen killing points toegestaan!**

Student	Docent		
	<table border="1"><tr><td>O</td><td>V</td></tr></table>	O	V
O	V		
1. Rapport			
☐ *rapport is ingebonden	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
2. Voorblad			
☐ aantrekkelijke layout (foto, illustratie)	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ auteur(s) (alfabetisch)	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
3. Titelpagina			
☐ titel is specifiek	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ ondertitel is duidelijk	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ auteur(s) (alfabetisch)	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ plaats, datum	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ opdrachtgever	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
4. Voorwoord			
☐ bevat aanleiding tot het schrijven van het verslag	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ bedankjes	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
5. Inhoudsopgave			
☐ *alle onderdelen van het verslag (6-11, paragrafen, subparagrafen) zijn vermeld en genummerd	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ *paginaverwijzing is correct	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ inhoudsopgave is overzichtelijk	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
6. Samenvatting (indien van toepassing)			
☐ *samenvatting is verkorte versie van gehele verslag/opdracht en bevat geen persoonlijke mening	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ samenvatting is gestructureerd (inleiding, kern, slot, alinea-indeling, subkopjes, signaalwoorden)	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ samenvatting is zakelijk geschreven	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
7. Inleiding			
☐ *inleiding nodigt uit tot lezen (blikvanger)	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		
☐ *probleemstelling/ onderzoeksvraag is duidelijk en specifiek	<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>		

- ☐ *doelstelling is duidelijk en specifiek
- ☐ *methode informatievergaring/ aanpak onderzoek is vermeld
- ☐ *opbouw verslag (korte inhoud *per* hfdst.) wordt aangegeven

8. Kern: opbouw hoofdstukken, paragrafen

- ☐ *hoofdstukken, paragrafen en subparagrafen zijn genummerd en duidelijk verschillend in opmaak
- ☐ hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben passende titel
- ☐ hoofdstuk beslaat minimaal 2 pagina's
- ☐ nieuw hoofdstuk begint op nieuwe pagina
- ☐ *hoofdstukken worden duidelijk ingeleid
- ☐ nieuwe alinea wordt duidelijk weergegeven met witregel
- ☐ zinnen lopen door (geen ENTER binnen alinea)
- ☐ *figuren en tabellen zijn (door)genummerd
- ☐ *figuren en tabellen hebben passende titel
- ☐ *in tekst wordt verwezen naar figuren/tabellen
- ☐ *pagina's zijn genummerd en hebben aantrekkelijke opmaak
- ☐ *hoofdstukken bevatten geen plagiaat (zie toelichting z.o.z.)

Nederlands taalgebruik

- ☐ *grammatica/spelling⁵¹ volgens criterium
- ☐ geschikt vocabulaire is gebruikt (geen jargon)
- ☐ juiste interpunctie is toegepast
- ☐ *verslag bevat geen spreektaal, is zakelijk geschreven
- ☐ *hoofdstukken (de kern) bevatten WEINIG TOT GEEN persoonlijke voornaamwoorden (bijvoorbeeld: ik, wij)
- ☐ *zinnen zijn volledig, geen telegramstijl

9. Conclusies en aanbevelingen

- ☐ *conclusies en aanbevelingen zijn gebaseerd op argumentatie uit de hoofdstukken
- ☐ kort en bondig
- ☐ bevatten geen nieuwe informatie

10. Literatuurlijst

- ☐ *literatuurlijst is opgesteld volgens officiële richtlijnen
- ☐ *literatuurlijst is volledig (alle bronnen worden vermeld)

11. Bijlagen

- ☐ *bijlagen zijn genummerd
- ☐ *bijlagen hebben passende titel
- ☐ *in de kern wordt naar elke bijlage specifiek verwezen
- ☐ bijlage bevat geen eigen analyse (eigen woorden)

12. Bronnen

- ☐ *ALLE bronnen die in literatuurlijst zijn opgenomen, worden in de tekst vermeld d.m.v. noten, citaten en voetnoten

--	--

⁵¹ Willekeurig gekozen pagina bevat niet meer dan 3 grammaticale, spel- en

- ☐ *citaten zijn niet langer dan 3 zinnen
- ☐ bronnen ondersteunen argumenten/feiten (eigen tekst)
- ☐ bronnen worden op juiste plaats in de tekst weergegeven

Toelichting plagiaat

Bij het gebruik maken van bronnen zoals informatie uit boeken, internet, tijdschriften etc. moet voldaan worden aan een aantal regels. Indien deze regels niet in acht worden genomen spreekt men van plagiaat.⁵²

Let hierbij op de volgende punten:

- neem alleen informatie over die FUNCTIONEEL is voor je verslag
- informatie die algemeen bekend is (feiten, algemene zaken), zelfs als die nieuw is voor jezelf, heeft GEEN bronvermelding. Dit betreft bijv. informatie uit lesboeken, readers, encyclopedieën.
- bij informatie die meningen, conclusies, ideeën, getallen, percentages bevat moet ALTIJD de bron vermeld worden.
- onderstreep de informatie uit de bron die van belang is en geef IN JE EIGEN WOORDEN weer, zodat de stijl van schrijven hetzelfde blijft als de rest van je verslag. Geef aan het eind van de informatie die je gebruikt hebt de bron aan m.b.v. een voetnoot.

Het kopiëren van een internettekst met daarbij bronvermelding van de pagina is ook plagiaat (behalve in de bijlagen)!

Wat is plagiaat?

“Het woordelijk overnemen van (passages uit) het werk van een ander zonder aan te geven dat het andermans woorden zijn en/of zonder vermelding van de precieze vindplaats van de passage.

Het parafraseren van (passages uit) het werk van anderen, zonder daarbij aan te geven dat de gedachtegang door iemand anders is bedacht en zonder de vindplaats van de gedachtegang aan te geven.

Het overnemen van ideeën uit andermans werk zonder daarbij aan te geven dat het de ideeën van iemand anders zijn.”⁵³ Ter controle wordt het verslag door een zoekmachine gescreend op plagiaat.

⁵² Zie examenreglement C.3 voor gevolgen van plagiaat

⁵³ www.rug.nl/noordster/schriftelijkevaardigheden/voorstudenten/plagiaat

Goedgekeurde Engelse Samenvatting

Summary

The following is a description of the problem, the objective and the structure of the report.

The research question, what the importance is of an official recognition for security, is investigated and described in this report.

The information for this report was obtained by different sources. Through qualitative and quantitative research, there is a lot of information gathered. The qualitative research consists of interviews and literature review. The quantitative research consists of surveys.

The rapport is written in the following way:

- A description of the reason, the problem statement and purpose.
- The research methodology is described, and then we go deeper into the field of research.
- After this, attention is given to the results of the literature and sources research.
- Eventually, the results of the surveys are analyzed, then answering the questions, follows with the conclusion and the recommendations.

The conclusion is that an official recognition for equestrian accommodations is particularly important for the equestrian entrepreneurs. It contributes to the professionalism and awareness. There must come a certificate specific for the different business types. Livery stables do not notice the value of the safety certificate. The importance of an official recognition for safety is important for horse riding schools, because in this way they can be member of the FNRS and can take advantage of member benefits and promotional materials.

For horse owners/ riders is the value of the safety certificate almost entirely unknown. As a result, the entrepreneurs experiencing no competitive advantage and the certificate is not loved.

With the safety certificate the horse industry response to the social interests of security. The Government benefits from the prevention of injuries and accidents, because of reducing the medical expenses.